A Ganz-MÁVAG Mozdony-, Vagon- és Gépgyár

FELAJÁNLJA ÉRTÉKESÍTÉSRE HASZNÁLT GÉPEIT

Felvilágosítást ad: Kovács Imre. Telefon: 340–340, 2188-as mellék

Megnevezés	Beszerz. év	Leltári szám	Irányár Ft
Elizálógép (szerszámelező) NSZK gyártmány, korong ∅ 200 mm csúsz. lökethossz.: 95 mm	1970.	16 767	500 000,—
Tengelyköszörű, 3A 172, H 3. ∅ 560x4000 mm	1963.	16 056	870 000,—
Karusszel köszörű, kösz. magasság: 500 mm, asztalmagasság: 1500 mm	1930.	10 239	100 000,—
Formázógép, Foromat 30. szekr.-méret: 800x600x250	1967.	15 275	120 000,—
FKT—108. formázógép, szekr.-méret: 1000x800x400	1970.	16 789	232 000,—
Mikázógép, asztal áll. 100—800 mm, fűrésztárcsa ford. 750/p.	1979.	17 264	52 000,—
SCH—340. hegesztőberendezés, 340 A. telj. 30 kW	1966.	14 430	25 000,—
Függőleges marógép (STRIGON) asztalméret: 250x1000 mm	1965.	09 397	85 000,—
MUP. 320. Egyetemes marógép, aszt.-szél.: 320 mm, aszt.-hossz.: 1250 mm	1963.	08 332	70 000,—
Faeszterga. csúcsmag. 250 mm, csúcstáv.: 1000 mm	1969.	16 052	23 000,—
KU. 250/750. típ. Egyetemes köszörű, kösz. ∅ 250, csúcstáv.: 750 mm	1955.	00 377	50 000,—
Csúcseszterga E. 320. típ., elforgó ∅ 320. csúcstáv.: 1000 mm	1953.	00 099	45 000,—
Csúcseszterga E. 320. típ., elforgó ∅ 320, csúcstáv.: 1000 mm	1955.	02 563	40 000,—
ET—511—1 Elektromos vontató, teherbírás 5 to	1970.	16 857	67 000,—
Csúcseszterga E. 400. típ., elforgó ∅ 400 mm. csúcstáv.: 1000 mm	1959.	10 092	40 000,—
Betonkeverő, 170 literes	1946.	03 287	6 700,—
Homokkeverő, 116. M. típ.	1974.	19 606	780 000,—
Helyzetfúrómű, 2450. M. típ., karkinyúlás 250 mm, aszt.-szél.: 630 mm	1959.	04 761	280 000,—
Függőleges konzolos marógép, FM3, asztalméret: 400x1650 mm	1920.	04 284	20 000,—
OPK—50. típ. öntvénytisztító (sörétes), telj. 0,1 Mp/h, asztalteherbírás 50 kp	1971.	15 775	160 000,—
Thermogenerátor, OTG—125. (olajtüzelésű)	1970.	15 881	90 000,—
Gyalogvezérlésű vill. targonca, teherbírás 1000 kg, emelési mag. 710 mm	1972.	19 617	45 000,—
Harántgyalu, PW—550/M. típ., lökethossz.: 570 mm, gyal. szélesség: 540 mm		01 251	30 000,—
EU—215. típ. csúcseszterga, elf. ∅ 435 mm, csúcstáv.: 1500 mm		07 061	23 000,—
Toronyrev. eszterga, 6 szerszámhelyes, orsófurat ∅ 80, eszt. h. 1000 mm	1969.	10 204	120 000,—
RT. 40. típ. Toronyrev. eszterga, 6 szerszámhelyes, orsó ∅ 38, eszt. h. 300 mm	1939.	16 209	120 000,—
SUR. 350. típ. csúcseszterga, elf. ∅ 700, csúcstáv.: 2000 mm	1948.	01 939	60 000,—
EM—1500. Tapintó tengelymásoló eszterga, eszt. ∅ 400 mm, eszt. h. 1400 mm	1957.	10 189	110 000,—
Tapintó vezérlésű másoleszterga, eszt. ∅ 200 mm, eszt. h. 1000 mm	1938.	04 611	25 000,—
R—MVE—80. Toronyrev. esztorga munkadarab ∅ 600 mm, eszt. z. 1000 mm	1957.	13 752	50 000,—
E. 1. N. csúcseszterga elf. ∅ 245 mm, csúcstáv.: 500 mm	1953.	03 944	17 000,—
Fúró-marómű (Szverdlov) orsó ∅ 85 mm, orsókinyúlás: 530 mm	1950.	11 574	130 000,—
Fúró-marómű 26/4. típ., orsó ∅ 65 mm, orsókinyúlás: 560 mm	1961.	02 456	355 000,—
Védőzázas félaut. ívhegesztő (ESAB) áramerősség 250 A	1970.	17 266	390 000,—
KU—250. Egyetemes köszörű, kösz. ∅ 250 mm, csúcstáv.: 500 mm	1967.	18 869	125 000,—
Tengelyköszörű (BERCO), kösz. ∅ 500 mm, csúcstáv.: 1400 mm	1946.	18 459	80 000,—
RS—12. Kézi lángvágó, vágható anyagvastagság 5—100 mm	1970.	16 939	10 000,—
GFK—180. Menetmaró, menet ∅ 60, menethossz.: 55 m	1958.	00 208	35 000,—
FA. 3. V. Függ. marógép, asztalméret: 250x1250 mm	1958.	01 124	50 000,—
PKZ—2313. Sorjázóprés, nyomóerő: 315, lökethossz.: 400	1957.	05 811	100 000,—
Szakítógép (Louis Schopper). 2,5 to	1955.	12 951	40 000,—
SCH—250—EL MSG—2/a védőgázas leolvadó elektródás ívhegesztő, 250 A tart. 0,8—1,2	1969.	21 011	66 000,—

A Bőr- és Cipőkellék Kereskedelmi Vállalat

(Budapest VI., Paulay Ede u. 41.)

értesíti kedves vevőit és szállítóit, hogy

Budapest XVII., Cinkotai u. 28. sz. alatti
MŰSZÖRME-, VEGYIÁRU-, VEGYESKELLÉK- ÉS TEXTIL-PAPÍRRAKTÁRAIBAN

a Budapest VIII., Népszínház u. 21. szám alatti
BŐRDISZMŰ-RAKTÁRAIBAN,

valamint a Budapest XXII., Pannónia u. 29–31. sz. alatti

és a Budapest XIII., Fáy u. 12/b. sz. alatti
GUMIRAKTÁRAIBAN

SZEPTEMBER 20-TÓL SZEPTEMBER 30-IG,

a Budapest VI., Paulay Ede u. 41. sz. alatti
BŐRRAKTÁRÁBAN

OKTÓBER 18-TÓL OKTÓBER 31-IG

ÉVES VAGYONMEGÁLLAPÍTÓ ÉS ELSZÁMOLTATÓ

áruleltározást tart

A leltározás idején az áruátvétel és az árukiadás szünetel.

Gyártási kapacitást keresünk rövid határidőre
KÖZEPES MÉRETŰ, HEGESZTETT PORTÁROLÓ SILÓK GYÁRTÁSÁRA.

ORSZÁGOS KŐOLAJ- ÉS GÁZIPARI TRÖSZT
Nagyalföldi Kutató és Feltáró Üzem
Műszaki Fejlesztési Osztály.
Szolnok, Munkácsy u. 46.
Ügyintéző: Horváth Dénes.

A Budapesti Kárpitos és Díszítő Szövetkezet
átadja az V., a VII. és a II. kerületben levő helyiségeit.
Érdeklődni lehet telefonon: 113–633, Műszak.

VÁLLALATOK, INTÉZMÉNYEK FOLYAMATOS MEGBÍZÁSÁRA NYOMTATVÁNYOK, PLAKÁTOK CSOMAGOLÁSÁT, POSTAI FELADÁSÁT VÁLLALJUK.
Megkeresés „Expediálás 5360" jeligére, a Felszabadulás téri Hirdetőbe.

IPARI, KERESKEDELMI VÁLLALATOK!

LAUSANNE

Több mint 1000 francia és külföldi cég vesz részt 10000 m² területen a M.I.D.E.S.T. 1976 kiállításán:

Újdonság: gyártási eljárások, know-how-k ismertetése, a kiállítóknak és a látogatóknak egyaránt.

Műszaki konferenciák, tájékoztatások az érdekeltek részére.

A M.I.D.E.S.T. KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1976. OKTÓBER 25-E ÉS 29-E KÖZÖTT.

Helye: Palais de Beaulieu – Lausanne
Svájc

„Követek" a Szovjetunióban

Szeptember 6—10-ig Irkutszk, majd 20—24-ig Baku lesz a színhelye a Szovjetunióban ezúttal másodízben sorra kerülő Magyar Gazdasági-Műszaki Napoknak, amelyeket a Magyar Kereskedelmi Kamara és az MTESZ rendez, együttműködve a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állami Technikai Egyesületek Össz-szövetség Tanácsával. E kiemelkedőnek ígérkező rendezvénysorozat hátteréről, tartalmáról, céljairól, külgazdasági összefüggéseiről, s a kamarai kapcsolatok alakulásáról folytattunk beszélgetési Kallós Ödönnel, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnökével.

— A Kamara — más társszervekkel együttműködve — 1967 óta eddig 28 ország 44 városában rendezett Gazdasági-Műszaki Napokat, közülük a Szovjetunióban először 1973-ban. Miben foglalhatók össze ez utóbbi rendezvény legfontosabb tapasztalatai, amelyeket minden bizonnyal felhasználtak a mostani napok jellegének, programjának kialakításánál?

■ A Szovjetunió Kereskedelmi és Iparkamarájával, mint fő partnerünkkel, egyetértésben igen kedvező tapasztalatokat szereztünk első ilyen rendezvénysorozatunkról, amelyre három évvel ezelőtt Moszkvában, Novoszibirszkben és Taskentben került sor. Különösen örültünk annak, hogy az előadások olyan rendkívül érdeklődő, s a mozgalmas eszmecserékben aktívan részt vevő hallgatóság előtt zajlottak le, amilyenre más országban addig nem volt példa. Nagy érdemük volt ebben jól felkészült, nyelvtudással rendelkező, többségükben fiatal előadó szakembereinknek, akik országunkat magas színvonalon képviselő „követeknek" bizonyultak. Számítunk arra, hogy az első sikert ezúttal is meg tudjuk ismételni, a többi között újabb, folyamatossá váló kapcsolatok kialakításában.

— Az előadássorozatok, s a szakemberek találkozói keretében létrejött kapcsolatok tehát nem szakadtak meg a rendezvények befejeztével?

■ Korántsem, s éppen azt tekintjük az egyik legfontosabb eredménynek, hogy máig is élő kapcsolatok jöttek létre a szakemberek, s az általuk képviselt vállalatok, intézmények között. Ezek — mint a tapasztalatok bizonyítják —, nagyban segítenek annak a különösen jelentős feladatunknak a megoldásában, hogy számottevően javítsuk a ma még korántsem kielégítő kölcsönös tájékozottságot a két ország üzemei, szakmai körei között, hozzájárulva ahhoz, hogy élő tartalommal töltsük meg az államközi megállapodások kereteit. Biztosra vesszük, hogy e tekintetben ezúttal is számottevő előrehaladást érünk el, mégpedig kereskedelmi-gazdasági kapcsolataink mindkét irányú bővítését illetően.

— E rendezvénysorozat célja tehát túlmutat az ún. exportpropaganda alkiók keretein. Milyen gyakorlati lehetőségek mutatkoznak például a kivitelt is köztudottan előmozdító importlehetőségek feltárására?

■ Itt abból kell kiindulnunk — bár ez gazdasági kapcsolataink a külkereskedelmi szférára való koncentrálódása folytán nálunk szélesebb körben ismert —, hogy a Szovjetunióban tervszerűen és céltudatosan előrehalad a gazdaságirányítás reformja. E folyamat egyik fontos eleme a vállalatok növekvő önállósága, s ezen belül például az, hogy a terven felül előállított áruk értékesítését illetően a vállalatok önállóan döntenek. Ez természetesen lehetővé teszi számos termék tekintetében új, eddig nem ismert importforrások feltárását és kihasználását, ami egyik fontos célja a mostani Gazdasági-Műszaki Napoknak is.

— Milyen szempontok alapján alakult ki a magyar előadások programja és milyen témaköröket foglal magába?

■ Mielőtt erre válaszolok, utalok arra, hogy a Szovjet Össz-szövetségi Kamara 1971-ben a Szovjetunió Kereskedelmi és Iparkamarájává alakult át, s a névcsere lényeges tartalmi-funkcionális változásokat is jelentett. Az Orosz Föderatív Köztársaság kivételével ugyanis — amely a központi kamara működési körébe tartozik — megalakultak a szövetségi köztársaságok önálló kereskedelmi és iparkamarái. Amikor tehát az előadásoknak az adott terület gazdasági adottságaihoz igazodó tematikáját előzetesen egyeztettük, ebben, Bakut illetően, az azerbajdzsáni kamara volt közvetlen partnerünk. A két városban egyébként összesen 30 szakelőadásra kerül sor a következő témakörökben: élelmiszeripari és mezőgazdasági gépek és berendezések; közúti járműgyártás; műszeripar; híradástechnika; textil- és ruházati ipar; ipari hűtőberendezések és számítástechnika.

— Ezen belül — hiszen a felsorolás a legkülönbözőbb témákat foglalhatja magába — kérjük, például, néhány előadás tárgyának konkrét megnevezését, ami tájékoztathat külgazdasági elképzeléseink, s a szovjet szakemberek érdeklődési körét illetően.

■ Előadás hangzik el — a legtöbb filmnek és diavetítések kíséretében — az R—10 számítógépről és felhasználásáról a Szovjetunióban, valamint az R—10 alapú adatátvitelvezérlőről; a nukleáris műszerekről az orvosi diagnosztikában; az új Ikarus típuscsaládról; a zártláncú tvrendszerekről; a magyar húsiparról és húsipari gépgyártásról; a zöldségbetakarítás gépesítéséről; alumíniumpaneles, könnyűszerkezetű hűtőházakról, valamint ABC-áruházak szervezéséről, berendezéséről és üzemeltetéséről. A népgazdaságunk ellátásában meghatározó jelentőségű szovjet kőolajipart képviselő szakembereket bizonyára különösen érdekli majd két előadás. Az egyik a folyékony energiahordozók tárolásánál és csővezetékes szállításánál alkalmazott mérési módszereket-műszereket ismerteti, míg a másik a kontinentális talapzatokon és lejtőkön végezhető olajbányászat — ez csak ezután kezdődik a Szovjetunióban — technikai eszközeit, különös tekintettel a magyar gumigyártmányokra.

— E jelentős rendezvénysorozat közös előkészítéséből és lebonyolításából is kitűnik a jó együttműködés a Magyar Kereskedelmi Kamara és a Szovjetunió Kereskedelmi és Iparkamarája között. Mi jellemzi e kamarai kapcsolatok „hétköznapi" működését?

■ A két kamarai tagozat szoros együttműködése — például üzleti delegációk útjának előkészítése, vásárokon információs szolgálat és partnerek összehozása — állandóan bővül, s további előrelépést jelentett a Szovjet Kamara budapesti irodájának tavalyi létrehozása. Nagyon jól bevált az a — csakis a magyar—szovjet relációban alkalmazott — szervezeti megoldás, hogy a budapesti szekció magyar titkárának szovjet helyettese van, moszkvainak pedig fordítva, így a két tagozat, mint két „közös brigád" dolgozik. Itt említem még, hogy erősödnek a kapcsolatok a párizsi székhelyű Nemzetközi Kereskedelmi Kamarával (ICC), s ebben mi is közreműködünk. Az ICC kelet—nyugati összekötő bizottsága, amelynek „keleti" társelnöke vagyok, ez év tavaszán Budapesten először tartotta ülését szocialista országban. Most, szeptember közepén, a Gazdasági-Műszaki Napok „félidejében" Moszkvában — az ottani Kamara meghívására — ülést tart az összekötő bizottság vezető szerve, az ún. steering committee. Bízom benne, hogy tárgyalásaink nyomán e fontos nemzetközi testület keretében is előrehaladást érünk el a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok bővítésében.

F. J.

Vásárolnánk jó állapotban lévő, az Irodagépipari és Finommechanikai Gyár által gyártott

ORMIG sorlehúzógépet

Metripond Mérleggyár, Hódmezővásárhely, Bajcsy-Zsilinszky E. u. 70.
Telefon: 11–311/33-as mellék.

Ügyintéző: Fábián Ferenc vagy Bodor Vilmos.

KÜLKERESKEDELMI STATISZTIKAI ÉVKÖNYV

A SZÁMOK TÜKRÉBEN

A közelmúltban jelent meg a Központi Statisztikai Hivatal legújabb kiadványa a külkereskedelmi forgalom alakulásáról: az 1975. évi Külkereskedelmi Statisztikai Évkönyv.

A csaknem ötszáz oldalas kiadvány sokrétű bontásban elemzi a magyar külkereskedelmi forgalom szerkezetét: ország- és devizacsoportonként, valamint a fontosabb árucsoportok szerint taglalja mind a behozatal, mind pedig a kivitel alakulását. A külkereskedelmi áruforgalom adatai — mint a korábbi kiadványokban is — közgazdasági szempontok szerint összeállított áruszerkezeti csoportokban is szerepelnek. E csoportosítás a külkereskedelmi áruforgalomban előforduló cikkcsoportokat, illetve cikkeket egyrészt azok rendeltetése és ezen belül elkészültségi foka, másrészt azok forrása, ipari vagy mezőgazdasági eredete szerint rendszerezi.

Az Évkönyv alapján pontos képet nyerhetünk az 1970—75 közötti világpiaci ármozgásokról, valamint ezeknek a magyar külkereskedelmi forgalomban való tükröződéséről is. Jellemző adat például, hogy 1970-hez viszonyítva a behozatal volumene 42,1 százalékkal, míg értéke 109,2 százalékkal nőtt. A kivitel megfelelő adatai: 56,8, illetve 91,8 százalék. Ugyanebben az időszakban a forgalom áruszerkezeti megoszlását jellemzi, hogy a magyar kivitelben a gépek, szállítóeszközök, egyéb beruházási javak részaránya 26 százalékról 31 százalékra nőtt (természetesen itt figyelembe kell venni az érvényes árrendszer nagy akkumulációs tartalmából származó torzításokat is) míg a behozatalban ugyanez az árucsoport *relatíve* azonos szinten maradt és részaránya változatlanul 22 százalék.

Külön fejezet foglalkozik az ár- és volumenindexekkel, amely tartalmazza az árindexeket és cserearány-mutatókat árucsoportok, illetve deviza- és országcsoportok szerint. Kitűnik például, hogy 1970-hez viszonyítva az összes forgalom cserearány-mutatójának indexe 1971-ben 98,6, 1973-ban 96,6, 1975-ben már csak 83,1 volt.

Külön figyelmet érdemel az évkönyvnek a műszaki-szellemi termékek (licencek, szerzői díjak stb.) külkereskedelmi forgalmát elemző fejezete. Ezek az ügyletek nem tartoznak a hagyományosan értelmezett külkereskedelmi forgalom körébe, azonban a magyar külkereskedelmi statisztika — nagyon indokoltan — már évek óta megfigyeli a szellemi termékek forgalmát.

Nagyon fontos ezeknek az adatoknak a figyelemmel kísérése, hiszen a második világháborút követő időszakban a világkereskedelemben a klasszikus „anyagi" áruforgalom mellett egyre inkább meghonosodott a műszaki-gazdasági szellemi termékek nemzetközi cseréje és e termékek forgalma látványos növekedést mutat e legutóbbi három évtizedben.

1975-ben a szellemi termékek behozatala 222 millió, kivitelük 226,4 millió devizaforintot tett ki. Az 1970-től 1975-ig terjedő időszakban a forgalom lassú növekedést mutat és mindenekelőtt megfigyelhető az egyes évek forgalmának nagymérvű ingadozása is. Erre azért indokolt külön is felhívni a figyelmet, mert le kell szögezni: Nagyon *előnytelen* az ilyen export szempontjából a *nálunk uralkodó bázis-szemlélet*. A szellemi alkotások exportját ugyanis nem minden esetben lehet egyenletes ütemben évenként fokozni, sok e téren a kiugrást jelentő eseti értékesítési lehetőség. Sok gazdálkodó szervnél éppen a legkiugróbb eredményekkel bizalló lehetőségeket hagyják ki, annak érdekében, hogy ne keletkezzenek a következő gazdálkodási évben felül nem múlható bázis-eredmények.

Hasonlóképpen kérdőjelt kell fűzni a mérleg pozitív egyenlegéhez is. Ez nem értékelhető maradéktalanul kedvezőnek. Ismeretes ugyanis, hogy még a nálunk jóval nagyobb és kiterjedtebb gazdasági erőforrásokkal rendelkező országok sem tudják megoldani önellátóan műszaki fejlesztési gondjaikat és intenzív részvételre kényszerülnek a világ műszaki szellemi termék kereskedelmében. Ez a tétel sokkal erőteljesebben érvényes egy olyan országra, mint hazánk. Ha saját műszaki szellemi termék-külkereskedelmi adatainkat a hasonló méretű többi európai országhoz hasonlítjuk, akkor két alapvető következtetést tehetünk:

Megfigyelhető egyrészt, hogy az azonos „súlycsoportba" tartozó országok egyike sem rendelkezik pozitív egyenleggel; másrészt az egy lakosra számított szellemi termék export és import érték, valamint ezen értékeknek a saját kutatási-fejlesztési költségekhez viszonyított részaránya a nemzetközi összehasonlításban Magyarországon olyan alacsony, hogy ez feltétlenül káros hatást gyakorol magára az általános műszaki színvonalra is.

Végül, ugyancsak érdeklődésre tarthat számot az évkönyvnek a nemzetközi kereskedelem összehasonlító adatait tartalmazó fejezete. Ennek egyes pontjai bemutatják például az egy lakosra jutó külkereskedelmi forgalom alakulását néhány szocialista és tőkés országban, valamint Magyarországon. Érdekes összehasonlító képet nyerhetünk az egyes országok behozatalának és kivitelének áruszerkezetét bemutató adatokból is.

F. K.

SZOVJETUNIÓ

Életszínvonal és társadalmi fogyasztás

A Szovjetunióban általában a *munkabér* emelkedése biztosítja a lakosság reáljövedelmében bekövetkező növekedés hányadát. Minden szovjet családnak — és magától értetődően a szocialista társadalom minden egyes tagjának — a jóléte azonban nemcsak a pénzbeli munkabértől, hanem a *társadalmi fogyasztási alapok* méretétől is függ. Ezek révén válik lehetővé, hogy minden egyes család jövedelmétől függetlenül élhessen az ingyenes oktatással és az egészségügyi ellátással, továbbá, hogy kedvezményes feltételekkel kaphassa lakást, szanatóriumba és üdülőbe szóló beutalót, nyugdíjat, táppénzt, terhességi és szülési segélyt, családi pótlékot stb.

Minden negyedik rubel...

A Szovjetunió nemzeti jövedelmének majdnem minden negyedik rubelét — 362 milliárdból majdnem *kilencvenet* — a társadalmi fogyasztási alapokba került 1975-ben. Mire is szolgálnak ezek az alapok? Ha a munka szerinti díjazás leane a javak elosztásának egyetlen elve, a dolgozók tényleges jóléte még egyenlő munkabér esetén is főként a családban levő keresők és eltartottak számának arányától függne. A társadalom tagjainak nem lenne egyformán lehetőségük arra, hogy iskolai képzésben és továbbképzésben, egészségvédelemnek és kielégítésnek alapvető szociális szükségleteiket.

A szocialista állam tehát kiegyenlíti a különböző jövedelemszintű családok szükségleteinek és fogyasztási struktúrájának indokolatlan különbségeit. A kevésbé jómódú családoknak, valamint a nagyobb számú eltartott gyerekkel és munkaképtelen taggal rendelkező családoknak többet folyósítanak a társadalmi fogyasztási alapokból és számos más kedvezményben is részesülnek.

A társadalmi fogyasztási alapok fő felhasználási területei:

— ingyenes oktatás, ösztöndíj és továbbképzés,
— nyugdíjak,
— gyermekneveléssel kapcsolatos (terhességi, szülési stb.) segélyek,
— a bölcsődék és óvodák, a bennlakásos iskolák, a szociális otthonok, szanatóriumok, panziók, üdülők fenntartása,
— az állami lakásalap karbantartásával járó költségek.

Társadalmi fogyasztási alapokból folyósított összegek alakulása rendeletesük szerint (Milliárd Rb)

	1960.	1965.	1970.	1975.
Összesen	27,3	41,9	63,9	89,0
Ebből:				
Közoktatásra	7,9	13,2	18,7	33,2
Egészségügyre	5,0	6,9	10,0	11,2
Társadalombiztosításra	9,9	14,4	22,8	32,4
Lakásfenntartásra	4,5	7,4	13,4	19,5

Tényekkel is alátámasztható, hogy ezeknek az összegeknek a felhasználása célszerűen történik. A Szovjetunióban például nincs olyan család, melynek gyerekei ne járnának bölcsődébe vagy óvodába, ne tanulnának iskolában, technikumban, egyetemen vagy főiskolán. A Szovjetunióban ma 117 millió embernek van felső és középfokú végzettsége.

Oktatás és egészségügy

Alapjában véve befejeződött a fiatalság általános középfokú oktatására való áttérés. Ma a nyolcadik osztályok végzőseinek majdnem 93 százaléka folytatja tanulmányait az általános középiskolákban, technikumokban vagy szakközépiskolákban, ahol a szakmai felkészítés mellett a fiatalok középkorú oktatásban is részesülnek.

Az elmúlt 10 év alatt körülbelül 35 millió fiú és lány kapott középfokú oktatást (többen, mint a szovjet hatalom összes előző éveiben), majdnem 16 millió ember vált felső vagy középfokú szakképzettséggel rendelkező szakemberré. Körülbelül 50 millió tanult különböző szakmát a szakmunkásképzés rendszerében és közvetlenül a termelésben.

Minden iskolás oktatására évente körülbelül 180 rubelt fordít az állam, minden főiskolás diákra pedig több mint 900 rubelt (az ösztöndíjat is beleszámítva). Hatezer rubel a középiskolai, majd az ezt követő felsőfokú képzés „ára".

Az egészségügyi intézmények az egész országot átfogják. *Több mint 800 ezer orvos — az egész világon működő orvosok összlétszámának egynegyede* — dolgozik a Szovjetunióban (10 000 főre 30 orvos), s az orvosi ellátás minden fajtája ingyenes.

Az országban nagy anyagi eszközöket fordítanak új kórházak és rendelőintézetek építésére (az egészségügy fejlesztésébe fektetett tőke összesen hétmilliárd rubel lesz a következő ötéves terv alatt).

Az utóbbi években 16 kórházi komplexumot helyeztek üzembe, s a legközelebbi években még 33 hasonló intézmény nyílik meg az ország köztársasági és területi központjaiban.

Meg kell azonban jegyezni, hogy minden egyes új kórházi hely ma már *több mint tizenkétezer rubelbe kerül — másfélszer annyiba, mint tíz évvel ezelőtt.* A Szovjetunió lakosai számára azonban nem lesz kevésbé hozzáférhető az orvosi ellátás. Évről évre növelik az egészségügyre fordított összegeket. 1974-ben e célra a társadalmi alapból 11,2 milliárd rubelt fordítottak. Ezenkívül jelentős összegeket adnak erre a célra nyereségükből az üzemek, az állami gazdaságok és a kolhozok is.

40 millió nyugdíjas

A Szovjetunióban több mint 40 millió nyugdíjas van, az ő ellátásukra használják fel a társadalmi fogyasztási alapoknak körülbelül egyharmadát.

Az átlagos nyugdíj a fizetés 60—70 százaléka, de a kisfizetésű dolgozóknál a fizetés 100 százalékát is elérheti; minél alacsonyabb a fizetés, annál magasabb a nyugdíj kiszámításához alapul vett százalék. *Húsz év alatt kilencszeresére nőtt a nyugdíjakra fordított összeg.*

A kilencedik ötéves tervben (1971—1975) a nyugdíjellátás javítására több mint kétszer annyi anyagi eszközt fordítottak, mint az előzőben. Huszonnégy millió ember anyagi helyzete javult; másfélszeresére emelték a munkások és tisztviselők nyugdíjminimumát, kétharmadával a kolhozparasztok minimális nyugdíját, egyharmadával a rokkantak nyugdíját és 20 százalékkal azoket a családokét, melyek elveszítették a fenntartójukat.

Lakáspolitika

Az elmúlt öt évben összesen 544 millió négyzetméter alapterületű lakást építettek és 56 millió szovjet ember lakásviszonyait javították meg. A Szovjetunióban több lakást adnak át, mint Nagy-Britanniában, Franciaországban, az NSZK-ban, Olaszországban és a Közös Piac többi országában együttvéve.

A társadalmi fogyasztási alapok a szocialista állam kezében rendkívül hatékony eszközt jelentenek arra, hogy csökkentsék a családok közötti életszínvonalbeli különbséget. A legkevésbé jómódú családokban a társadalmi fogyasztási alapokból folyósított kifizetések és kedvezmények aránya jövedelmük 40—50 százalékát teszi ki, míg a jómódúbb családokban 15—20 százalékot.

1974-től a Szovjetunióban a kevésbé jómódú családoknak pótlékot fizetnek minden gyerek után. Ezekre a segélyekre a társadalmi alapokból évente 1,8 milliárd rubelt költenek. Ez elősegítette egyrészt a dolgozók jövedelmének nagyobb kiegyenlítődését, másrészt hozzájárult a városi és vidéki lakosság életszínvonalának közelítéséhez, mivel nagyobb mértékben érinti a falusi lakosokat. És nemcsak azért, mert a lakosság egy főre jutó jövedelmének nagysága falun még valamivel alacsonyabb, mint városban, hanem azért is, mert például 1974-ben *a városokban 1000 emberre 16,5 újszülött jutott, a vidéki településeken pedig 20.*

A lakosság egy főre jutó reáljövedelme az új, a tizedik ötéves tervben is 20—22 százalékkal nő. *A munkások és alkalmazottak átlagos fizetése 16—18 százalékkal emelkedik, a parasztoknak a közös gazdaságból származó jövedelme pedig átlagosan 24—27 százalékkal.* Az alapvető cikkek ára stabil marad.

A tizedik ötéves terven megmarad a társadalmi fogyasztási alapok viszonylag gyorsabb növekedésének tendenciája: az innen származó kifizetések és kedvezmények *28—30 százalékkal* nőnek majd. Ebből többek között emelik az öregségi nyugdíjak minimális összegeit, s bővítik a sokgyerekes anyáknak járó kedvezményeket is.

—gi—

BALI ÉS KATAR KÖZÖTT

Vita az olajárról

Az olajexportáló országok szervezetének (OPEC) augusztusi értekezletei követő nyilatkozatok újra az olajár, a tőkés olajpiaci konjunktúra és ezzel kapcsolatban az olaj-jövedelmek kérdése, az úgynevezett petrodollár problémára irányították a figyelmet.

A kereslet növelése

A kiindulópont az, hogy a tőkés országokban nagyjában-egészében véget ért a második világháború utáni korszak legnagyobb recessziója és a konjunktúra megélénkülése — ellentmondásos jellegétől függetlenül — szükségszerűen növeli a keresletet. Az OECD, a fejlett tőkés országok legnagyobb gazdasági szervezete jelenleg 1977 végéig évi 5—5 százalékos, reálértékben számított gazdaságnövekedési rátát jósol. Ez azt jelenti, hogy idén és jövőre körülbelül 7—7 százalékkal növekszik az olaj iránti kereslet a fejlett tőkés országokban.

Ezeket a becsléseket bizonyos tényszámok is alátámasztották. A Közös Piac brüsszeli főbizottsága az első félév elemzése alapján augusztus közepén közölte, hogy a közös piaci országok 6,4 százalékkal több olajat importáltak az év első felében, mint az elmúlt év azonos időszakában. Az import 222,5 millió tonnáról 236,8 millió tonnára nőtt. Ennek 91,5 százaléka érkezett az OPEC-országokból. Tavaly ugyanebben az időszakban az alacsonyabb importvolumennek csak 91,3 százaléka érkezett az OPEC tagállamaitól. (Érdemes megjegyezni, hogy az OPEC-aránynál nagyobb mértékben nőtt mind a Szovjetunióból, mind a Norvégiából származó import.)

Az OPEC szervezetén belül a legnagyobb exportőrök továbbra is Szaud-Arábia, Abu Dabi, Irak, Irán, Kuvait és Katar voltak. Az említett országokból a Közös Piac 163,3 millió tonnát importált 1976 első félévében, csaknem 10 millió tonnával többet, mint 1975 hasonló időszakában. Ami az importőröket illeti, mennyiségileg a legnagyobb volt a francia olajbehozatal, 54,6 millió tonnával. Ezt követte az NSZK 46,5; majd Nagy-Britannia 45,3 és Olaszország 42,7 millió tonnával. A különleges gazdasági gondokkal küzdő Olaszországon kívül a Közös Piac összes országai lényegesen emelték olajvásárlásaikat. Ehhez járul, hogy az amerikai pénzügyminisztérium ugyancsak augusztusi közlése szerint az USA olajimportja is nőtt 4 százalékkal az első félévben, az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva. (Ez utóbbival hozták egyébként kapcsolatba azt, hogy az OPEC-országok közül éppen Venezuela közös piaci exportja csökkent — amely az Egyesült Államok egyik legnagyobb szállítója.)

Szaúd-Arábia és a többiek

A kereslet növekedése újjáélesztette az OPEC szervezetén belül dúló vitát, amelynek két leglényegesebb résztvevője Szaúd-Arábia és Irán. Szaúd-Arábia olajpolitikája részben az ország természeti adottságainál, részben hosszú távú politikai és pénzügyi meggondolásoknál fogva már hosszabb idő óta az, hogy ellenzi az olajár további nagyszabású emelését, miután a jelenlegi, hatalmas szaúdi olajjövedelmek is messzemenően fedezik az átfogó iparosítási programmal nem rendelkező ország szükségleteit.

Ezzel párhuzamosan Szaúd-Arábia — amely a közel-keleti térség legnagyobb exportőrje és termelője — igyekszik termelését némileg csökkenteni, hogy olajkincsét minél tovább megőrizze. Jelenleg Szaúd-Arábia napi olajtermelési kapacitása 1,7 millió tonna, tényleges termelés azonban csak 1,2 millió. Ez azt jelenti, hogy jelenleg napi mintegy félmillió tonnás kapacitásfeleslegget rendelkezik. Ez a jelenlegi piaci viszonyokat véve alapul az amerikai Petroleum Intelligence Weekly adatai szerint a jövő év közepére valamelyest csökken, 1980-ra azonban csaknem 0,9 millió tonnára nő. A jelenlegi statisztikák azt mutatják, hogy az OPEC tagállamai közül csak Szaúd-Arábiának van igazán komoly kihasználatlan kapacitása. Jövő év közepén az összes többi OPEC-tagállamok kihasználatlan termelési kapacitása együttvéve lesz annyi, mint Szaúd-Arábiáé.

Mindez természetesen azt jelenti, hogy a szaúdi olajpolitikának nagy erőtartalékai vannak és ennek révén meghatározó szerepet kap az olajár megállapításában.

A legutóbbi OPEC-értekezlet eseményei azt mutatják, hogy a csaknem kapacitásuk határán termelő olajexportáló országok — és mindenekelőtt azok, amelyek jelentős iparosítási terveket dolgoztak ki — fokozott nyomást gyakorolnak a szaudiakra az olajár emelése érdekében. Ezek az országok (így Irán, Irak és Algéria) csak az áremelés alapján juthatnak a jelenleginél lényegesen magasabb olajjövedelmekhez.

Az augusztusi ülést megelőzően az OPEC miniszteri tanácsa az indonéziai Bali szigetén tartott konferencián elhatározta: a szervezet vezető testületének legközelebbi, 1976. december 15-i üléséig nem változtatnak a kőolaj világpiaci árán. Az augusztusi OPEC-pénzügyminiszteri értekezlet után a szervezet olajipari és bányaügyi miniszteri nyilatkozatok Genfben. Itt már élesen konfrontálódott a szaúd-arábiai, valamint az irán—irak—algériai álláspont.

Jamani, Szaúd-Arábia olajminisztere kijelentette, hogy ország a december 15-i, Katarban rendezendő tanácskozáson is az áremelés ellen foglal majd állást. Addig pedig mindent elkövet, hogy visszaverje azokat a javaslatokat, amelyek szerint még Katar előtt rendkívüli OPEC-értekezletet hívnának össze, kifejezetten az áremelés megtárgyalására. Jamani nyíltan megmondotta, hogy elsősorban Irán követeli egy ilyen értekezlet összehívását. A megfigyelők úgy vélték, hogy a december 15-i konferencián szükségszerűen kompromisszumos megoldásnak kell születnie. Ennek során legfeljebb egy 10 százaléktosnál jóval kisebb arányú olajáremelést prognosztizáltak, hozzátéve, hogy 1977 közepéig az OPEC-olaj áremelkedése már a jelenlegi szinthez viszonyítva elérheti a 10 százalékot is.

Ezt az előrejelzést az augusztus utolsó hetében lezajlott megbeszélések alátámasztották — de módosították is. Ekkor tanácskozott Bécsben az OPEC gazdasági bizottsága, amely a szervezet egyik legfontosabb testülete. (A hagyományoknak megfelelően az ülések zártak, nem adnak ki érdemi közleményt. A gazdasági bizottság ajánlásokat készíthet elő, s így az egyébként is bizalmas döntés hatása csak később érződik.)

Az augusztus utolsó hetében tartott bécsi tanácskozás peremén olyan információk kerültek forgalomba, hogy Szaúd-Arábia az úgynevezett „kemény emelés" gondolatát továbbra is ellenzi, de már nagyobb arányú mérsékelt árkiigazításra hajlandó. Éppen ezért a hivatalos közlemény nélkül befejeződött bécsi tárgyalások után nőtt az árkérdésekkel foglalkozó rendkívüli értekezlet összehívásának lehetősége. Ezt a rendkívüli konferenciát szeptember végén vagy októberben tartanák meg, s így természetesen csökkenne a december 15-re előirányzott katari értekezlet jelentősége. A bécsi OPEC gazdasági bizottság-üléssel egyidőben Bagdadban is folyt egy OPEC-tanácskozás. Ennek lényegében az volt a jelentősége, hogy Irak megerősítette a rendkívüli értekezlet támogatását abban az esetben, ha az valóban emeli majd az árakat.

Szeptember első napjaiban így gyakorlatilag csaknem bizonyossá vált, hogy az 1975-ben megállapított, 11,51 dolláros barrelenkénti olajárat egy rendkívüli értekezlet már december közepe előtt 10—15 százalékkal emelni fogja, s ez az új ár 1977. január 1-től lesz érvényes.

A petrodollár útjai

A várható exportnövekedésnek és ennek az áremelésnek a fényében angol szakértők több tanulmányt közöltek a petrodollár-probléma várható alakulásáról. Ezeket a tanulmányokat a Financial Times és az Economist ismertette. Michael Field angol olajszakértőnek a petrodollár kérdésével foglalkozó könyvéről pedig Doronyin szovjet olajszakértő közölt kritikai ismertetést a Mezsdunarodnaja Zsizny legutóbbi számában.

E források alapján a következő kép bontakozik ki. 1973-ban az OPEC-országok olajjövedelme 29 milliárd dollár volt. Ez 1974-ben 103 milliárd dollárra ugrott. Ettől kezdve e magas szinten ingadozott és a jelenlegi becslések szerint 1980-ra 143 milliárd dollár lesz. Ezen belül Szaúd-Arábia és Kuvait olajjövedelme 1974-ben 37 milliárd dollár volt, tehát a jelen OPEC-olajjövedelemnek csaknem 30 százaléka. A fentebb vázolt kapacitáshelyzetből következően ez az arány 1980-ig aligha fog lényegesen módosulni. Szaúd-Arábia és az átfogó iparosítási tervekkel nem rendelkező olajtermelők (amelyek közé sorolja például Field a sejkségeken kívül Líbiát is) 1980-ban körülbelül 200—240 milliárd dollárnyi jövedelemfelesleggel rendelkeznek majd. Elsősorban ezeknek az országoknak a jövedelemfelesleget alkolják a petrodollár probléma anyagi bázisát, miután olyan OPEC-országokban, mint Algéria, Irak, Irán, Venezuela — megvan az olajjövedelem produktív gazdasági felhasználásának bázisa.

Az említett felesleg problémája azért okoz gondokat a tőkés világ bankköreiben, mert — mint Doronyin kifejti — „a nyugati pénzügyi válságok kedvezőtlenül hatottak a petrodollár elosztására. A szünteleen kurzusingadozások, a magas inflációs ráta és az egyes országokban a tőkemozgást korlátozó intézkedések miatt az említett olajexportőrök számára a rövidlejáratú bankbetét volt a legmegfelelőbb forma. Ugyanakkor a rövidlejáratú bankbetétet a Nyugat ipari monopóliumai nem használhatják produktív beruházásokra."

Egy másik probléma ezzel kapcsolatban az, hogy a tapasztalat szerint az olajdollárok legnagyobb része éppen a legfejlettebb és legszilárdabb pénzügyi pozíciókkal rendelkező országokba (Egyesült Államok, NSZK, Svájc) áramlik, amelyeknek legkevésbé van szükségük tőkebeáramlásra. Anglia esetében, ahol magas az inflációs ráta és a pénzügyi helyzet nem stabil, a hagyományos bankkapcsolatok révén beáramló olajdollárok elsősorban az ingatlanpiac egyensúlyát befolyásolják.

Ez a magyarázata annak, hogy a Nemzetközi Pénzügyi Alap (IMF) és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank által 1974-ben létrehozott „olaj-pool" nem működik megfelelően. Ezt az alapot elméletben azért hozták létre, hogy azt az OPEC-országok felesleges olajjövedelmei táplálják, s a rendelkezésre álló összeget az IMF tagállami tényleges gazdasági szükségleteik szerint vehessék igénybe.

Az olaj-pool részben azért nem tölthette be feladatát, mert az OPEC tagországai a petrodollárok számára minél kockázatmentesebb és stabilabb elhelyezési lehetőségeket keresték. Másrészt pedig azért, mert az IMF politikáját ténylegesen meghatározó néhány vezető ország — mindenekelőtt az Egyesült Államok — maga is érdekelt abban, hogy a petrodollárokat saját bankrendszerén keresztül áramoltassa. Erre mindenekelőtt azért van szükség, mert ilymódon bizonyos határok között tudják tartani az OPEC-országok hosszúlejáratú invesztíciókra irányuló törekvését is. Így lehetett sikeres például az amerikai kormánynak az a döntése, amely lehetőtlenné tette, hogy arab és iráni beruházók repülőgépipari részvényeket vásároljanak.

— ic —

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK ANYAGAI

A kiadvány az ENSZ, valamint a nemzetközi gazdasági /OECD, FAO, ILO, EFTA stb./ és tudományos szervezetek publikációiról ad tájékoztatást.

INFORMÁCIÓT NYÚJT

a külkereskedelem, a tudománypolitika, a műszaki-gazdasági fejlődés, a szervezés, tervezés, vezetés, a munkaügy területéről és egyéb gazdaságpolitikai kérdésekről.

Megjelenik havonta.
Évi előfizetési díja: 480 Ft.

Megrendelhető:
Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ
1428 Budapest, Pf. 12.
Telefon: 339-772.

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK ANYAGAI

PERISZKÓP

Nyersanyagárak és a fejlődő országok

A nyersanyagáraknak az utóbbi időben megfigyelhető lassú, de folyamatos esése megnövelte sok olyan fejlődő államnak a gondjait, amelynek a nyersanyagexport adja devizabevételének döntő hányadát. A cserearányoknak a fejlődő világ számára hátrányos romlása az előrejelzések szerint idén 30 milliárd dolláros fizetési mérleghiányt eredményez, s a kilátások a jövő évre sem kedvezőbbek. Értheto módon a nyersanyagot exportáló fejlődő országok igyekeznek mindent elkövetni, hogy stabilizálják bevételeiket és valamilyen módon megoldják a konjunkturális ingadozások kiszűrését az árakból.

Tulajdonképpen ez a cél vezérelte azt a 46 fejlődő országot is, amely társulási megállapodást kötött a Közös Piaccal és sikerült elérni a legtöbb exporttermékének ártalmatlanítását egy bonyolult mechanizmus révén. A 46 ACP ország (afrikai, karib-tengeri és csendes-óceáni) és a Közös Piac úgynevezett lomé társulási egyezménye rendelkezik az ártabilizálás módjáról.

A Kilencek létrehozták a *stabex-alapot*, amely 12 alapvető nyersanyag exportárait lenne hivatott stabilizálni. Mivel a társulásban résztvevő fejlődő országok legfontosabb gazdasági partnere az Európai Gazdasági Közösség, a Kilencektől várják elsősorban az árak drasztikus ingadozásának megakadályozását, hiszen ide irányul az érintett országok nyersanyagkivitelének többsége.

A stabex-alap 5 évre szól, összesen 450 millió dollár az ártabilizálásra felhasználható összeg, azaz évenként 90 millió. Ez az összeg elenyészően kevés a 46 ország exportár-veszteségeihez viszonyítva. Az alap a következő termékeket finanszírozza: *kakaó, kávé, pálmatermékek, kókuszdió, földimogyoró, tea, sziszál, vaserc, banán, fa, bőr és gyapot.* Az az ország fordulhat stabex-segélyért, amely a 12 termék valamelyikét exportálja és a konjunkturális ingadozások miatt árbevétel-csökkenés következett be. További feltétel, hogy az összes exportbevételnek legalább 7,5 százaléka származzék a kérdéses termék kivitelébol. (A legszegényebb országok esetében ez az arány kivételes esetekben 2,5 százalék.) Amennyiben ezek a feltételek fennállnak, a stabex-alap kifizeti az árculönbözetet. A kapott kölcsönt az árak — és a bevételek — újbóli emelkedésével vissza kell fizetni az alapba. (A legszegényebbeknek nincs visszafizetési kötelezettségük.)

Az első kérelmek már befutottak a stabex-hez, s Brüsszelnek mindjárt nem várt problémákkal kell szembenéznie. A 12 nyersanyag ára a világpiacon oly mértékben zuhant, hogy a rendelkezésre álló keretet jóval meghaladják az igények. Kongó a fa, Burundi a kávé, Szomália a banán, Niger a földimogyoró exportárveszteségeit szeretné pótolni, s több más ország is a jelentkezők listáján van. Különösen jelentős károkat okozott — elsősorban az afrikai országoknak — a fa világpiaci árának esése.

A stabex első kifizetései az idei nyáron lennének esedékesek, de a Közös Piac egyelőre tanácstalan. Komoly politikai következményei lennének, ha rangsorolna, azaz egyes társult országoknak nem teljesítene kifizetéseket. Ugyanakkor, ha minden jogos igényt ki akarna elégíteni — amit egyébként a lomei megállapodás elő is ír — többszörösére kellene emelni a stabex-alap nagyságát. Ez utóbbira viszont a tagállamok többsége nem mutat hajlandóságot. Minden valószínűség szerint a Közös Piac valamiféle kompromisszumot fog kialakítani a társultakkal, de az már a lomei konvenció értékének csökkenésével járna.

A stabex-féle árkiegyenlítési mechanizmus egyébként elméletileg megfelelő lenne a fejlődő országok számára. Az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája (UNCAD) legutóbbi *nairobi* ülésszakán a harmadik világ egy, a stabex-hez hasonlóan működő nyersanyagár-stabilizációs alap létrehozásában látta gondjainak megoldását. Előterjesztett javaslatuk szerint mintegy 6 milliárd dolláros közös alapot kellene létrehozni és 10 alapvető nyersanyagból tartalék és kiegyenlítő készletet volna célszerű felállítani. A fejlett tőkés országok a javaslatokat — amelyek egyébként a nyersanyag-kérdés integrált megoldását akarták szolgálni — eredeti formában elutasították, s véleményük szerint minden nyersanyagra külön egyezményt kell létrehozni. A nyersanyagár-kérdésekről jövő tavasszal kezdenek újabb tárgyalásokat, addig a témával a párizsi úgynevezett észak-déli konferencia foglalkozik. A végleges megoldást a nemzetközi nyersanyagpiac alapvető átalakítása és a nyersanyag-kereskedelem rendszerének gyökeres megreformálása hozhatja csak meg.

G. GY. — L. P.

A lengyel hajógyártás

A fejlett tőkés országokban a korábbi években bekövetkezett recesszió következtében nagy mértékben csökkent a tengeri szállítmányozás fejlődése, szűkült a fuvarpiac, számos hajót, ezen belül különösen sok tankhajót kénytelenek voltak a hajóstársaságok szállítmányok hiányában leállítani.

Ennek ellenére 1975-ben 2730 darab hajót építettek a világon, 34,2 millió tonna (BRT) űrtartalommal, ami 2 százalékos növekedés 1974-hez képest. Lengyelország, amely a hajóépítés világranglistáján jelenleg a 11. helyen áll (az űrtartalmat figyelembe véve), ennél lényegesen gyorsabban, mintegy 32 százalékkal növelte az elmúlt évben a hajógyártást.

A hajógyártás Lengyelországban egyike a kiemelt ágazatoknak, fejlesztésére különösen nagy gondot fordítanak. Nemcsak mennyiségi, hanem minőségi változás is bekövetkezett ebben az iparágban, számos új, modern hajótípus gyártását kezdték, illetve kezdik meg. Az 1971—75-ös tervidőszakban 15 milliárd zlotyt fordítottak a hajóipar fejlesztésére, hétszer annyit, mint az előző ötéves tervben.

Különösen gyors ütemben fejlesztették a halászhajók gyártását, az NDK után a második helyet foglalják el a világranglistán ebben a hajótípusban. 1975-ben 57 hajóegységet készítettek 131 ezer tonna űrtartalommal, ez a világtermelés 22,1 százaléka. A lengyel hajóipar ezen kívül elsősorban ömlesztett áru szállítására alkalmas teherhajókat, tankhajókat (vegyszer- és cseppfolyós gáz szállítására is), és tudományos célra kutatóhajókat gyárt. Széles körű kooperációs kapcsolatokat is kiépítettek, pl. Bulgáriával 105 ezer tonnás tankhajók, Norvégiával gázszállító tartályhajók építésében működnek együtt, de számos licencet vásároltak Diesel hajómotorok gyártásához is (például Sulzer, Fiat, stb. cégektől).

Az öt lengyel hajógyárban (Gdansk, Gdansk-Észak, Gdynia, Szczecin és Ustka) 1975-ben 79 hajóegységet adtak át, több mint egymillió bruttóregisztertonna (BRT) összhordképességgel, továbbá 17 darab tengeri halászhajót.

Tavaly Lengyelország 12 ország 20 vállalatának 67 darab tengerjáró hajót exportált 939 ezer tonna (BRT) hordképességgel. Az exportált hajók több, mint 90 százaléka komplettírozott, kész hajóegység volt. Legnagyobb vevője a Szovjetunió, de szállítottak Bulgáriának, Csehszlovákiának, Franciaországnak, Hollandiának, NSZK-nak, Svédországnak, Norvégiának, Indiának, Iraknak és Mexikónak is. Az export növekedési üteme 47 százalék volt 1974-hez képest.

1976—78 között hazánknak is szállítanak 5 darab tengeri hajót, 21,9 millió rubel értékben. Ezek közül 2 darab 11,7 ezer, 3 darab pedig 3,7 ezer tonnás hajó lesz.

A 100 ezer tonnásnál nagyobb űrtartalmú teherhajók gyártására való felkészülés érdekében Gdyniában a svéd Skanska Cement-Gjuteriet új szárazdokkot épít, amely majd 1978-ban készül el. Itt már 400 ezer tonnás hajók gyártására is mód nyílik.

T. P.

Hollerith géptermi kapacitást keresünk 1977 I. negyedévére.

Számlázó és szorzó okvetlenül szükséges.
Telefongyár, 1956 Budapest XIV., Hungária krt. 126.
Ugyintéző: Kirschner Kálmánné,
telefon: 634–240/507-es mellék.

Robur LO 2501-es, több célú busz tartalékmotorral, üzemképes állapotban tipizálás miatt eladó.
Telefon: 329–741.

Értesítjük t. ügyfeleinket, hogy

telepeinken szeptember 20-tól 30-ig leltározunk

6. SZ. TELEP (Hallapú csavarok és anyák)
Budapest XIV., Tahi u. 95.
8. SZ. TELEP (Szegecsek, hornyos csavarok)
Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 52. és 60.
9. SZ. TELEP (Facsavarok)
Budapest IX., Mester u. 9.

A megjelölt időben az áruforgalmazás szünetel, Kérjük t. ügyfeleinket, hogy szíveskedjenek idejében megtenni a szükséges intézkedéseket.

Csavaripari Vállalat Kereskedelmi Főosztály

A Dunai Vasmű szabad kapacitással rendelkező gyártó céget keres

MSz: 2457–72. szabvány szerinti

illesztőcsavarok gyártására

Az ajánlatokat az alábbi címre kérjük:
Dunai Vasmű, Dunaújváros,
Anyagforgalmi Főosztály.
Ui.: Horváth József.
Telefon: 152–52, mellék: 17–24.
Ár: az igazolásban ármegjelölést kérünk.

Építészeti kapacitást keres belső rekonstrukciós munkára X. kerületi ipari vállalat.

Irányár: kb. 1 millió Ft.

„Szeptemberi kezdés F. 100 317" jeligére, a kiadóba.

SÜRGŐS MEGVÉTELRE KERESÜNK
egy-egy csoport 48/XIII-as, 48/XVI-os jobbos

VASÚTI KITÉRŐT

új, vagy használt állapotban.
BÚTORÉRT
IX., Közraktár u. 32.
Telefon: 171–825, telex: 225–267.
Ugyintéző: Biró Iván.

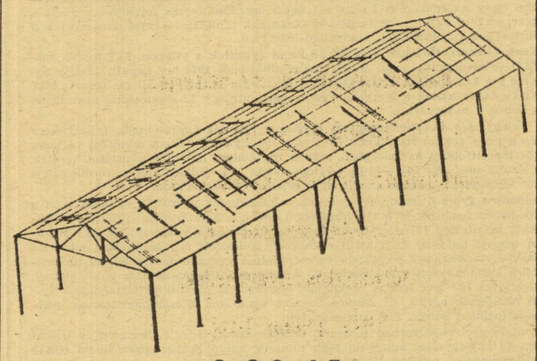
Soemtron 382/8 típusú

számlázógép eladó

ARANYPÓK VÁLLALAT
Szervezési Osztály
VI., Népköztársaság útja 15.
Tel.: 423–968.

Mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi raktárnak alkalmas,

12 m fesztávú acél épületszerkezetek

3–3,8–4,5 m-es oszlopmagassággal.

Rövid szállítási határidőre beszerezhetők

AZ AGROKER VÁLLALATNÁL

6000 Kecskemét, Halasi út 29.
Ugyintéző: Mihály Mihály.
Telefon: 12–550/30
Telex: 26–230

A Mezőgazdasági Kombinát, Bábolna megvételre ajánlja az alábbi típusú axiálventillátorokat, elektromotorral együtt:

AVMGS–90, 40000 m³/óra, 20 kp/m² opstat

AVM–1000, 35000 m³/óra, 20 kp/m² opstat

Lehet jó cipőket exportálni

1970-ben a Minőségi Cipőgyár még 306 ezer pár cipőt exportált a tőkés országokba. 1975-re ez a szám 6 ezer párra zsugorodott. Ugyanakkor az összes árbevételben a tőkés export 5,5 százalékos aránya 0,1 százalékra esett vissza.

Ismerve a magyar cipőipar általános helyzetét, az adatok voltaképpen nem is olyan meglepők. Ezt a helyzetet, kialakulásának okait már eddig is sok tanulmány és cikk részletezte. Közülük egy idézet:

„Miért rosszak a magyar cipők?...: azért, mert a jelenlegi anyagok felhasználásával, a jelenlegi termelésszervezéssel, szabványokkal és minőségi előírásokkal, gyártási, ellenőrzési és értékesítési módszerekkel nem is igen lehet jobbat készíteni." (Figyelő, 1975. 36. szám.)

A naposabb oldalon

Mégis a „MINO" 5000 emberével, csaknem másfél milliárdos termelési értékével a magyar cipőiparban, ebben a valóban nehéz korszakát élő szakágazatban *a jobbak közé* tartozik — gazdasági mutatói tükrében mindenképpen. 1975-ben a termelést 7 százalékkal sikerült növelni: az 1974. évi 6 millió párról majd 6,5 millióra. Mindezt annak ellenére, hogy vállalati szinten a létszám 287 fővel csökkent 1975-ben. (A budapesti gyáregység létszáma 1971-hez viszonyítva 37,8 százalékkal csökkent.) Különböző termelésszervezési intézkedésekkel azonban az elmúlt évben sikerült elérni a termelékenység 10 százalékos növelését 1974-hez viszonyítva. Az erőfeszítések nyomán a vállalat árbevétele is dinamikusan nőtt és kedvezően fejlődött a szocialista export is: 1970-hez viszonyítva mintegy 30 százalékos növekedést könyveltek el 1975-ben.

Ugyanakkor a vállalat határozottan törekedett a választékcserélődés megfelelő ütemességére is: az 1974-ben gyártott 452 modellből csak 49-et hagytak meg, az 1974. évi 470 modell tehát gyakorlatilag majdnem teljes egészében új választékot jelent.

Fontos lépések történtek a MINO szervezeti felépítésének korszerűsítésére, valamint az információs rendszer szervezésfejlesztése terén is.

A vállalatnál már részben megteremtették a *számítógép* alkalmazási lehetőségét a termelésirányítás rendszerében. Többek között az elfekvő és túlzott készletekről informáló gépi kimutatásoknak köszönhető, hogy 1975-ben sikerült számottevő mértékben megszüntetni a készletgazdálkodást, ami nem csekély megtakarítást eredményezett. (A vállalat a könnyűipari tárca segítségével a cipőiparban általánosítható számítógépes termelésirányítási modell kifejlesztését tervezi.)

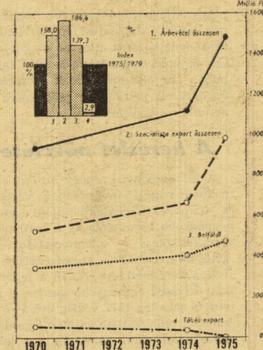
Kiútkeresés

Mindennek ellenére, az egyéb tekintetben dinamikus fejlődés ellenére a tőkés értékesítés visszaesését jelző adatok igen egyértelműek. Nyilvánvalóvá vált, hogy a tőkés export növelése a továbbiakban aligha oldható meg a hagyományos módszerekkel. A Minőségi Cipőgyár vezetői ekkor megbízták az *Intercooperation Kereskedelemfejlesztési Rt.*-t, hogy végezzen számukra piackutatást és keressen kooperációs kapcsolat kiépítésére alkalmas tőkés vállalatot.

Ezt követően több vállalattal is folytattak tárgyalásokat, de a szóba jövő cégek közül egyik sem vállalta az értékesítést, csak a *Katy Industries Inc.* amerikai vállalat, amelyre végül is a MINO választása esett: 1976. januárjában létrejött a kooperációs szerződés. Ennek lényege egy olyan hosszúlejáratú kooperációs vállalkozás, melynek keretében a Minőségi Cipőgyár az amerikai igényeknek megfelelő, az amerikai cipőgyártó technológia és know-how felhasználásával magas minőségű bőrtalpú, bőr felsőrészű női cipőket gyárt. A cipők a Minőségi Cipőgyár szigetvári gyáregységében készülnek majd. A gyártáshoz a know-how-t és a szükséges gépeket az amerikai partner szállítja.

A megvásárolt know-how értéke 1 millió dollár, a gyártáshoz szükséges gépek másfél millió dollár. A know-how és a gépek megvásárlása fejében a KATY *szerződésben garantálja a termelékenység emelkedését és a tőkés piac igényei szerinti minőséget.* (A termelékenység várhatóan 40 százalékkal emelkedik.) Az együttműködés 1976. negyedik negyedében indul; első szakasza 1982 végéig tart, s ekkor a szerződő felek közös elhatározása alapján további 5 évre meghosszabbítható. A magyar gyár 1976-ban 150 ezer pár, 1977-ben már 750 ezer pár cipőt szállít. A gyártott cipőmennyiséget évente fokozatosan növelve a szerződés 1982-re már évi 2 millió pár cipő előállítását irányozza elő és a MINO végeredményben *összesen 8,9 millió pár cipőt* exportál a Katy számára.

ÉRTÉKESÍTÉS 1970–75-BEN

Fejlesztés Szigetváron

A know-how vásárlást és gépi beruházást felölelő fejlesztés, mint említettük, a MINO szigetvári gyáregységében valósul meg. A választást az indokolta, hogy egy régebbi (1968-as) rekonstrukció során a korszerű üzemcsarnokot tudták csak felépíteni; a berendezések korszerűsítése akkor elmaradt. A most beérkező amerikai gépeket tehát korszerű épület fogadja.

A know-how megvalósítása a Katy-cég feladata. Ezen belül:

— *komplett üzemelrendezési* és gépfelállítási terveket ad át a magyar félnek;

— gondoskodik a magyar *vezető személyzet oktatásáról az új módszerek* és eljárások átvétele céljából;

— a magasan kvalifikált amerikai technikai személyzet a gyáregység teljes tevékenységét átértékeli, meghatározza a leggazdaságosabb és leghatékonyabb technikai programot és azt bevezeti;

— a *belső anyagmozgatást* megszervezi;

— *korszerű anyagi ösztönző* rendszert dolgoz ki;

— a kooperáció folyamán magát a know-how-t folyamatosan fejleszti.

A megállapodás nagyon fontos része, hogy Szigetváron *zárt, integrált minőségbiztosító rendszert vezetnek* be, amely a tervezéstől a csomagolásig a tevékenységek önműködő részeként *minőségállandóságot* biztosít. Ez szoros összefüggésben van a dolgozók ösztönző rendszerével. A kapcsolatot a know-how szerint úgy biztosítják, hogy *nincs külön minőségi átvétel, hanem a dolgozók órabérét plusz 100 százalékos ösztönző mozgóbérrel egészítik ki, amely a műveletek közbeni minőségellenőrzésre és a termelékenység fokozására ösztönöz.* Ezen túlmenően igen részletesen, kidolgozták a cipőgyártás egyes műveleteinek órabérnormáját és a szakképzettségtől, valamint a munka nehézségétől függően fokozott differenciálást vezetnek be.

Itt kell megjegyezni, hogy — mivel a kooperációs szerződés lényegében a konvertálható exportárualapokat növelő kezdeményezések közé sorolható — a szigetvári fejlesztéshez a Pénzügyminisztérium is *adókedvezményt* ad: minden 100 forint többlet árbevétel után 1 forint 20 fillér a bérfejlesztést szolgálhatja.

És a többi gyáregység?

De vajon érezhető lesz-e a szigetvári fejlesztés a MINO többi gyáregységében is: Budapesten, Szegeden és Nyírbátorban is? Talán ez a legfontosabb kérdés az egész kooperációs megállapodással kapcsolatban. Kár lenne, ha Szigetvár valóban sziget maradna magas termelékenységével, jó minőségű áruival. Az igazi nyereség az egész MINO-Katy féle szerződés nyomán nem a várható 75 millió dolláros bevétel, hanem az lenne, ha a szigetvári módszereket, tapasztalatokat a Minőségi Cipőgyár *több gyáregységében is átvennék, de más cipőipari vállalatoknak is lenne mit tanulni innen.*

Itt a tárgyilagosság kedvéért — néhány megjegyzést kell, hogy tegyen az újságíró, amelyek ahhoz szolgálnak adalékul, hogy a magyar cipőipar fellendítéséért mit tehetnek maguk a vállalatok, illetve hogy mennyire tehetetlenek bizonyos akadályozó tényezőkkel szemben.

Húsz évvel ezelőtti szabványok; akadozó és rossz minőségű anyagellátás, rugalmatlan, a divattal járó kockázatot, a szakágazat sajátosságait semmibevevő árak; nagykereskedelem, amely nem folytat piackutatást; elavult gépek, alacsony keresetek miatt csökkenő létszám — címszavakban felsorolni is sok az, amit röviden a cipőipar fejlődését hátráltató gondokként szoktak emlegetni. És valóban úgy tűnik, e cikk bevezetőjében található idézet egyáltalán nem túlzás.

Anyagellátás, árak, ösztönzés...

Nézzük az egyes gondokat részleteseben.

Mint ismeretes, a magyar cipőipari szabványok *három minőségi szintet és hat cipőkategóriát* rögzítenek. Azonos kategórián belül alkalmazott jobb minőségért, divatosabb tervezésért azonban már *semmilyen felár* nem számítható fel (ellentétben sok szocialista ország gyakorlatával.) Az árképzés tehát minimális mértékben sem veszi figyelembe a szakágazat egyik legdöntőbb jellemzőjét: a divat gyors változását és az ezzel járó kockázatot.

Az árak tehát a múltra ösztönöznek; de erre ösztönöz voltaképpen a túlzottan óvatos és konzervatív belkereskedelem. Ráadásul a megrendelésről a szállításig a cipőipar átlagában 2 év telik el. Könnyű kiszámítani: az eleve óvatos megrendelések e két évvel tetézve kiadják azt a mintegy 3 éves elmaradást, amely a kirakatban a mindenkori nemzetközi divathoz képest tapasztalható.

A következő nagy gond az *anyagellátás.* (Átlagos átfutási idő 90 nap). Maradjunk a Minőségi Cipőgyár példájánál. 1975 első felében a hazai bőrgyárak még — kapacitáshiányra hivatkozva — nem igazolták vissza sem ütemben, sem minőségben a vállalat rendelését. A Győri Műbőrgyár termékeinek minőségi hiányosságai miatt pedig az egész termelési programot módosítani kellett. (Ez egyébként megszokott jelenség más szállítókkal kapcsolatban is; a gyakori programmódosítás viszont nyilvánvalóan újraszerszámozással, és a selejt arányának emelkedésével jár együtt).

És mi történt e kapacitáshiányra való hivatkozás után néhány hónappal? 1975. júliusában a Könnyűipari Minisztérium utasította a Minőségi Cipőgyárat, hogy a börgyárak *kapacitásának lekötése végett* vége át először-szállításként az egész 1976 első félévi anyagmennyiséget!

De folytatható a sor azzal, hogy az általános gyakorlat szerint a cipőipari vállalatok zsűrijei többnyire a marketing szakemberek bevonása *nélkül* döntenek az egyes modellek sorsáról; hogy a szakágazat gépállományra elavult, mert divatcikkek gyártásáról lévén szó az az erkölcsi kopás itt lényegesen gyorsabb; hogy a munkásgárda szakmai képzettsége, gyakorlottsága a nagy fluktuáció következtében egyre csökken.

Lehetne mindezen segíteni, változtatni? A szigetvári példa azzal biztat: lehetne. De ehhez nemcsak arra lenne szükség, hogy az egyes cipőipari vállalatok javítsák belső munkaszervezésüket, és mindenekelőtt valamiképpen növeljék a gyári minőségellenőrzés hatékonyságát. (A minőségi Cipőgyár 1975-ben például 23 ezer pár cipőt volt kénytelen a Szovjetunióba szállítani, szerződésen felül, csupán reklamációk pótlására). Ahhoz, hogy Szigetvár valóban ne maradjon sziget, a gyárkapukon *kívül* is sokat *kellene tenni: felülvizsgálni az árakat*, a szabványokat, a nagykereskedelem rendelési szokásait (a rossz nyelvek szerint a 20–30 éves női lábakra szánt cipőkre a rendelést 50 és 60 közötti férfiak (szokták feladni) és nem utolsósorban a szakágazat bérezési ösztönzési rendszerét. Mert igaz ugyan, hogy a cipőipar nem tartozik a legkorszerűbb úgynevezett vívóágazatok közé. Ám az sem mellékes, hogy számításaink szerint jelenleg a lakosság 95 százaléka magyar lábbelit visel; a magyar cipőipar által évente gyártott mintegy 43 millió pár cipőnek pedig majdnem fele a szocialista piacokra kerül, ahol szintén egyre fokozódnak a minőségi követelmények.

Forgács Katalin

Az 1977. évi külföldi hivatalos magyar kiállítások a Hungexpo rendezésében

SZOCIALISTA ORSZÁGOKBAN:

Brnoi Élelmiszer Vásár	február 16–23.
Lipcsei Tavaszi Vásár	március 13–20.
Brnoi Fogyasztási Cikk Vásár	április 16–24.
Újvidéki Mezőgazdasági Vásár	május 13–22.
Leningrádi Számítógép Vásár	május 25–június 6.
Belgrádi Műszaki Vásár	május
Plovdivi Mezőgép- és Élelmiszeripari Gép Vásár	június 6–12.
Moszkvai Elektrotechnikai Vásár	június 9–23.
Poznani Vásár	június 12–19.
Pozsonyi Vegyipari Vásár	június 25–július 1.
Erfurti Kertészeti Kiállítás	július–augusztus
Plovdivi Vásár	szeptember 3–10.
Lipcsei Őszi Vásár	szeptember 4–11.
Zágrábi Vásár	szeptember 9–18.
Brnoi Gépipari Vásár	szeptember 14–22.
Ljubljanai Elektronikai Vásár	október 3–10.
Moszkvai Vegyipari Vásár	október 4–18.
Bukaresti Vásár	október 13–22.

FEJLETT NEM SZOCIALISTA ORSZÁGOKBAN

Hamburgi Élelmiszer Vásár	március 4–9.
Koppenhágai Élelmiszer Vásár	március 29–április 3.
Milánói Vásár	április 14–25.
Hannoveri Vásár	április 20–28.
Tokiói Vásár	április 22–május 1.
Torontói Szerszámgép Vásár	május 16–20.
Bilbaoi Műszaki Vásár	június 20–26.
Lisszaboni Vásár	június
Izmiri Vásár	augusztus 20–szeptember 20.
Szaloniki Vásár	szeptember 4–18.
Bécsi Vásár	szeptember 7–11.
Kölni Élelmiszer Vásár	szeptember 10–15.
Helsinki Műszaki Vásár	szeptember 20–24.
Hannoveri Szerszámgép Vásár	szeptember 20–29.
Gráci Vásár	október 1–9.
Brüsszeli Élelmiszer Vásár	október 8–23.
Magyar hét Nantes-ban	április
Magyar Ipari Kiállítás Las Palmasban	időpont később

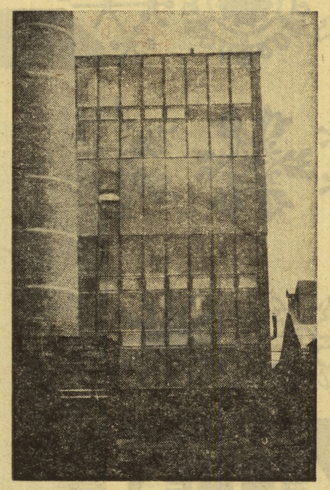
TENGERENTÚLI FEJLŐDŐ ORSZÁGOKBAN

Tripoli Vásár	március 1–20.
Kairói Vásár	március 14–április 2.
Casablancai Vásár	április 28–május 15.
Tuniszi Vásár	június
Damaszkuszi Vásár	július 25–augusztus 20.
Maputói Vásár	augusztus 27–szeptember 11.
Algíri Vásár	szeptember
Teheráni Vásár	szeptember
Bagdadi Vásár	október 1–21.
Limai Vásár	november 16–27.
Magyar Ipari Kiállítás Mexikóban	január 31–február 8.
Magyar Ipari Kiállítás Dzseddában	időpont később
Magyar Orvosegészségügyi Kiállítás Kuvaitban	időpont később
Magyar Komplex Szállítások Kiállítása Bagdadban	időpont később

ŐSI, MÉGIS KORSZERŰ

CSOMAGOLÓANYAG

A SAJÓSZENTPÉTERI ÜVEGGYÁR A BNV-N

Már hagyományosan, az idén ősszel is bemutatkozik a Sajószentpéteri Üveggyár a Budapesti Nemzetközi Vásáron, az Üvegipari Művek pavilonjában. A gyár jó alkalomnak tartja ezt az ipari seregszemlét, hogy bemutassa a felhasználóknak termékválasztékát. Fontos a nemzetközi méretű ipari bemutató a felhasználókkal való találkozás miatt is, mivel így tárgyilagos véleményt kaphatnak termékeikről. A vásár jelentőségének megfelelően készültek rá: a Sajószentpéteri Üveggyár csaknem valamennyi jelentősebb termékét kiállítja.

Láthatók lesznek a Sajószentpéteren készült konzervüvegek, a boros-, szeszes-, sörös-, ásványvizes-, gyümölcslés-, üdítőitalos, tejes- és gyógyszerpalackok, valamint az üvegszáltermékek. A gyár célja, hogy a vásár alkalmával is újabb vevőket találjon termékeire. Noha a sajószentpéteri gyárban nem ismerik a rendeléshiányt, mégis fontosnak tartják, hogy tervszerű üzemfejlesztéssel, valamint a termelékenység állandó fokozásával növeljék a termelési szintet. Erre utalnak az elmúlt tervidőszak számai is: az 1971. évi 386 millió 945 ezer forinttal szemben, 1975-ben 500 millió forintos termelési értéket produkáltak (a termelői árak emelkedése nélkül, ugyanis utoljára 1967-ben hajtottak végre áremelést). Így az elmúlt tervidőszakban a termelésfelfutás mértéke csaknem harminc százalékos volt.

Az üveggyártás a rohamosan teret hódító műanyag ellenére sem veszített jelentőségéből. A tartósítóipar, a boripar, a szeszipar és az üdítőital-gyártás fejlődésével egyidőben növekedett az üvegek csomagolásban betöltött szerepe. A modern élelmiszerkereskedelem elképzelhetetlen modern fogyasztói csomagolás nélkül. Az üveg ősi eredete ellenére is modern csomagolóanyag. Modern, mert könnyen alakítható, felülete ellenálló, nagy termelékenységgel tölthető, könnyen tisztítható, jól lezárható, többször is felhasználható, s végül, de nem utolsó sorban nagyon olcsó.

A Sajószentpéteri Üveggyár termékei határainkon túl is jól ismertek. A tavalyi, több mint húszezer tonnás export zöme tőkés piacokra ment. A hazai szükségletek kielégítése mellett 128 millió forintos beruházással most tovább fokozzák a tőkés exportot. Az elképzelések szerint mintegy 11 ezer tonnával növelik a nyugati piacra menő üvegáruk mennyiségét. A közeljövőben olyan belga gyártmányú gépet importálnak, amelyen zöld és fehér palackokat egyaránt készíthetnek. A kemence korszerűsítéséhez egy nyugati know-how-t vásárolnak, s ezzel a megoldással nemcsak fokozzák az egy egységnyi felületre jutó termelés mennyiségét, hanem mintegy 15—16 százalékos gázenergia-megtakarítást is elérnek. Csaknem ezzel egyidőben az egyik gépet duplacseppessé alakítják át. A korszerűsítési tervek sorában szerepel a gyári anyagmozgatás teljes gépesítése. Többek között megszüntetik a szóda kézi rakodását. A jövőben zsákok helyett silókban tárolják majd a szódát, és pneumatikus rendszerű csővezetéken juttatják el az üzembe. A tervezett termelésfelfutással alig lesz arányban a gépeket kiszolgáló dolgozók létszámának növelése. Mindezek a korszerűsítési törekvések nem újak a gyár kollektívája számára. Hiszen a csaknem egy évszázada alapított üveggyárban tervszerű, rendszeres rekonstrukció folyik, hosszú ideje.

A korszerűsítési program keretében felújították az olvasztókemencéket is. Ennek eredményeként a kemencék napi teljesítménye eléri a 70—100 tonnát. Ugyanakkor az 1971. évi 24—28 hónapról 32—36-ra nőtt az élettartamuk. A rekonstrukció követelményeként az ötliteres üvegeket a korábbi Pötteing gépek helyett az átalakított Lynche-ken készítik. Ezzel a változtatással naponta átlagosan 1500 üveggel többet gyártanak. Az 5/8-as és az ennél kisebb üvegek gyártására három Lynch gépet duplacseppessé alakítottak át, így teljesítményüket csaknem megkétszerezték. Ezen kívül két új, 8 állomásos, duplacseppes gépet helyeztek üzembe, amelynek a kapacitása napi százezer 5/4-es üveg. A zöldkemencéken megszüntették a félautomata gyártást, és egy új U8-as palackgyártó automatát szereltek be helyette.

A rekonstrukcióval egyidőben 36 millió forintot fordítottak a szociális létesítmények fejlesztésére. Többek között építettek egy 650 férőhelyes öltözőt és fürdőt. Létesítettek egy új üzemi konyhát és egy hatszáz férőhelyes üzemi étermet. Említésre méltó még az új orvosi rendelő, az óvodai férőhelyek bővítése és az a 76 lakás, amelyet az üveggyári dolgozók kaptak.

A Sajószentpéteri Üveggyárban következetes, tervszerű gyártmányfejlesztési munka folyik. Ez igen felelősségteljes feladat, hiszen a gyárban készült üvegeket nagy teljesítményű gépek töltik, s figyelembe kell venni a szocialista országok közötti szabvány előírásokat.

Mind nagyobb jelentőséget kap a tervszerű gyártmányfejlesztési tevékenység. Például ennek eredményeképpen nemrégiben kezdték el az üvegszál és az üvegszálból készült szigetelőtermékek gyártását. Itt hívjuk fel a szakemberek figyelmét, hogy az üvegszáltermékekből évi kétezer tonnát, üvegfátyolból pedig 1 millió 500 ezer négyzetmétert készítenek. A közelmúltban jelentették be, hogy az Északtervvel közösen kidolgozták a Copisol zajszigetelőt, amely igen eredményesen alkalmazható a házgyári lakások és a könnyűszerkezetes épületek zajmentesítésére.

A negyedik ötéves tervidőszakban még a következő új termékek technológiáját dolgozták ki: a KGST rajnai palack, a HC zárású konzervüveg, az európai szabványoknak megfelelően, 720-as és 370 milliméteres konzervüvegek, a bébiételes üvegek, a kávésüvegek a szitanyomott üveggel, az üvegfátyol és a panel, valamint a kopogóhang-gátló üvegszállemez. Ezzel csaknem egyidőben megszüntették a gazdaságtalan termékek gyártását.

A most bemutatott termékek megtekinthetők az Üvegipari Művek pavilonjában a vásár idején. A helyszínen szívesen nyújtanak felvilágosítást a Sajószentpéteri Üveggyár szakemberei a termékekkel, valamint a szállítási határidőkkel kapcsolatban.

ENERGETIKAI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Atomerőművek szovjet segítséggel

A KGST-országok dinamikus gazdasági fejlődésével párhuzamosan, rohamosan bővül energiaigényük. Az 1990 ig terjedő energiamérlegek tanúsága szerint az elkövetkező 14 évben az energetikai ágazaton belül a leggyorsabban a villamosenergia-termelés bővül. Míg 1974-ben a KGST-tagállamok 1222 milliárd kilowatt villamos energiát állítottak elő, a tervek szerint 1980 ra 2100, 1990-ra pedig 3800—4400 milliárd kilowattra növekszik a termelés. Az előzetes becslések szerint az energiaermelésben változatlanul a hőerőművek töltik majd be a kulcsszerepet, de gyors ütemben növekszik azonban az atomerőművekben előállított villamos energia mennyisége is.

30 ezer megawatt

1954-ben helyezték üzembe a világ első ipari célú atomreaktorát a Moszkva melletti Obnyinszkben. Ennek alapján fejlesztették ki a Szovjetunióban azt a reaktortípust, amely bekerült a nemzetközi kereskedelmi forgalomba. Ez az úgynevezett termikus típusú reaktor nemcsak a szocialista országokban ismeretes, hanem Finnországban is. Az északi ország számára ugyanis a Szovjetunió atomerőművi berendezéseket is szállít.

A hatvanas évek közepétől kezdve egyre szélesebb körű együttműködés bontakozott ki a Szovjetunió és a többi KGST-ország között az atomenergetika területén. 1965—67-ben olyan megállapodás jött létre egyrészt a Szovjetunió, másrészt Bulgária, Magyarország és az NDK között, amely szerint ezek az országok a Szovjetunió segítségével fejlesztik atomenergetikájukat.

A megállapodás értelmében sorra épülnek az atomerőművek a szocialista országokban. Bulgáriában Kozloduj mellett már működik egy 440 megawattos VVER típusú (termikus) erőmű, amelynek hamarosan 880 megawattra emelik teljesítményét. Az NDK-ban 1973-ban avatták fel az első atomerőművet Nord—1 néven. Csehszlovákiában a Szovjetunióval való műszaki konzultáció és műszaki segítség révén 150 megawatt teljesítményű atomerőmű épült. Hazánkban az atomerőmű-program első lépcsőjeként Pakson épül az első 440 megawattos reaktor, amelynek teljesítménye a későbbiekben bővíthető.

Ami az elkövetkező éveket illeti: a tervek szerint az évtized végére a KGST-országok atomerőművi kapacitása 30 ezer megawatt lesz, mintegy négyszerese az 1975. évinek. A legdinamikusabb fejlődés a Szovjetunióban várható, az ötéves terv előirányzata szerint mintegy 20 ezer megawattos atomerőművi kapacitás termel majd áramot 1980-ban. Leningrádban már működik a világ legnagyobb atomerőműve 2000 megawatt teljesítménnyel, s hasonló erőművek épülnek Kijev, Kurszk és Szmolenszk közelében. Nagy jelentősége van a nemrégiben felavatott csukcs-félszigeti nukleáris erőműnek, ugyanis ez a sarkkörön túli létesítmény a világ legészakibb atomerőműve. Folyik a voronyezsi erőmű reaktorblokkjainak — és ezzel a teljesítmény — bővítése is. Már üzemel — egyelőre kísérleti céllal a Kaszpi-tenger keleti partján fekvő Sevcsenkó városban a holnap atomerőműve, a gyorsneutronú vagy gyorstenyésztő reaktor. (A Szovjetunión kívül ilyen technológiával csak Nagy-Britanniában üzemel erőmű.) Ez a korrábbiaknál jobb hatásfokú reaktortípus várhatóan a 80-as évek közepe táján kapcsolódik be a nemzetközi nukleáris kereskedelembe. Egyébként a kedvező sevcsenkói tapasztalatok alapján építik fel a bjelojarszki atomerőmű harmadik blokkját is.

A Szovjetunió után az NDK ban fejlődik a leggyorsabban az atomenergetikai ágazat. A tervegyeztetések értelmében 1990-ig mintegy 3500 megawatt teljesítményű reaktort építenek. Jelentős kapacitásbővítés várható az évtized végére Bulgáriában is, Csehszlovákiában pedig üzembe állítanak két 440 megawattos reaktort. Lengyelországban jelenleg folyik az építendő atomerőmű számára a területkijelölés, Romániában és Kubában pedig az atomerőművi beruházások megindításának előkészítése van napirenden.

Jelenleg a KGST-országok összes energiatermelésének mintegy 2,5—3 százalékát adják az atomerőművek. Ez az arány az elkövetkezendő évtizedekben jelentősen növekszik majd, s a távlati elképzelések szerint az ezredfordulón eléri az 50 százalékot. A hagyományos energiahordozók kiaknázása mellett a KGST megkülönböztetett figyelmet fordít a nukleáris energia növekvő felhasználására is. Az atomenergia részesedésének növelése az energiamérlegben együttal azt is jelenti, hogy a hagyományos energiaforrásokban szegény KGST-országok a jövőben jelentős szállítási költségeket takaríthatnak meg. A komplex program is nagy súlyt helyez az atomenergetika fejlesztésére, mintegy szerves részeként a szocialista országok között megvalósuló egységes és egyesített energiarendszernek.

Két közös szervezet

A KGST-országok az integrációs program keretében fokozzák együttműködésüket a nukleáris gyártóipar területén is. Mivel az atomtechnika általában meghaladja az egyes országok pénzügyi erőforrásait, szükségessé vált az eszközök és források összehangolása. Az atomtechnika területén a szocialista országok két egyesülést hoztak létre. 1972 márciusában kezdte meg működését az *Interatominstrument* nemzetközi gazdálkodói egyesülés. Alapító tagjai: Bulgária, Magyarország, NDK, Lengyelország, Csehszlovákia és a Szovjetunió illetékes termelő és külkereskedelmi vállalatai, valamint tudományos kutatóintézetei. Az egyesülés a nukleáris technológia területén fejt ki kísérleti, tervezési és termelési tevékenységet. Elsősorban magtechnikai műszerek gyártásával foglalkozik, s célja, hogy a tagországok szükségleteit a nukleáris műszergyártás termékeiből magas tudományos színvonalon kielégítse. Az egyesülés tagja által kifejlesztett, gyártott, valamint értékesítésre kínált termékek száma meghaladja a nyolcszázat. 1975-höz képest a tervek szerint 1980-ra megkétszereződik az Interatominstrument forgalma.

Az *Interatomenergo* munkájában részt vesz valamennyi európai KGST-tagállam. Ennek az egyesülésnek a feladata készülékek, berendezések, alkatrészek és anyagok szállítása atomerőművek részére. Olyan komplex vállalkozást hoztak létre a szocialista országok, amely tevékenységével előmozdítja az atomerőművek tervezését és kivitelezését, a szakemberképzést és ellátja az erőműveket a szükséges technikai felszerelésekkel.

A KGST-országok együttműködése a nukleáris ágazatban csak néhány éves múltra tekint vissza, s most folyik a tagállamok atomerőmű láncolatának alapozása. A jelenlegi ötéves tervperiódusban több ezer megawatt új kapacitás áll munkába, s így tovább korszerűsödik a KGST energiafelhasználási struktúrája. A nukleáris beruházások szerte a világon igen költségigényesek, az ésszerű együttműködés a KGST tagállamok között azonban ezen a területen is lehetővé tette a fajlagos költségek csökkentését.

G. Gy.—L. P.

PERISZKÓP

A helyi ipar a Szovjetunióban

A Szovjetunióban a helyi ipar fontos szerepet játszik a lakosság fogyasztási cikkekkel való ellátásában. Jelentős a szerepe a kisvárosok, városias települések foglalkoztatási gondjainak racionális megoldásában, a nyugdíjasok, rokkantak, sokgyermekes anyák bekapcsolásában a társadalmilág hasznos tevékenységbe.

A szovjet helyi ipar egyik sajátossága — amint a Voproszi Ekonomiki tanulmánya írja —, hogy tevékenysége sok ágazatot ölel fel: különböző mindennapos használati tárgyakat, termelési eszközöket és a helyi igények kielégítésére felhasznált építőanyagokat állít elő, a helyben rendelkezésre álló nyersanyagokból, az ipari és mezőgazdasági termelés hulladékaiból, melléktermékeiből. A helyi ipar bruttó termeléséből a könnyűipari termékek több mint 45 százalékkal, a gépipari és fémfeldolgozási cikkek 17,5 százalékkal, a vegyipari cikkek pedig 13 százalékkal stb. részesednek.

Az utóbbi években a helyi ipar fejlődése a Szovjetunió minden köztársaságában gyors ütemű volt. A termelés és az értékesítés volumene 1965-ről 1975-re több mint megduplázódott. Jelentős eszközöket fordítottak az üzemek korszerűsítésére, új üzemek építésére. A Szovjetunió mintegy 3000 helyi ipari vállalata 3,3 milliárd rubel értékű termelő álló- és forgóalappal rendelkezik, 1,1 millió embert foglalkoztat, ezen belül több mint 125 000 bedolgozót.

Az 1976—1980-ra szóló szovjet ötéves terv a helyi ipar termelésének 30—40 százalékos növelésével számol.

Az utóbbi években bővülnek a helyi ipari vállalatok kapcsolatai a nagy szövetségi és köztársasági minisztériumi alárendeltségű vállalatokkal az alkatrészek, félkésztermékek stb. szállításában. Számos helyi ipari vállalat állít elő alkatrészeket a gépkocsi- és traktorgyártás, a mezőgazdasági gépgyártás, az elektrotechnikai ipar számára. Ugyanakkor a nagyvállalatok nemcsak nyersanyagokat szállítanak a kisüzemeknek, hanem félkésztermékeket, alkatrészeket is.

Általában igaz az, hogy a nagy sorozatú termelés a költségek csökkentéséhez vezet. A kis méretű termelési egységek azonban bizonyos előnyökkel is rendelkeznek a nagy egységekhez képest. Ezek az előnyök elsősorban a fogyasztási cikkek gyártásában jelentkeznek. A kis vállalatok gyorsabban tudják átállítani termelésüket, rugalmasan tudnak reagálni a fogyasztók keresletének változásaira stb.

Az utóbbi évek gyakorlata igazolta, hogy az szocialista népgazdaságban is lehetséges és szükséges a nagy egyesülések, a nagy sorozatú gyártást végző nagyüzemek kooperációja a helyi ipar kis vállalataival.

Különösen gyors ütemben fejlődik a helyi ipar a közép-ázsiai és kaukázusi köztársaságokban, ahol a helyi ipar csak a hatvanas évek közepén született meg, s ahová még a legegyszerűbb termékeket is a Szovjetunió európai részéből szállították, s a kisvárosokban rendelkezésre álló munkaerőt nem hasznosították eléggé, s ennek következtében az évszázados hagyományokkal rendelkező kézműipar is elsorvadt.

A helyi ipari vállalatok által is gyártott cikkek termelésének központi tervezését megnehezíti, hogy a kereskedelmi vállalatoknak különböző iparágak nagy számú termelője között kell rendeléseiket megosztaniuk. A tervező szervek eddig nem tudták megfelelően koordinálni e termelés tervezését. Ezért a Szovjetunió Állami Tervbizottsága bővítette azoknak a kulturális és háztartási rendeltetésű áruknak a körét, amelyeknek termelését központilag tervezik. Ezzel azonban nem sikerült ésszerű munkamegosztást kialakítani az országos hatáskörű minisztériumok, főhatóságok és a szövetségi köztársaságoknak alárendelt helyi ipar között.

Még nagyobb hiányosságok tapasztalhatók azon áruk termelésének tervezésében, amelyekről helyi szinten döntenek. Ezek közé tartoznak elsősorban az „ezer apró cikk" néven összefoglalt áruk. Termelésüknek és értékesítésüknek sok közös vonása van. Gyártásuk technológiai szempontból általában egyszerű, kereslet mindenütt van irántuk. Mindez azt támasztja alá, hogy gyártásukat a helyi ipari vállalatok rendszerében kell megszervezni.

A helyi ipar vállalatai és a minisztériumi alárendeltségű nagyüzemek — hangsúlyozzák a szovjet szakemberek — ésszerű munkamegosztást és széles körű kooperációt kell kialakítani. A nagyüzemek a rendelkezésükre álló kapacitásokkal gondoskodhatnak a minél nagyobb mértékben egységesített alkatrészekről, félkész termékekről, a helyi ipar pedig megszervezheti a termékek összeszerelését, elsősorban bedolgozási rendszerrel. Ez a kooperáció az egyszerű háztartási és kulturális rendeltetésű cikkek termelésének gazdaságilag legcélszerűbb megoldása.

(— m)

Importkorlátozások és a világkereskedelem

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) 1976 augusztusi információs közleménye rendkívül nagy terjedelemben foglalkozik a tőkés világban jelentkező növekvő importkorlátozásokkal. 1975-ben a gazdasági válság a tőkés világgazdaságban elérte a csúcspontot, a világ ipari termelése változatlan árakon számítva mindössze 2 százalékkal nőtt, a nemzetközi kereskedelem pedig 6 százalékkal csökkent, a nemzetközi fizetési mérlegek kiegyensúlyozatlansága 25 milliárd dollár volt. Ilyen feltételek között várható volt, hogy a tőkés államok az importvisszafogás különböző formáit újítják fel.

Az importengedélyezés és -tilalom rendszerét e kritikus időszakban azonban csak a fejlődő országok erősítették. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egyes árukra másult is ne rendeltek volna el importtilalmat vagy bonyolult engedélyezési eljárást. Ezek a lépések többnyire ütköztek a GATT előírásaival, de ennek ellenére sem változott a helyzet. (Például a húsimporttilalom, amelyet 1974 ben az európai Gazdasági Közösség rendelt el.)

Az elmúlt két évben az importadótételek bevezetése vagy felemelése is széles körben hódított. Ez logikus azért is, mert e módszert csak nagyon nehezen lehet GATT-szabályokkal szembenállónak minősíteni.

Az importletéti rendszert, amely a behozatal egyik financiális korlátozása, az elmúlt két évben hat ország vezette be. Az import ilyen jellegű befolyásolása nem tekinthető GATT-ellenes lépésnek és alkalmazása igen differenciált lehet. Miközben a letéti rendszert adminisztrálják, lényegében az import előzetes ellenőrzése is lehetővé válik anélkül, hogy ezt deklarálni kellene.

Az importszabályozás számos devizális megkötését is alkalmazzák a tőkés országokban. Például Olaszországban meghirdették az 1 millió lírán felüli behozatalnál az előrefizetést vagy az előlegnyújtást, Nigériában az importőrnek előre igazolnia kell a szükséges deviza meglétét, Peruban megszüntették a hitellevél elfogadását import esetén, Brazíliában az import készpénzkiegyenlítésre rendeltek el tilalmat, sok országban megnyújtják az inkasszók kiegyenlítésének időtartamát, hogy így további hitelhez jussanak.

A Nemzetközi Valutaalap a fenti intézkedéseket nem kommentálja, s csupán a tények felsorolásával fedi fel azt az ellentmondást, amely az Alapszabályban rögzített alapelvek és a jelenlegi gyakorlat között fennáll.

Különösen érzékelhető ez a magatartás, amikor növekszenek a kétoldalú fizetési megállapodások, a bilaterális klíringek, amelyek a konvertibilis devizaforgalom erőteljes beszűkülését eredményezik a tőkés világgazdaságban. Az elmúlt két évben 49 új kétoldalú fizetési megállapodás jött létre, ezek közül 33 az IMF-tagok között.

Hasonlóan elítélő a Nemzetközi Valutaalap informatív tanulmánya, amikor konstatálja, hogy az egységes valutaárfolyamokkal szemben egyre több ország a több árfolyam gyakorlatát követi. Például Afganisztán, Banglades, Costa Rica, Brazília, Chile stb. A Benelux államok által alkalmazott kettős árfolyam is ebbe a kategóriába sorolható.

Nem kétséges, hogy ezeket a nemzetközi fizetési rendszert alapvetően befolyásoló lépéseket a nemzetközi fizetési mérlegek egyensúlyi helyzetének teljes megbomlása, valamint a hitelrendszere kiegyenlítő szerepének akadályozása váltotta ki. Ezek az intézkedések nem újszerűek, mert mint kényszerintézkedéseket, már az 1929/1933-as gazdasági válságot követően alkalmazták. De a technikai jellegű hasonlat nagyon csábít a tartalmi vonatkozások összehasonlítására is. Ebből viszont az következik, hogy bekövetkezett a valutáris válság és a világgazdasági válság összefonódása. Ez valószínűleg a tőkés világgazdaságban új ellentmondásokat hoz létre és kétségtelenül a valutareform lehetséges kibontakozását késlelteti.

W. I.

Eladó

EGY IFA W 50. L/SP. TIPUSÚ

tehergépkocsi

Érdeklődni lehet:
AFIT Építőipari és Szolgáltató Vállalat
Bp. X., Száva u. 8.
Telefon: 284–481.
7 órától 15 óráig.

VIDÉKI ÉLELMISZERIPARI VÁLLALAT FELSŐFOKÚ KÉPESÍTÉSSEL, VEZETŐI GYAKORLATTAL

főkönyvelőt keres

A részletes tevékenységi jegyzéket tartalmazó pályázatot „Gazdaságos Figy" jeligére, a kiadóba kérjük.

A MAGÉV 100 M² KÖRÜLI IRODAHELYISÉGET KERES,

lehetőleg a Deák tér környékén, illetve kizárólag belterületen. 28–30 m²-es csere esetleg számításba jöhet.

Telefon: 226–222.

Kiadóvállalat pályázatot hirdet gazdasági igazgatóhelyettesi állás betöltésére.

Feltétel:

közgazdasági egyetemi, vagy számviteli főiskolai végzettség.

Jelentkezés: „Szervező 5685" jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Csomagolóanyagok — kedvezményes áron!

A biztonságos áruszállításhoz esztétikus TVK csomagolóanyagok

LÉGPÁRNÁS FÓLIA : elsősorban törékeny tárgyak védelmére, hő- és hangszigetelésre használható. Két- és háromrétegű változatban készül, 6 és 10 mm-es átmérőjű légbuborékokat tartalmaz. Maximális szélessége 1500 mm, súlya – vastagságától függően – 100–240 g/m², egy tekercs súlya kb. 20 kg.
Ára: natúr kivitelben 34,50 Ft/kg,
különféle színekben 37 Ft/kg.

CARTONPLAST LEMEZ : burkolásra, térelválasztásra, dekorálásra, különféle ideiglenes létesítmények építésére ajánljuk. Maximális mérete 3x1,6 méter, vastagsága 2,5–4,5 mm, súlya 570–110 g/m².
Ára: natúr és színes kivitelben 40 Ft/kg,
színkikötés nélkül 32 Ft/kg.

CARTONPLAST DOBOZ : műszaki berendezések, üvegáruk, italok, élelmiszerek, bútorok csomagolására többször felhasználható. A dobozok a megrendelő kívánsága szerinti méretekben készülnek, kívánságra szitanyomással is. (Az ár szitanyomás esetén 10%-kal, 10 ezer db felett 5%-kal emelkedik, 100 ezer darab felett a nyomtatás díjtalan.)
Ára: natúr és színes kivitelben 50 Ft/kg,
színkikötés nélkül 43 Ft/kg.

Szaktanácsadás, vevőszolgálat:

TVK KERESKEDELMI IRODA

1052 Budapest V., Pilvax köz 2–4.
Telefon: 174–186.

Megrendelés:
TVK Értékesítési Főosztály
Leninváros, Pf. 20. Telefon: Leninváros, 4.

MINTABOLTOK:
Budapest V., Pilvax köz 2–4.
Miskolc, Petneházy u. 2.
Pécs, Kossuth Lajos u. 47.

TVK
Tiszai Vegyi Kombinát
LENINVÁROS

20 %-os időszakos árkedvezménnyel kínálja korszerű csomagolóanyagait a TVK

B BVV
EMBAX PRINT BRNO 77

Csomagolástechnika – felső fokon
EMBAX-PRINT 77
Nemzetközi csomagolástechnikai és nyomdaipari kiállítás
Brno – Csehszlovákia
– Gazdagabb tartalom
– Új kapcsolatok, új információk
– Újdonságok az Ön területéről is
Nyitva: 1977. április 4-től 8-ig

Információt nyújt: a BVV – Vásárokat és kiállításokat rendező vállalat, Vystaviste 1. 602 00 – Brno – Csehszlovákia Tel.: 314. Telex: 062294, 062295. Távirat: Fairbrno, Brno vagy a Csehszlovák Szocialista Köztársaság Nagykövetségének Kereskedelempolitikai Osztálya, Budapest VI., Rózsa Ferenc utca 61.

Meghívjuk Önt az őszi BNV B pavilonjába, tekintse meg a
HŰTŐGÉPGYÁR
új termékeit!

BOSCH licence alapján készül a **160 literes**, kétcsillagos, (mélyhűtőtér 20 liter, a hőmérséklet –12 C°) és a **200 literes** kétcsillagos (mélyhűtőtér 20 literes, a hőmérséklet –12 C°), kompresszoros háztartási hűtőszekrény.

LEHEL
LIZENZ BOSCH HAUSGERÄTE

JAVSZER LAKÁSKARBANTARTÁS

BÚTORIPARI GARANCIÁLIS KÖZPONT

JAVSZER 18-20-22

Felvilágosítás, tanácsadás az Őszi BNV 17-es pavilonjában.

TŐKÉS GAZDASÁG

Konjunktúra mérleg az ősz küszöbén

A vezető tőkésországokban az első félév teljes gazdasági adatainak birtokában — esetenként pedig az augusztusi tényszámok felhasználásával — megjelentek a konjunktúra-jelentések. Az általános kép mindenütt az, hogy az év első negyedében rendkívüli erőteljes konjunkturális fellendülés lelassult. A gazdasági szakértők legfeljebb azon vitáznak, hogy a konjunkturális fejlődésben bekövetkező irányzatváltozás jeléként értékelhető-e a fellendülés lassulása vagy egyszerű „télegzetvételi szünetről" van szó, amelyet majd további élénkülés követ.

USA: lassuló növekedés

A vezető tőkésországok közül elsőként kezdődött meg 1976 fordulóján a gazdasági fellendülés az Egyesült Államokban. Az első évnegyedben (évi bázison számolva) a bruttó társadalmi összterméknek 9,2 százalékkal növekedett. A második negyedben ez a növekedés ugyanilyen alapon számolva már csak 4,3 százalék volt. A csökkenést jóllehet még kifejezetten pozitív jelenségnek tartották, miután túlságosan gyorsnak ítélték az első évnegyed konjunkturális fellendülését és inflációt erősítő „túlfűtöttségtől" tartottak.

Augusztus folyamán azonban már számos szakértő azt az aggodalmát fejezte ki, hogy esetleg a visszaesést követő konjunktúra hosszú és káros ellaposodásáról lehet beszélni. Ezek az aggodalmaskodó értékelések akkor kezdtek teret kapni az amerikai gazdasági szaksajtóban, amikor az ipari termelés második negyedévi alakulását vizsgálva kitűnt, hogy a megelőző hónapokhoz képest májusban 0,9 százalékkal, júniusban 0,4, júliusban pedig már csak 0,2 százalékkal növekedett az amerikai ipari termelése. Természetesen a recessziós mélyponthoz (1975 júliusához) képest az ipari termelés mostani szintje is 17 százalékkal magasabb. Ez azonban nem változtatott azon, hogy a júliusban tapasztalt 0,2 százalékos termelésnövekedés kilenc hónap óta a legalacsonyabb volt.

Augusztus folyamán a konjunktúra ellaposodásával kapcsolatos aggodalmakat táplálta a munkaerőpiac helyzete is. Egyfelől: tény, hogy jelenleg 88 millió a foglalkoztatottak száma az Egyesült Államokban — nem kevesebb, mint hárommillióval több mint 1975 júliusában, a recessziós mélyponton. Ugyanakkor azonban májusban 7,3 százalék, júniusban 7,5, júliusban pedig 7,8 százalék volt a munkanélküliek aránya. Ismét arról van tehát szó, hogy az arány lényegesen alacsonyabb az egy évvel ezelőtti 8,7 százaléknál — a trend azonban 1976 második negyedében megfordult és ez nyugtalanítja a szakértőket. (A fehér „tizenéveseknél" 16,3, a néger fiataloknál 34,1 százalék az arány!)

A harmadik bizonytalansági tényező a beruházások helyzete — annál is inkább, mert még az első évnegyed látványosabb konjunktúrája idején is ez volt a fellendülés gyenge pontja.

Pozitív jelenek tartják viszont, hogy az Infláció lelassulása tartósnak bizonyult. Az első félévben évi rátában számolva a nagykereskedelmi árak 2,3, a fogyasztói árak pedig 4,5 százalékkal emelkedtek. Amerikai viszonylatban lényegében a harmadik évnegyed eredményei mutatják majd meg, hogy a konjunkturális fejlődés tényleges és tartós megtorpanásáról van-e szó, vagy pedig a jövedelmek további növekedése a viszonylag lassú infláció körülményei között a fogyasztás nagyobb arányú növekedését eredményezi majd, s ezzel a konjunktúra újabb élénkítését.

Bonn: ugyanaz németül

Más gazdasági körülmények között, de lényegében Nyugat-Németországban is a konjunkturális fejlődés lassulása tapasztalható. Az NSZK gazdasági minisztériumának szeptember elején közzétett jelentése megfogalmazza az amerikai gazdasági szaklapokban is felmerült dilemmát: „Nem lehetetlen, hogy a gazdaságnövekedés kifáradásának jelei mutatkoznak az 1975 ősze óta tartó meredek keresletnövekedés után. Ugyanakkor egyelőre még bízni lehet abban, hogy a lassúbb növekedés csak kívánatos és átmeneti nyugalmi időszakot jelent a konjunkturális növekedésben."

Ami a keresletet illeti, az ipari vonatkozásban (ugyancsak a gazdasági minisztérium hivatalos adatai szerint) a második negyedben ugyanannyi volt, mint március-áprilisban. Az ipari kereslet stagnálásán belül a belföldi megrendelések visszaesését a továbbra is rendkívül versenyképes nyugatnémet exportcikkek iránti külföldi kereslet növekedése egyensúlyozta ki. Az új megrendelések statisztikája így is azt mutatja, hogy a második félév utolsó hónapjában azok csak 0,3 százalékkal növekedtek és 6,1 százalékkal az egy évvel ezelőtti szint alatt maradtak. Még jellemzőbbnek tartják, hogy a beruházási javak iránti belföldi kereslet júliusban 22 százalékkal volt kevesebb, mint 1975 júliusában.

Ilyen körülmények között elsősorban a külföldi kereslet növekedése, másodsorban a fogyasztási javak iránti belföldi kereslet élénkülése volt az ipari termelés növekedésének bázisa. A nyugatnémet ipari termelés indexe 1976 júliusában 117,5 volt, ami az előző hónaphoz képest 1 százalékos, az elmúlt év azonos hónapjához képest pedig 9,8 százalékos növekedést jelentett. (Mindez azonban olyan körülmények között, amikor a nyugatnémet ipar kapacitáskihasználtsági foka 82 százalék, a recesszió előtti, 1973 nyarán elért 87 százalékkal szemben.)

Akárcsak az Egyesült Államokban, Nyugat-Németországban is az inflációs kép volt viszonylag a legkedvezőbb. A gazdasági minisztérium jelentése szerint 1976 második félévének végén évi 4,5 százalék volt az infláció üteme, ami némi javulást jelent a tavalyi helyzethez viszonyítva. Ezen belül valamivel nagyobb az ipari termelési árak emelkedésének üteme (4,7 százalék), ami a dráguló nyersanyagimporttal van összefüggésben. Nyugatnémet viszonylatban — ellentétben az amerikai képlettel — kedvezőbb a munkanélküliség alakulása. A konjunkturális növekedés lassulását itt nem kíséri a munkanélküliek arányának növekedése. Májusban 4,2, júniusban 4,0, júliusban ugyancsak 4,0 volt a munkanélküliek arányszáma, ami abszolút számokban 920 ezer munkanélküli jelent. (1975. júliusában: 4,4 százalék.)

Párizs: a frank árnyéka

Franciaország gazdasági helyzetére a második évnegyed teljes statisztikája alapján az volt jellemző, hogy a konjunkturális fellendülést egyrészt a frank gyengesége, másrészt a rendkívüli szárazság gazdasági kihatásai megingatták.

A jelenlegi felmérések szerint azonban a szárazság gazdasági hatását nem lehet túlbecsülni. Hivatalos adatok szerint 10 milliárd francia frank körül van a mezőgazdasági jövedelemkiesés, ami a bruttó társadalmi össztermék alig több mint 0,5 százaléka.

A francia devizaproblémák a jelek szerint lényegesen komolyabb gondot jelentenek. Az alapvető helyzet az, hogy az év második negyedében a frank a dollárhoz képest 10, a nyugatnémet márkához képest 12, a svájci frankhoz képest pedig 14 százalékot veszített értékéből. Ez természetszerűen olcsóbbá teszi a francia exportot — ugyanakkor azonban drágítja az importot, márpedig Franciaország az ipari nyersanyagok és energiahordozók nagy részét importálni kénytelen. A francia gazdasági szakértők többségének jelenlegi állásfoglalása szerint a frankválság végső soron negatív hatással lesz a kereskedelmi mérlegre, s ez növeli az inflációs veszélyt. Jelenleg a létfenntartási költségek 10 százalékkal magasabbak, mint 1975 júliusában. Növekedésük júliusban 0,5 százalék volt, évi rátában tehát 6 százalék. Ugyanebben az időpontban az energia 11, az élelmiszerek nagykereskedelmi ára pedig 12 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A frank árfolyamesése és az ezzel kapcsolatos inflációs problémák miatt a kormány kénytelen volt a kamatlábemelés módszerét alkalmazni. Ez viszont konjunktúrafékező hatású és különösen a beruházási tevékenységet csökkenti. A harmadik évnegyedben derül majd ki, hogy ilyen körülmények között tartani lehet-e a konjunktúra jelenlegi ütemét. Pillanatnyilag az ipari termelés 9,5 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban és évi rátában számolva jelenlegi fejlődési üteme 9,6 százalék.

London: szerény lehetőségek

Nagy-Britanniában, amely hosszú évek óta küzd a stagnálás gondjaival, a többi vezető ipari országnál jóval szerényebb gazdasági expanzió is egyértelműen lelassult. Az első évnegyedben a gazdasági növekedés 1 százalék volt, a második negyedben már csak 0,75 százalék. Az ipari termelés indexe amely 1976 júliusában 103,4-en állott, augusztusban 100,9-re zuhant és így csaknem elérte a bázisnak tekintett 1970-es szintet. A konjunktúra lelassulását a gazdasági előrejelzések ellentmondásossága kíséri. A kormány hivatalosan 1976-ra 4,5 százalékos gazdaságnövekedési rátával számolt, a második félév tényleges eredményei 3 százalékos évi növekedésnek felelnek meg, a London Business School gazdasági szakértői pedig 1976-ra csak 2,2, 1977-re pedig 4 százalékos növekedést számolnak.

A növekedés lelassulását olyan hosszú lejáratú, tartós hatású jelenségek kísérik, mint az ipari beruházási tevékenység csökkenése, a lakásépítés stagnálása és a fogyasztási javak iránti kereslet lanyhasága. (A második évnegyedben a kiskereskedelmi forgalom az első évnegyed rendkívüli gyenge szintje alatt maradt.)

Súlyosan negatív jelenség Nagy-Britannia vonatkozásában a munkanélküliek számának növekedése, mind az arányokat, mind pedig az abszolút számokat tekintve. A második évnegyed utolsó hónapjában 1,46 millió volt a munkanélküliek száma, százalékarányuk pedig 6,3. 1976 augusztusában másfél millió fölé nőtt a munkanélküliség; az arány: 6,4 százalék. (1975 augusztusában 1,2 millió munkanélküli volt, ami 5,4 százalékos arányt jelentett.)

Jóformán az egyetlen pozitív jelenség az infláció bizonyos mértékű lassulása. Júliusban évi rátában számolva az infláció üteme 12,9 százalék volt, egy évvel korábban még 20 százalék körül mozgott.

Az adott helyzetben jóformán csak a font gyengesége miatt alulértékelt angol exportcikkek iránti kereslet konjunktúranövelő tényező. Ennek hatása is meglehetősen vitatható, miután Anglia nagyszabású nyersanyag- és energiaimportra szorul. 1976 júniusában 2,4 millió font importtal még 2,3 millió fontnyi export állott szemben. A második félév utolsó hónapjában, júliusban az egyensúly romlani kezdett: az import 2,5, az export csak 1,9 millió font volt. Ilyen körülmények között a legtöbb, amit az angol gazdaságtól 1976 végéig várni lehet, az a konjunkturális lanyhulás megszűnése és az alacsony szinten történő stabilizálódás.

Róma: ingatag lábakon

Olaszországban a rendelkezésre álló adatok alapján továbbra is rendkívül ingatag és ellentmondásos a helyzet. Az ipari termelés jelenleg 7 százalékkal magasabb, mint 1975 júliusában. A második évnegyedben évi rátában számolva a növekedés 8,4 százalék volt, a harmadik évnegyedben pedig az olasz gyáriparosok szervezetének előrejelzése szerint 8,6 százaléknak megfelelő ütemű lesz. Ugyanakkor — noha új munkanélküliségi adatokat nem közöltek — a munkálatók szervezete is kénytelen volt megállapítani, hogy a feldolgozó iparban a munkahelyek száma az első félévben 3 százalékkal csökkent és az ipari termelés növekedése nem eredményezte a munkanélküliség csökkenését. A látszólag erőteljes ipari konjunktúra másik igen gyenge pontja, hogy elsősorban a fogyasztási javak iránti kereslet növekedésén nyugszik. A beruházási javak iránti igény rendkívül lassan emelkedik, s az idézett munkáltatói jelentés szerint Olaszországban a beruházások volumene 1976-ban legfeljebb 3,5 százalékkal haladja majd meg az 1975-ös szintet.

Olasz viszonylatban további gondot jelent, hogy az ipari termelés egyébként is ingatag alapokon álló felélénkülése erőteljesen megnövelte az inflációs nyomást és ugyanakkor rendkívül negatívan hatott a külkereskedelmi mérleg alakulása. Ami az inflációs tényezőket illeti: 1976 júliusában a létfenntartási költségek indexe 16,1 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban, a nagykereskedelmi árak 25,4 százalékkal voltak magasabbak, a pénzforgalom pedig 19,9 százalékkal. Mindez arra mutat, hogy az inflációs ráta még növekedni fog.

A külkereskedelem deficitje júliusban 500 milliárd líra volt. A behozatal az egy évvel korábbihoz képest 39 százalékkal nőtt, s ezzel csak 29,6 százalékos exportnövekedés állott szemben.

A külkereskedelmi mérleg e kedvezőtlen alakulásához még hozzájárult, hogy a növekvő ipari termelés és a szárazság miatt a vártnál lényegesen nagyobb volt az olajdeficit; a mezőgazdasági és élelmiszerforgalom deficitje az olajdeficit 25 százalékát tette ki és lényegesen magasabb volt mint tavaly. Az idegenforgalom aktívuma is csak 373 milliárd líra volt 1976 első felében az előző év hasonló időszakának 500 milliárdos aktívumával szemben. Mindez arra mutat, hogy a líra erőteljes leértékelődése sem a külkereskedelemben, sem az idegenforgalomban nem hozta a várt élénkülést. Így az ipari termelés növekedése ellenére az olasz gazdaság egésze továbbra is a rendkívül súlyos ingatagság képét mutatja.

— ie —

A kávé világpiaca

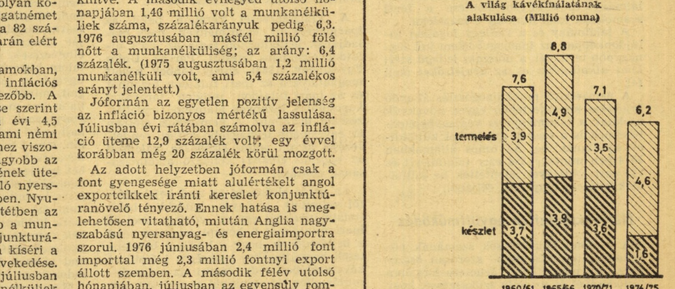
Érdekes tanulmányt készített a kávé világkereskedelmének az elmúlt másfél évtizedben tapasztalható fejlődéséről a Nemzetközi Kávészervezet. Ennek megállapítása szerint a vizsgált időszakban a kávé iránti kereslet általános, de nem robbanásszerű növekedési irányzatot mutatott, s így az áremelkedési tendenciák nem tekinthetők hosszú távon csupán inflációs és konjunkturális jellegűnek.

Kereslet, kínálat

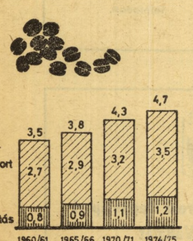
A vizsgált időszakban kisebb-nagyobb természetű ingadozások mellett a kávétermelés szerény növekedési irányzatot mutatott. Természetesen a kínálatot erőteljesen zavarta és a készletek iránti szükségletet nagyon megnövelte, hogy a világ kávétermelésének 35 százalékát adó Brazíliában az 1973/1974-es termelési évben a kávécserjék egy része kifagyott és ennek következményei még napjainkban is jelentkeznek, mert a termelést még nem sikerült visszaállítani a korábbi szinvonalra.

A kínálati szerkezetben a készletek csökkenése volt az alapvető irányzat. Általában a kávé világpiacán a termelők körülbelül egyévi termelésnek megfelelő készletet halmoznak fel. Ez a készlet évről évre változik a fogyasztás és termelés közötti különbözet függvényében. 1974/1975-ben a készlet aránya a kínálatban még a 35 százalékot sem érte el, és a készletszint 1960—1961-hez viszonyítva a mélypontra süllyedt. Ennek következtében 1970-től kezdve a kávékínálat csökkent, és az elmúlt 15 éves távra számítva annak éves átlagos csökkenési üteme 1,5 százalék volt.

A világ kávékínálatának alakulása (Millió tonna)

A kávétermelő országok kávéfelhasználásának alakulása (Millió tonna)

A kávéexport és az önfogyasztás irányzata az elmúlt 15 évben törtelen, ha nem is azonos ütemű fejlődést mutatott. Az export szerényebb mértékű, az önfogyasztás markánsabb növekedése mellett a vizsgált időszakban az éves keresleti növekedés átlagos üteme 2,2 százalék volt.

A nescafé térhódítása

Bár a keresletnövekedés a világ lakosságának növekvő kávéfogyasztásával függ össze (azzal, hogy a föld korábban kávéfogyasztási szempontból fehér foltjai is bekapcsolódtak a kávéivók táborába), a keresleti telítettségi fok ma még igen alacsony, mert a világ egy főre jutó kávéfelhasználása még 1975-ben sem haladta meg az 1 kg 35 dekát. Figyelembe véve, hogy a kávéfogyasztás szokása világszerte tovább terjed, a keresletnövekedés irányzatát — a konjunkturális ingadozások mellett is — tartósnak és kiegyensúlyozottnak lehet tekintetni.

Ma 60 országban termelnek kávét. Ebből 44 ország tömörül a Nemzetközi Kávészervezetben, s ezek adják a világ kávétermelésének 97 százalékát. A legnagyobb termelő Brazília, az össztermelés 35 százalékával, a következő Kolumbia részesedése 13,5 százalék, de az utána következő országok részesedése már 5 százalék alatt van.

A kínálat koncentráltsági foka igen magas, hiszen 10 ország nyújtja a világ kávétermelésének 76,2 százalékát. A Nemzetközi Kávészervezet 34 többi tagja mindössze 20,5 százalékot képvisel a kínálaton belül; a kívülálló 16 ország részesedése pedig 3,3 százalékos, tehát marginális jelentőségű.

A nemzetközi kereskedelemben négy minőséget jegyeznek: a kolumbiai kávét, amely minőségét a legmagasabbnak tekintik, az úgynevezett finom kávét (Mexikó, Guatemala, El Salvador, Costa Rica és India), a brazil minőségű santos kávét és robusztát elnevezésű legalacsonyabb minőséget.

A kínálat szerkezete az elmúlt években a kolumbiai minőség csökkenése, a középminőségek jelentőségének növekedése és a robusztá kávé visszaesése jegyében változott.

Ha a világpiaci árkülönbségeket elfogadjuk a minőségi differenciák hordozóiként és a legnagyobb súlyt képviselő minőséget bázisnak tekintjük, akkor a szóródás a következő: kolumbiai minőség 115, finom kávé 97 és a robusztá kávé 85 százalék. Természetesen ezek az arányok a mindenkori piaci helyzet függvényében módosulnak, de mint irányzatok elfogadhatóak.

Az olcsóbb minőségű kávé iránti nagyobb kereslet (ami természetesen a kínálatot is befolyásolja) szorosan összefügg az úgynevezett Nescafe — a vízben oldódó kávé — elterjedésével, valamint az édesipari szükségletekkel.

A legnagyobb fogyasztók

A kávékereslet is magas koncentráltságú, mert annak 35 százalékát általában az USA képviseli. Nem rossz az a párhuzam, amit a szaknyelv használ: az USA a kávéfogyasztásban olyan szerepet játszik, mint a termelésben Brazília. A világ 8 legnagyobb kávéimportőr országa uralja az összes kereslet 70 százalékát. (USA, NSZK, Franciaország, Olaszország, Hollandia, Anglia, Kanada és Svédország.)

A kereslet a 70-es évek elején az USA-ban viszonylag csökkent, és a vízben oldódó kávé iránti igény emelkedésével minőségi összetétele is az alacsonyabb minőség felé tolódott el. 1971—1974 között az USA nescafe-behozatala megduplázódott, miközben a zöldkávé importja alig változott. (Az USA kávéfogyasztásán belül 1953-ban a nescafe részesedése 10,1 százalék, 1960-ban 20,2, 1970-ben 25,7 és 1974-ben 33,3 százalék volt.)

Nyugat-Európa a kávékereslet másik nagy régiója, s itt a kereslet kisebb-nagyobb eltéréssel összhangban van az egyes országok nagyságával. Általában megfigyelhető, hogy Nyugat-Európában növekszik a kávéfogyasztás és a földrész részesedése ma már a kávéfelhasználásban meghaladja az amerikai kontinenst.

Afrika és Ázsia országaiban a kávékereslet nagyobbik hányada önfogyasztás.

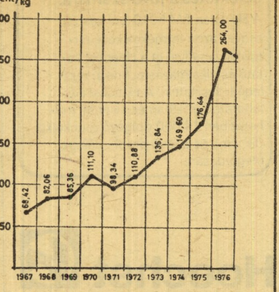
A szocialista országok kávéimportja viszont szolid ütemben növekszik.

A különböző szakértői becslések szerint a kávé iránti nemzetközi kereslet, amit az 1975. évi gazdasági válság némileg befolyásolt, a jövőben tartósan és viszonylag kiegyensúlyozott módon tovább nő.

A kávéárakat két alapvető tényező befolyásolta az elmúlt években: az általános nemzetközi inflációs folyamat, valamint, hogy a kereslet tartósan meghaladta a kínálatot, amely erőteljesen szabályozott volt a termelők nemzetközi megállapodása alapján.

A kávé világpiaci ára — a többi nyersanyaghoz és élelmiszerhez hasonlóan — 1970-ig lényegében stagnált, és csupán csak a piaci kereslet időszaki rezdüléseire reagált. A nemzetközi inflációs folyamat sem érvényesült az árváltozásban. A fordulat 1973—1974-ben következett és az árnövekedés rendkívül felgyorsult. Ellentétben a többi alapanyagokkal a kávé világpiaci ára 1975-ben nem stagnált, hanem emelkedett. Nem kétséges, hogy a kávé világpiaci árában már napjainkra lezajlott az úgynevezett „árbehozási" folyamat, amelyet a termelők az árvitákon érvként felhoznak. Nagyon nehéz lenne kiszámítani, hogy a kávé jelenlegi világpiaci áralakulásában milyen szerepet játszott a Nemzetközi Kávészervezet piacszabályozó tevékenysége, s milyen mértékben befolyásolta ezt a folyamatot a kereslet és a kínálat adott állapota, valamint az infláció.

A kávé világpiaci árának alakulása*

* Napi tőzsdei jegyzések alapján számított átlagárak; a négy forgalmazott minőség súlyozott átlaga.

A tőzsdei hírek arról adnak számot, hogy a kávépiac szilárd, kiegyenlített, valamint hogy az árak színvonala nem változik lényegesen. A kávépiac szakértőinek előrejelzése szerint a Brazíliában várható viszonylag kedvezőtlen terméseredmények miatt az árakban jelentős csökkenés a közeljövőben sem várható.

W. I.

HÉT NAP A VILÁGGAZDASÁGBAN

Kurszki atomerőmű

A kurszki atomerőműben szombaton üzembe helyezték az egymillió kilowattos első turbinaegységgel rendelkezik majd, 4 ezer megawatt együttes kapacitással.

A font sterling értékcsökkenése

A Reuter Hírügynökség adatokat közöl a font sterling értékcsökkenésének évtizedeiről. Az összeállítás szerint 1945-ben a font sterling értéke 4 dollár volt. Négy évvel később, 1949. októberében a font sterlinget devalválták és a dollárhoz viszonyított árfolyamát 2,80 dollárban állapították meg. Majdnem két évtizeddel később, 1967. novemberében Harold Wilson kormánya újabb devalvációt hajtott végre és ekkor a font sterling árfolyamát 2,40 dollárban rögzítették. Négy évvel később, 1971. decemberében 2,60 dollárban szabták meg a font sterling árfolyamát. Ezt követően, 1972. júliusában Edward Heath konzervatív kormánya megkezdte a font sterling árfolyamának „lebegtetését" és a font sterling árfolyama 2,45 dollárra csökkent.

A további állomások: 1974-ben egy font sterling 2,30, 1975 végén 2,03 dollárt ért. Idén március 4-én 2 dollár alá csökkent, majd szeptember végén 1,63 dolláron állapodott meg.

Japán fizetési mérleg

Tokióban közzétett adatok szerint a japán fizetési mérlegben augusztusban 107 millió dollár többlet mutatkozott. Júliusban a fizetési mérleg 721 millió dollár többlettel zárult.

PERISZKÓP

A Szovjetunió „légiipara"

Húsz évvel ezelőtt állítottak menetrendszerű forgalomba a világ első sugárhajtású utasszállító repülőgépét, a Tu—104-et. A szovjet polgári légiflotta már nem használja ezt a típust, helyébe korszerűbb gépek léptek. A Szovjetunió polgári repülőgépgyártása különösen az elmúlt tíz esztendőben került világszerte az érdeklődés homlokterébe, melynek eredményeként több tucat országban állították forgalomba a szovjet légijárműveket.

Tíz év alatt *megtízszereződtek* a Szovjetunió repülőgép- és helikopter eladásai s ma már mintegy 3000 szovjet légi szállítóeszköz közlekedik a világ számos országában. A szovjet polgári repülőgépek tervei nagyrészt a három nagy konstruktőr-irodában (Tupoljev, Antonov, Iljusin) készülnek, innen az egyes típusok röviditése. A Szovjetunió repülőgépgyártó iparát a sokrétűség jellemzi, hiszen az egyes típusok több változatban kerülnek kivitelezésre, s mindinkább előtérbe kerül az úgynevezett cargo-gépek (teherszállítók) gyártása. Méltán híresek a szovjet helikopterek is, amelyek a teher- és személyszállításon kívül sikeresen alkalmazhatók építkezéseknél, tűzoltásnál, meteorológiában, valamint a mezőgazdaságban.

A szovjet „légipar" legelterjedtebb típusa a középhatósugarú Tu—134-es, valamint a Tu—154-es. Elsősorban ezeket a gépeket alkalmazzák a szocialista országok légitársaságai. Hosszabb távolság, mintegy tízezer kilométer áthidalására alkalmas a 198 férőhelyes interkontinentális IL—62M típus. Az ipar legújabb szülárja a világszerte elismerést aratott Jak—40-es.

A hárommotoros sugárhajtású Jak-gép 1500—2000 kilométert tesz meg leszállás nélkül, befogadóképessége 40 fő, s legalkalmasabb a belföldi légijáratokra. A megrendelő kívánsága szerint az ipar 10, 27 és 32 személyes, valamint luxuskivitelben is gyártja a gépet. Számos bemutatón és bemutatorepülésen vett részt a világ négy kontinensén a Jak—40-es, melynek már készül a 100 személyes, nagyobb hatósugarú változata Jak—42 néven. A Jak—40-es típust nyugatnémet és olasz légitársaságok menetrendszerű járataikon állították forgalomba, de alkalmazzák Dél-Amerika, Afrika több országában, valamint Ausztráliában is. Sikerének egyik titka árában rejlik, ugyanis lényegesen olcsóbb, mint a hasonló műszaki mutatókkal rendelkező nyugati gyártmányú repülőgépek.

Az AN—26-os teherszállító befogadóképessége öt és fél tonna, míg az IL—76 cargo-gép negyven tonna áru továbbítására alkalmas. Hamarosan fogalomba állítják az IL—86 elnevezésű négymotoros óriásgépet, amely 350 utast tud fedélzetén szállítani. A szovjet légibusz érdekessége, hogy az utasok magukkal vihetik csomagjaikat az utastérbe, s a repülés ideje alatt szélesvásznú filmvetítéseket is rendeznek. Szakértők véleménye szerint a szovjet légibusz műszaki adatai kedvezőbbek a nemrégiben forgalomba állított, több vezető tőkés ország kooperációjával készült, A—300-as légibuszénál.

Nemrégiben jelentették be, hogy a TU—144-es szuperszónikus repülőgép viteldíja azonos lesz a hangsebesség alatt repülő szovjet gépek viteldíjával. A voronyezsi repülőgépgyárban sorozatban készülő gép a tavalyi év végén állt forgalomba Moszkva és Alma-Ata között árufuvarozási szolgálattal, hamarosan a személyszállításban is megjelenik. A 140 személy befogadóképességű, 2300—2500 kilométer óránkénti sebességű, csaknem teljesen automatizált repülőgép repülési magassága 16—18 kilométer. Tervezésénél a szakemberek a környezetvédelmi szempontokra is figyelemmel voltak.

Hazánk mezőgazdaságában is igen jól beváltak a Ka—26 típusú helikopterek, melyeket permetezésre és műtrágyaszórásra használnak. Ezt a típust sokcélú gépnek is nevezik, ugyanis a népgazdaság számos ágazatában alkalmazható. A B—8-as helikoptert a szovjet ipar két változatban készíti: utas- és teherszállításra. Az óriás helikopter 28 utast, vagy 3 tonna árut tud szállítani 350 kilométer távolságra, leszállás nélkül. Hasonló nagyteljesítményű helikopter a Mi—6 és a Mi—8 típus, belőlük ugyancsak jelentős mennyiséget adott el a szovjet külkereskedelem. A szovjet gyártó gondoskodik az eladott gépek szervizéről, a nagyjavításokról, valamint az alkatrészellátásról. Külön kiképzőbázison készítik fel a légiforgalmi szakembereket a szovjet gépek, valamint a földi repülésirányító berendezések kezelésére. 10 év alatt 35 ország, mintegy tízezer repülési szakembere nyert kiképzést, illetve továbbképzést a Szovjetunióban.

A KGST tagországai nemrégiben határozták el, hogy közös beruházással komplex kiképzőközpontot létesítenek a Szovjetunióban. Ez az új létesítmény majd lehetővé teszi a sokirányú rendszeres kiképzést, mind a légi, mind pedig a földi személyzet számára.

G. GY. — L. P.

Galbraith könyve a pénzről

Az elmúlt évszázadban és azelőtt is fontos gazdaságpolitikai szerepe volt a pénznek. A fő kérdés az volt, mit használtak pénzként és mennyi állt belőle rendelkezésre. Ami azonban a múltban elfogadható volt, ma már nem alkceptálható, bár a múlt gazdaságpolitikai mozgató erői egy ideig megtartották befolyásukat.

Galbraith új könyve rámutat, hogy a *monetáris politika* hasznavehetetlenné vált, veszélyes erre a politikára támaszkodni. Ennek a módszernek az alkalmazása már az első világháború után is ikataszrtófákat okozott és a második világháború után akkor lendült fel a gazdasági élet, amikor a monetáris politika háttérbe szorult. A hatvanas évek végén és a hetvenes évek elején, amikor ismét szerepet kapott, infláció és recesszió következett be.

E kiszerzi és kalkulálhatatlan emelő a jövőben tehát nem lehet lényeges eszköze gazdaságpolitikának. A központi bankok természetesen fontos intézmények maradnak a csekkforgalom lebonyolítására, az elhasználódott bankjegyek kicserélésére és szükség esetén a pénz kibocsátására. A gazdaságvezetésben azonban az *államháztartásnak* kell kiegyenlítő tényezővé válnia. Az adópolitika pontosabban szabályozza a kereslet, mint a monetáris politika. Semmiféle politikai vagy gazdasági problémát nem okoz, ha az adókat csökkentik, vagy a költségvetési kiadásokat növelik a kereslet megélénkítése céljából. A túlzott állami beavatkozás elkerülhető, ha az adóbevételek a teljes foglalkoztatás megközelítése esetén fedezik a kiadásokat. Helyes adóztatással elérhető, hogy a jövedelem az egyes jövedelemcsoportok közötti elosztása megfeleljen a társadalmilag és gazdaságilag kívánatos alapelveknek.

Elkerülhetetlen azonban a közvetlen ár- és bérellenőrzés, ha bizonyos vállalatok uralkodó helyzetbe kerülnek a piacon. Ahol ilyen helyzet nem lehetséges (a mezőgazdaságban, kisebb vállalatoknál és általában mindenütt, ahol nincs szakszervezet), nincs szükség ár- és bérellenőrzésre, elegendő a kereslet szabályozása.

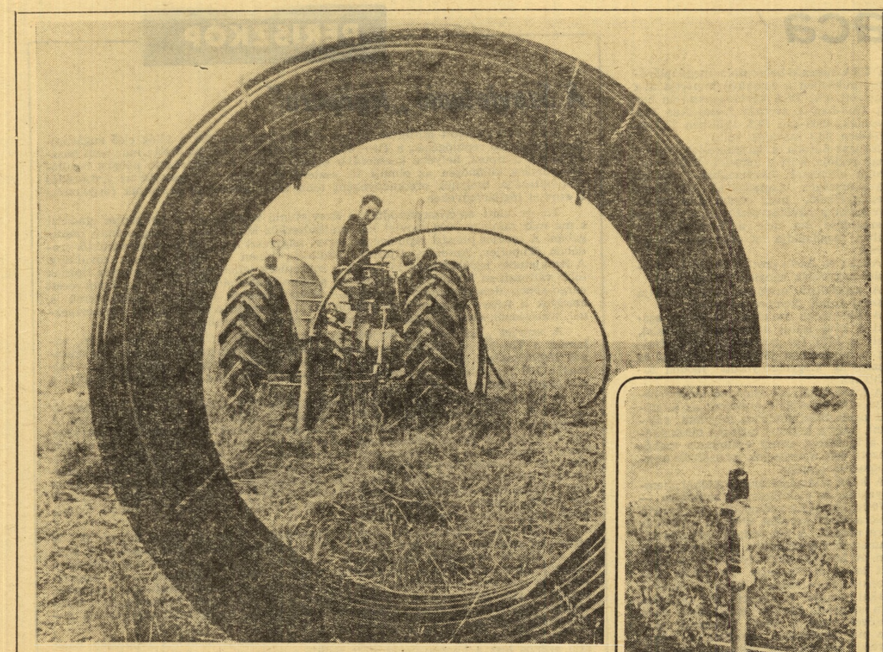
A tapasztalat szerint a piacon uralkodó nagyvállalatok és a szakszervezetek még megközelítően teljes foglalkoztatottság esetén is inflatorikus dinamikát hoznak létre.

Korszerű népgazdaságban a pénz- és gazdaságpolitika irányítása elválaszthatatlan a *jövedelemelosztás* súlyos problémájától. A gazdaságpolitikának társadalmi feladatai is vannak. A korszerű ipari társadalom jellemzője, hogy a kedvezőtlen helyzetben levő társadalmi rétegek tiltakoznak jövedelmük és fogyasztásuk szinvonalának minden korlátozása ellen. Ez pedig teljesíthetetlen követelményt jelent a termeléssel szemben. Ebből adódik az infláció. Ha pedig a munkásság bérét és fogyasztását korlátozni kell, felül kell vizsgálni más jövedelmi osztályok igényét is.

Hatékony gazdaságpolitika nem nélkülözheti a létfontosságú termékek és szolgáltatások (üzemanyagok, élelmiszerek, építési anyagok) *felhasználásának szabályozását*. A legfontosabb termékek árának ingadozása káros a bér- és árstabilitás szempontjából. A kínálat szabályozásához itt sokszor nemzetközi együttműködés is szükséges.

A valuták árfolyamának stabilizálása csak akkor lehetséges, ha az ipari országok megértik, hogy a foglalkoztatás magas fokát többé-kevésbé stabil áraikkal kell összekapcsolni. Amíg ezt el nem érik, kár beszélni nemzetközi valutareformról.

— m

Hostalen GM 5010 csövek alkalmazási lehetőségei.

Víz, ott, ahol szükséges – Hostalen GM 5010 csövekből

A szilárd csővezetékek nem mindig teszik lehetővé a víz elvezetését oda, ahol szükség van rá, például nehéz talajon.

Nagy távolságokra is gyorsan lefektethető.

A Hostalen GM 5010-ből készült flexibilis csövek /alacsony nyomású polietilénből/ több ezer méter távolságra fektethetők le – egy darabban. A csöveket – szükség szerint – előre gyártott részelemekből is lehet tetszés szerinti hosszúságban szerelni.

Mindkét rendszer előnyei: a csövek könnyen szállíthatók, gyorsan lefektethetők és éppoly gyorsan felszedhetők, a szerkezeti anyag stabil és ellenállóképes bármilyen időjárásnál és agresszív talaj esetén is, sav- és lúgállóságuk alapján ideálisak mezőgazdasági vegyszerek vezetésére.

A Hoechst kutatómunkája – befektetés a jövő számára.

A Hostalen GM 5010-ből készült csövek azon termékek közé tartoznak, amelyeket a Hoechst kutató-és alkalmazástechnikai részlege fejlesztett ki. A Hoechst AG laboratóriumaiban és kísérleti műhelyeiben 14 000 dolgozó munkálkodik a ma és a jövő problémáinak megoldásán.

Magyarországi Képviselet:
Industria Rt
1117 Budapest, Orlay utca 1.
Telefon: 664-877, 664-822.

Hoechst

A termelékenység növelése a mezőgazdaságban

Októberi szállításra azonnal beszerezhető egy NDK-gyártmányú, UBR 2x1600 mm-es

lemez-egyengető gép

Érdeklődni lehet a Budapest, 184–460-as telefonon.

A Fővárosi Vegyesipari Javító Vállalat

ROVID HATARIDŐRE VALLALJA
lakóházak, családi házak, egészségügyi, oktatási intézmények, bölcsődék, óvodák stb.
villamos berendezéseinek tűzrendészeti felülvizsgálatát, villamos berendezéseinek érintésvédelmi felülvizsgálatát, villámhárító berendezéseinek felülvizsgálatát.

Részletes felvilágosítás: Budapest X., Sárosi u. 36.
Ügyintéző: Nikovits Attila.
Tel.: 277–218/8-as mellék.

Irodának
használható vagy átalakítható, kb. 450 m²-es, budapesti
helyiséget vagy beépíthető területet keresünk, sürgősen, bérbe vagy megvételre.

Ajánlatot, vagy bármilyen lehetőségről tájékoztatást 8 és fél 4 óra között kérünk a 158–424-es vagy a 665–416-os telefonszámon.

NAGYKERESKEDELMI VÁLLALAT PÁLYÁZATOT HIRDET FŐKÖNYVELŐI ÁLLÁS BETÖLTÉSÉRE

FELTÉTELEK:
LEGALÁBB 5 ÉVES SZAKMAI GYAKORLAT, FŐISKOLAI VAGY EGYETEMI VÉGZETTSÉG.

A jelentkezéseket kérjük a Felszabadulás téri hirdetőbe „Számvitel 205" jeligére küldeni.

A Volán 2. sz. Vállalat salakbányájából
megrendelésre rövid határidőn belül, vasúti szállításra felad

vegyes szénsalakot

A SALAK ANYAGÁRA: TONNÁNKÉNT 12 FT.

MEGRENDELÉST FELVESZ: a VÁLLALAT TEHERFORGALMI ÉS KERESKEDELMI OSZTÁLYA 3101 SALGÓTARJÁN, PF.: 118.

TELEX: 022–9142.
TELEFON: 15–75.

Gyöngyös környékén 6000 m² alapterületű, közművesített
RAKTÁR ELADÓ
Leveleket a budapesti Felszabadulás téri hirdetőbe, „Jó utak 101 769" jeligére.

Nemzetközi kooperáció az iparjogvédelemben

A Magyar Iparjogvédelmi Egyesület és az AIPPI (Nemzetközi Iparjogvédelmi Egyesület) magyar csoportja 1976 szeptemberében sikeres konferenciát rendezett „Az iparjogvédelem szerepe a nemzetközi ipari kooperációban" címmel. A konferenciának mindenekelőtt az a tény kölcsönzött jelentőséget, hogy az ipari és a mezőgazdasági kooperáció a nemzetközi kereskedelmi élet egyik dinamikusan fejlődő ága és ennek a kooperációnak kevésbé látható, számokban nemigen értékelhető, de mégis nélkülözhetetlen tényezője az iparjogvédelem.

A Szellemi Tulajdon Világszervezetének kimutatása szerint kereken 1974-ben 774 ezer találmányt és 514 ezer védjegyet jelentettek be az iparjogvédelmi unióknak tartozó államokban. Ez gyakorlatilag az egész világ találmányi és védjegybejelentése, mert a nem uniós államok találmány- és védjegybejelentése a fenti számoknak csak mintegy 5 százaléka.

A találmány és a védjegy fogalma tulajdonképpen az iparjogvédelem két legnagyobb területét, a *műszaki jellegű szellemi alkotásokat* és az *árujelzőket* ölelli fel.

A nemzetközi munkamegosztás állandó fejlődése következtében egyre növekszik azoknak a találmányi és védjegybejelentéseknek is a száma, amelyeket külföldiek nyújtanak be. Az uniós államokban 1974-ben mintegy 354 ezer találmányt és 143 ezer védjegyet jelentettek be külföldiek oltalom elnyerése céljából.

Nélkülözhetetlen együttműködés

A külföldi bejelentések számának növekedése természetesen szorosan összefügg a nemzetközi árucsere-forgalom fejlődésével és ez tette szükségessé, hogy a gazdasági életben létrejött egyéb kooperációkhoz hasonlóan, az iparjogvédelem területén is kialakuljon olyan nemzetközi együttműködés, mely megkönnyíti és egyszerűsíti az oltalom megszerzését külföldön.

E cél elérésének egyik módja az, hogy *nemzetközi egyezmények* kötelezik az államokat arra, hogy a külföldi bejelentők részére is biztosítsanak bizonyos jogokat anyagi és eljárásjogi tekintetben egyaránt. Ez a megoldás a nemzetközi iparjogvédelmi kooperáció első szakaszára volt jellemző. A második szakasz — a gazdasági integrációk hatására — ennél sokkal fejlettebb megoldást alkalmaz. Egymásután születnek olyan nemzetközi iparjogvédelmi rendszerek, amelyek a bejelentési eljárást és az oltalom engedélyezését nemzeti szintről *nemzetközi szintre* emelik és ilyen módon óhajtják elősegíteni és megkönnyíteni külföldi oltalom megszerzését.

A kezdet

Az iparjogvédelem első történelmi szakaszába tartozik az 1891. évi két Madridi Megállapodás, amely egyrészt az áruk hamis vagy megtévesztő származásjelzéseinek megakadályozására, másrészt a gyári vagy kereskedelmi védjegyek nemzetközi lajstromozására jött létre. Az első megállapodás alapján az államok kötelezettséget vállalnak, hogy *elkobozzák* azokat az árukat, vagy megtiltják azoknak az áruknak a behozatalát, amelyeken hamis vagy megtévesztő származásjelzést tüntettek fel. E rendelkezés alapján például, ha valaki külföldön „magyar paprika" jelzéssel görög paprikát hoz forgalomba, az uniós állam akár a sértett fél kezdeményezésére, akár hivatalból elkobozhatja az árut vagy megtilthatja behozatalát.

A védjegyek nemzetközi lajstromozására létesült Madridi Megállapodás korát megelőzve olyan nemzetközi kooperációt vezetett be a védjegyek külföldi lajstromozásának megkönnyítésére, melyhez hasonlót az iparjogvédelem egyéb területein most kezdenek alkalmazni.

A Madridi Megállapodással kapcsolatban meg kell említeni azt is, hogy a nemzetközi lajstromozásoknak a Nemzetközi Irodához befizetett díjaiból Magyarország minden évben jelentős részesedést kap svájci frankban. Az Iroda által végzett nemzetközi lajstromozás lényege abban áll, hogy a bejelentő, aki külföldön oltalmazni óhajtja védjegyét, egyetlen — hazai — bejelentéssel a Nemzetközi Iroda útján az Unió össze államában (jelenleg 23) lajstromozási kérelmet nyújt be, ami jelentős pénz- és időmegtakarítást jelent. A védjegyet bejelentő ügyfelek meghatározott díjtételeket kötelesek befizetni, attól függően, hogy a bejelentéssel hány uniós országban kívánják megszerezni a nemzeti bejelentéshez fűződő joghatályt. E díjakon az uniós tagállamok meghatározott kulcsok szerint osztoznak.

Napjainkban igen fontos feladatot töltenek be az *egyetemleges jellegű* iparjogvédelmi kooperációk, amelyek a Szellemi Tulajdon Világszervezetének keretében működnek. A Világszervezet az ENSZ szakosított szerve, székhelye Genf. A Világszervezet Nemzetközi Irodája az a szerv, melynek tevékenysége ösztönzi és minden túlzás nélkül mondhatjuk, hogy jelentős mértékben irányítja a Világszervezethez tartozó uniókat, noha jogilag a Nemzetközi Iroda ezeknek az unióknak csupán adminisztratív szerve.

Egyenlő elvárással

A Szellemi Tulajdon Világszervezete nemcsak az iparjogvédelem, hanem egyben az irodalom és művészeti alkotások oltalmára alakult uniók csúcsszerve is. A Világszervezet két alappillérét az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Unió és az irodalmi és művészeti alkotások oltalmára létesült Berni Unió képezi.

A Világszervezet keretein belül az iparjogvédelmi egyezmények nagy családjának legfontosabb tagja az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezmény (1883), amely többek között meghatározza az ipari tulajdon fogalmát és az ipari tulajdon minden tárgyával kapcsolatos bizonyos alapvető rendelkezéseket tartalmaz. A nemzetközi életben az egyezmény legnagyobb hatású rendelkezései az ún. *uniós elsőbbség, valamint az egyenlő elbánás* kötelező alkalmazásának előírása.

Az uniós elsőbbség az első bejelentéstől számított bizonyos határidőn belül (találmányoknál egy év, védjegyeknél és ipari mintáknál 6 hónap) lehetővé teszi a bejelentőnek, hogy a külföldi bejelentések benyújtásához szükséges időtöbbletet következtében védve legyen az újdonságrontás ellen, és ezenkívül az említett időszakon belül biztosítja, hogy más személy vele szemben ugyanarra a találmányra, védjegyre vagy ipari mintára jogot ne szerezhessen.

Az egyenlő elbánás elve pedig azt jelenti, hogy minden uniós állam köteles iparjogvédelmi szempontból a másik uniós állam bejelentőit ugyanolyan elbánásban részesíteni, mint *saját állampolgárait*. A Párizsi Uniós Egyezmény az iparjogvédelem „Magna Charta"-ja: köréje csoportosulnak az iparjogvédelem egyes részterületeire vonatkozó megállapodások, melyeket „külön megállapodások"-nak neveznek.

Fontos részterületek

A megállapodások viszonylag fiatalabb nemzedékéhez tartozik a gyári vagy kereskedelmi védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására létesült Nizzai Megállapodás. Ennek egyetlen, de igen fontos feladata, hogy *a védjegyek lajstromozásának megkönnyítése* érdekében a termékek és szolgáltatások olyan osztályozását hozza létre, amely az Unió minden államában azonos. Ezt az osztályozást természetesen a szükségnek megfelelően, állandóan módosítják és kiterjesztik.

Az *eredetmegjelölések* oltalmára és nemzetközi letételére vonatkozó Lisszaboni Megállapodás 1958-ban jött létre. A származásjelzéseknek különleges csoportját alkotják azok a földrajzi tartalmú elnevezések, melyeknél a fokozottabb oltalom biztosítása szükséges. Sok esetben ugyanis a termékek sajátos tulajdonságait, minőségét az a földrajzi környezet határozza meg, ahonnan ezek a termékek származnak, például kalocsai paprika, tokaji vagy badacsonyi bor, herendi porcelán stb. Ezeket az eredetmegjelöléseket ugyancsak a Nemzetközi Iroda útján lehet bejelenteni az Unió többi tagállamában, ahol oltalomban részesülnek. Az eljárás hasonlít a védjegy nemzetközi lajstromozási eljárásához. Magyarország számára különösen a *mezőgazdasági termékek* szempontjából fontos az eredetmegjelölések külföldi oltalma, de szép számmal vannak iparcikkek is, amelyeknél indokolt az eredetmegjelölés oltalma.

Magyarország tagja az eddig említett valamennyi egyezménynek és megállapodásoknak az ipari minták nemzetközi letételére létrejött Hágai Megállapodás (1925) kivételével, amely az uniós államokban — a védjegyek nemzetközi lajstromozásához hasonló — nemzetközi letételi rendszert állít fel.

KGST-eredmények

A KGST létrehozása természetszerűen arra vezetett, hogy szükségessé vált az iparjogvédelem regionális megszervezése a KGST-együttműködésben részt vevő államok között is. Így jött létre a KGST-tagállamok találmányi hivatalai vezetőinek értekezlete, melynek adminisztratív szerve a KGST Titkárságon belül működő Találmányi Csoport. A Találmányi Csoport, neve ellenére, az iparjogvédelem egész területével foglalkozik, tekintettel arra, hogy az értekezlet hatásköre az iparjogvédelem egészére kiterjed. Ez a regionális iparjogvédelmi kooperáció igen jelentős eredményeket ért el nemcsak az iparjogvédelem különböző nemzeti jogszabályainak harmonizálásában, hanem a bejelentések és az oltalom engedélyezések megkönnyítésében és gyorsításában is. Az együttműködés igen fontos eredménye „A találmányok, ipari és használati minták és védjegyek jogi oltalmára vonatkozó Megállapodás", amely Magyarországon 1975. január 27-én lépett hatályba. Jelenleg több olyan nagy jelentőségű egyezmény áll előkészítés alatt, amely a találmányok oltalmával kapcsolatban fog regionális jellegű, szoros együttműködést létrehozni.

Jelentősen előrehaladt továbbá a származásjelzések és eredetmegjelölések oltalmát biztosítani hivatott sokoldalú megállapodás előkészítése.

Hazánk iparjogvédelmi hatósága — az Országos Találmányi Hivatal — igen tevékenyen vesz részt mind a KGST, mind a Világszervezethez tartozó iparjogvédelmi kooperációban. A Hivatal és szakemberei elismerésnek örvendenek és ennek az elismerésnek tulajdonítható, hogy közreműködésükre — nemcsak kizárólag szakmai kérdésekben — állandóan igényt tartanak. A terület magyar társadalmi szervei — a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület és az AIPPI Magyar Csoportja — is igen sikeres tevékenységet fejt ki a nemzetközi iparjogvédelmi kapcsolatok kiépítése és bővítése terén, amit legjobban bizonyít a cikk elején említett, jól sikerült konferencia. A nemzetközi kooperáció alapja azonban hazai iparjogvédelem fejlettsége. Minél magasabb a hazai iparjogvédelem színvonala, annál eredményesebb számunkra a nemzetközi kooperáció; a nemzetközi eredmények mellett tehát erről sem szabad elfelejtkeznünk.

Dr. Pálos György

Közelebb a távoli partnerekhez

Peruban mindinkább ismertté válnak a magyar áruk. Legutóbb például a Ganz Műszer Művek Peruban villamos fogyasztásmérő-szerelő üzemet létesített, amely még az idén megkezdi a termelést és a következő években évi 100 ezer darab egyfázisú árammérő összeszerelésére lesz képes. A későbbiek során pedig az összeszerelő üzemben áttérnek a háromfázisú árammérők gyártására. De jelentősek a Ganz-MÁVAG üzleti kapcsolatai is: az Electroperu állami villamosság; társasággal működik együtt a Canon del Plato-i vízi erőmű rekonstrukciójában, amelyhez a magyar vállalat berendezéseket szállít. Egyébként a Ganz-MÁVAG Limában vállalati irodát is jelesített, amelynek feladata többek között az együttműködés összehangolása a helyi iparral és az alvállalkozókkal.

Perui fejlesztés – magyar közreműködés

A két ország között az elmúlt években számos gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi és hitelmegállapodás jött létre. Ezek alapvető célja a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok megalapozása és fejlesztése. A magyar gépipari export elősegítésére a két ország kormány- és bankhitel-megállapodást kötött, amelyek nyomán jelentős szállításokra került sor.

A Metrimpex és a perui oktatásügyi minisztérium megállapodása szerint a magyar ipar több millió dollár értékben exportál különböző oktatási berendezéseket a perui oktatási programhoz kapcsolódóan. A Medicor a perui egészségügyi minisztériummal magánjogi szerződést kötött, amely szerint a magyar vállalat komplett kórházi berendezéseket és felszerelséket exportál a következő évek folyamán. A limai városi közlekedés számára a Mogürt 50 darab csuklós Ikarus autóbuszt exportált. Ezek tartják fenn az összeköttetést Lima központja és a munkáslakta városrészek, valamint a tengerpart között. Ezenkívül a magyar külkereskedelem folyamatosan exportál Peruba szerszámgépeket, izzólámpákat, rádiócsöveket, gyógyszer-alapanyagokat és fogyasztási cikkeket.

A magyar behozatalnak mintegy 60–65 százalékát a halliszt képezi. Ezenkívül vásárolunk Perutól kávét, pamutot, s a magyar népgazdaság számára fontos színesfémeket. A magyar import összege általában meghaladja az exportét. De a magyar külkereskedők keresik a lehetőséget arra, hogy a következő években minél több, árban is versenyképes készés félkész terméket importáljanak.

Magyarország és Peru között az árucsereforgalmi kapcsolatok 1970-ben indultak gyors fejlődésnek, azóta a két ország között miniszteri szintű állandó vegyes bizottság működik, amely kétévenként ül össze, felváltva Limában és Budapesten.

Az árucsere-forgalmi és üzleti kapcsolatokon kívül több együttműködés jött létre a két ország különféle hatósági és állami szervei között is. A perui államvasutak és a TESCO megállapodása alapján például magyar tervezők és szaktanácsadók segítik a perui vasutak rekonstrukcióját. Magyar szaktanácsadók dolgoznak a gazdasági, a kereskedelmi minisztériumban, az államvasutaknál. Minden évben perui ösztöndíjasok tanulnak Magyarországon.

A jövőben a magyar ipar intenzívebben kíván bekapcsolódni az ottani fejlesztési programokba. Ennek értelmében a Csepel Művek előszerződést írt alá egy nagy kapacitású kerékpár-alkatrészt gyártó és összeszerelő üzem létesítéséről. Ezenkívül a már említett vízierőmű-szerződés megalapozhatja további kis és közepes kapacitású vízi erőművek későbbi exportját is. De több lehetőség kínálkozik egyéb kisüzemek, komplett berendezések — egy-egy programhoz kapcsolódóan — gépipari termékek eladására és kooperációra is.

Venezuelai lehetőségek

Caracasban is magyar autóbuszok segítik a közlekedést; eddig Venezulába 600 darab Ikarus autóbuszt exportált a Mogürt, s ezek karbantartáshoz vevőszolgálatot tart fenn. Magyarország rendszeresen szállít a latin-amerikai országokba évkemencéket, amelyek a Kohászati Gyárépítő Vállalat termékei, az Egyesült Izzó izzólámpákat, a Medimpex gyógyszereket és gyógyszer-alapanyagokat, a Technoimpex szerszámgépeket, a Hungarotex textíliákat szállít; ezenkívül bort, almát, szalámit és papíráruk exportál a magyar külkereskedelem.

Magyarország és Venezuela 1967-ben vette fel a diplomáciai kapcsolatot, 1969-ben Magyarország nagykövetséget, 1970-ben pedig kereskedelmi kirendeltséget létesített Caracasban. A magánvállalatokkal kialakított kapcsolatokon túlmenően Magyarország kész részt venni a venezuelai állami beruházási tervek megvalósításában, főleg olyan termékek szállításával, amelyeknél a latin-amerikai kontinensen már kedvező üzleti tapasztalatokra támaszkodunk. (Ilyen lehetne például a középiskolai, technikumi és felső szintű oktatást szolgáló laboratóriumok szállítása. Brazíliába például eddig már 32 egyetem számára közel 20 millió dollárért adott el Magyarország ilyen berendezéseket.)

Ezenkívül a magyar ipar részt vehetne a venezuelai vasúti hálózat bővítésében, valamint az egészségügyi ellátás fejlesztésében is, elsősorban komplett kórházak szállításával. Magyarország a hagyományos export fejlesztése mellett nagy súlyt helyez az együttműködésre, kooperációra is. Szó van arról, hogy magyar licencek és know-how-k felhasználásával közösen gyártanánk ipari termékeket és szóba került a vegyes vállalatok létrehozása is.

Az idén júliusban Caracasban rendezett önálló magyar ipari kiállításon 10 magyar külkereskedelmi vállalat mutatkozott be — elsősorban gépipari termékekkel — és összesen mintegy 260 ezer dolláros szállítási szerződést írtak alá.

A két ország közötti árucsere-forgalom konvertálható devizában bonyolódik le. Venezuela a magyar árukkal szemben nem alkalmaz diszkriminációt, ezért Magyarország 1975 ősze óta a fejlődő országok számára megállapított preferenciális vámelbánást alkalmazza a venezuelai árukra. Magyarország szívesen vásárolna több árut a venezuelai ipartől, de e téren nem rendelkezünk kellő tájékozottsággal, ezért az eddiginél nagyobb kezdeményezést és aktivitást várunk a venezuelai exportőröktől.

A kölcsönös gazdasági kapcsolatok fejlesztése érdekében kívánatos volna a két ország között gazdasági megállapodás létrehozása.

A SZABÁLYOZÓK HATÁSA A MEZŐGAZDASÁGBAN

A mezőgazdasági nagyüzemek tevékenységét befolyásoló közgazdasági szabályozórendszerben 1976. január 1-től — az V. ötéves terv gazdaságpolitikai céljaihoz igazodva — mélyreható változások történtek. Időszerű áttekinteni a megváltozott szabályozó rendszer működésének eddigi tapasztalatait, az ágazati tervben előirányzott termelési, fejlesztési, jövedelempolitikai célok és a szabályozó rendszer hatásmechanizmusa közötti összhang alakulását.

A feladat nem könnyű. Nemcsak a gazdaságra ható tényezők sokrétűsége, hatásainak összefonódása okoz gondot, hanem a közgazdasági szabályozók érvényesülésének sajátossága is.

Ami nem tűr halasztást

Az év eleje óta eltelt, viszonylag nem hosszú idő alatt a vállalatok és a szövetkezetek többnyire még csak ismerkednek a megváltozott szabályokkal. Számolgatták az áremelkedések, az adó- és támogatásmódosítások gazdaságukra vonatkozó pénzügyi hatásait, kerestek a nyereségcsökkenés ellensúlyozásának, a hatékonyság növelésének módjait. A szabályozó módosítások valós jövedelem-átcsoportosító hatásainak megismerésével a kezdeti bizonytalanságot, a nagyobb kockázattal járó gazdasági döntésektől való tartózkodást egyre inkább a gazdaságosabb megoldásokra, a belső tartalékok teljesebb kihasználására való törekvés váltotta fel. Az üzemek eme magatartalásának is jelentős szerepe van abban, hogy az ez évi aszályos időjárás kedvezőtlen hatásait részben ellensúlyozni lehetett.

A gazdálkodó szervek munkája és a mezőgazdaság fejlődésének fő tendenciái arra utalnak, hogy *a módosított közgazdasági szabályozó rendszer alapjaiban jól működik*, összességében alkalmas az üzemek gazdasági döntéseinek a népgazdasági terv céljaival összhangban történő befolyásolására. Előmozdítja az eszközökkel és az élőmunkával való ésszerű takarékosságot, s így a mezőgazdaság növekvő hozzájárulását a népgazdaság pénzügyi-gazdasági egyensúlyának további szilárdításához. *A szabályozó rendszer általános módosítására tehát nincs szükség.* Ezt a tapasztalatok korlátozott volta, a sok változtatással járó kockázat és a szabályozókkal szemben támasztott viszonylagos stabilitás igénye miatt sem volna célszerű előirányozni.

Néhány fontos ágazatban és néhány részterületen azonban olyan problémák, aránytalanságok jelentkeznek, amelyek megoldását — a szabályozók szükséges kiigazítását is beleértve — nem szabad halogatni. A zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermelésben például a termelés feltételeit, ezen belül jövedelmezőségi viszonyait jelentősen javítani kell ahhoz, hogy a népgazdasági terv céljait megvalósíthassuk.

Az említett ágazatokban szükséges intézkedésekről, ezen belül a szabályozók célszerű módosításáról a kormány már döntött (zöldségtermelés), illetve előreláthatóan dönteni fog.

A szabályozás főbb területeit érintő tapasztalatok a következőkben összegezhetők:

Érdektelen termelők

A mezőgazdaságban évek óta alkalmazott árrendszer és ármechanizmus bevált, s ezért az V. ötéves terv indulásakor lényegében is nem változott. Ugyanakkor a mezőgazdasági termelés költség- és jövedelmezőségi viszonyait széles körű és jelentős mértékű ármozgások is befolyásolták. Az 1976-os árterv a mezőgazdasági üzemekben felhasznált termelőeszközök és anyagok termelői árszínvonalának kereken 8,5 milliárd forintos emelését irányozta elő. Ezzel összefüggésben sor került a mezőgazdasági termékek felvásárlási árszínvonalának mintegy 7,8 milliárd forintos emelésére is.

Az előirányzott termelői és felvásárlási áremelések a terv szerint valósultak meg. Néhány területen ettől eltérő tendenciák is megfigyelhetők. A növényvédő és gyomirtó szerek áremelkedése például a tervezett 23 százalékkal szemben — a termékösszetételnek a drágább szerek javára történő eltolódása következményeként — várhatóan eléri a 28—30 százalékot. A másik oldalon viszont az idényjellegű (zöldség, gyümölcs, burgonya) felvásárlási áraink emelkedése volt nagyobb a tervezettnél.

Az ármódosítások elősegítették az importanyagokkal és az energiával való ésszerűbb és takarékosabb gazdálkodást, egyes mezőgazdasági termékek jövedelmezőségi arányainak a termeléspolitikai célokkal összehangolt javítását, a termelői érdekeltség növelését. Ez utóbbi azonban nem bizonyult kielégítőnek *Az árintézkedések legnagyobb problémája, hogy az árrendezés nem hozott lényeges változást az állattenyésztés és a növénytermelés jövedelemarányaiban.* Az állattenyésztés és azon belül a szarvasmarhatenyésztés jövedelmezősége indokolatlanul alacsony a növénytermeléshez képest. Ugyanakkor a növénytermelésen belül is aránytalanság van a kertészeti kultúrák és a gabonafélék jövedelmezősége között. Ezért kellett napirendre tűzni az említett ágazatok jövedelmezőségi viszonyainak további javítását, a fejlődésükhöz szükséges feltételek komplex módon történő biztosítását.

Az adózás partitúrája

A mezőgazdaságban felhasznált termelőeszközök és ipari anyagok árszínvonala és árarányai összességében jól tükrözik a ráfordítási arányokat és a felhasználásukkal szemben támasztott követelményeket. E téren elsősorban az árarányok további javítása a feladat. Így például az árszínvonal változatlanul tartása mellett célszerű lenne egyes hazai és importált növényvédő szerek árait — a bekerülési költségek változtatásával és a felhasználás megfelelő irányú ösztönzésével összhangban — korrigálni.

Az *adórendszer* fejlesztése elsősorban arra irányult, hogy a korábbinál jobban segítse elő a termeléspolitikai célok teljesítését, a népgazdaság más ágazataihoz illeszkedő arányos jövedelemképződést, a személyes jövedelmek tervezett mértékű növekedését. A tapasztalatok is többnyire ebbe az irányba mutatnak. *A földadó* rendszere és tömege nem változott. A föld minőségéhez jobban igazodó adókulcsmódosítások a teherviselő-képességgel arányosabb adókivetést eredményeztek. Ennek indokoltságát az üzemek többsége elismerte, az adócsökkentéssel érintettek pedig kedvezően fogadták.

A termelőszövetkezetek *jövedelemadóztatásában* az év elején lényeges változás következett be. A személyes jövedelemre épülő adóztatást a bruttó jövedelem (munkadíj, munkabér és nyereség) egy főre jutó nagyságától függően differenciált jövedelemadózás váltotta fel. Az új rendszerben a magas jövedelmű termelőszövetkezeteket a korábbinál nagyobb, az alacsony jövedelműeket viszont kisebb mértékű adó terheli.

Ezzel a módszerrel a korábbinál hatékonyabban lehet fékezni az üzemek közötti differenciálódást, előbbre vihető a népgazdaság más területein általánosan alkalmazott nyereségtípusú adózás bevezetésének előkészítése is. Az adóalapon belül azonban változatlanul nagy súllyal (átlag 60—70 százalékkal) szerepel az élőmunka költség, s ennek következtében az adóztatás még mindig hátrányosan érinti a munkaigényes termékek termelését (noha itt van a legtöbb gond) és nem igazodik megfelelően a vállalati nyereség ingadozásához sem.

E feszültségek feloldása — megítélésünk szerint — csak a nyereségadózási rendszertől remélhető. Ennek bevezetéséhez azonban még további széles körű elemző munkára van szükség.

Az állami gazdaságok a vállalatokra általánosan érvényes rendszerben fizetnek nyereségadót. Az adó mértéke és a biztosított adókedvezmény igazodik a mezőgazdasági jövedelmi viszonyokhoz és alapvetően jól tölti be funkcióját.

A *jövedelemnövekmény-adó* rendeltetése és konstrukciója alapvetően nem változott. Leglényegesebb változás az volt, hogy a jövedelemszínvonal mérésénél a munkaidőből redukált létszám helyett az úgynevezett átlagos állományi létszámot kell alkalmazni. Ez utóbbi kiszámítása kezdetben elég sok gondot okozott az üzemeknél, amit különböző félreértések csak tetéztek. Ma már nagyobbrészt túl vagyunk ezeken is. A fő problémát itt is azok a nem kívánatos jelenségek okozzák, amelyek a bérszínvonal-szabályozásnál a népgazdaság más területein is felszínre kerültek (létszámhígítás, a kialakult szakmai struktúra konzerválása stb.). E problémák feloldási lehetőségét a munkadíj és a kiegészítő részesedés szabályozásának különválasztásában látjuk, amelyre a nyereségadózás majdani bevezetése esetén kerülhetne sor. Addig elsősorban ennek az adókonstrukciónak a további finomítását, egyes tevékenységek (például a háztáji és kisegítő gazdaságoknak nyújtott szolgáltatások) kedvezőbb elbírálását szorgalmazzuk.

Háztáji tevékenység

A mezőgazdasági üzemek *kiegészítő tevékenysége után fizetendő termelési adó* általában a gazdaságpolitikai célokkal összhangban fejti ki szabályozó hatását. A mezőgazdasági építő szervezetek szabad kapacitásainak az élelmiszeripari beruházásokhoz való felhasználását azonban nagymértékben akadályozza az a körülmény, hogy e tevékenység után a korábbi 4 helyett 13 százalékos termelési adót kell fizetni. Ez a korlátozás sem a beruházások gyors megvalósítása, sem az átmenetileg kihasználatlan mezőgazdasági építőkapacitások hasznosítása szempontjából nem látszik indokoltnak. A háztáji gazdálkodás fejlesztésére irányuló tevékenységet a jelenlegi rendszer — adómentesség biztosításával — elősegíti. Ezt a kedvezményt célszerű lenne az egyéb kistermelők részére végzett mezőgazdasági szolgáltatásokra is kiterjeszteni.

A beruházási támogatási rendszerben az alaptámogatások 10 százalékos csökkentését a vártnál kevesebb üzem kifogásolta. Igaz, a támogatott beruházási célok köre bővült (zöldségtárolók, vetőmagtisztítók, juh- feldolgozók, halastavak stb.) és meghatározott körben a megyei tanácsok is engedélyezhettek külön kiegészítő támogatásokat. Mégis úgy látjuk, hogy a támogatások csökkenése is hozzájárult az új telepítések, egyes építési beruházások iránti érdeklődés, kezdeményezés mérséklődéséhez. A tapasztalatok arról is meggyőztek bennünket, hogy a kis üzemekből származó borjúk és üszők nagyüzemekben történő tenyésztésre való felnevelését a jelenleginél hatékonyabb módon, például az intervenciós borjú- és üszőneveló férőhelyek kialakításának és korszerűsítésének fix összegű támogatásával kellene elősegíteni. Időszerű ezen gondolkozni azért is, mert az érintett nagyüzemek által korábban megkötött ötéves szerződések hamarosan lejárnak, s gondoskodni kell azok meghosszabbításáról és esetleges pótlásáról.

Technikailag a legtöbb nehézséget az alacsony eszközellátottságú üzemek külön beruházási támogatásának engedélyezése okozta. Részben értelmezési problémák (esetenként gépbeszerzésekre is engedélyezték), részben pedig a késedelmes engedélyezés zavarta e támogatási forma rendeltetésszerű funkcionálását. Egyes megyei tanácsok csak májusban tudták e támogatási keretek üzemek közötti elosztását megtárgyalni, illetve a szükséges döntéseket meghozni. Ezen a jövőben feltétlenül változtatni kellene.

Kit lehet támogatni

Az üzemviteli támogatások körében kevés változtatás történt. Mégis felszínre jött néhány, a gyakorlat módosítását igénylő probléma. Így például az 1968 előtt épült korszerűtlen férőhelyeken előállított vágósertések értékesítése után járó prémium (2 Ft) igénybevételének feltételeit célszerű lenne úgy módosítani, hogy különböző „nyilvántartási eltérések" ne akadályozzák e korszerűtlen, de használható telepek kihasználását. Ma ugyanis gyakran találkozni ilyen jellegű gátló tényezőkkel is ezen a területen.

A juhtenyésztés nagyobb támogatása — a népgazdasági érdekekkel összhangban — növelte a tenyésztési kedvet. A kialakulóban levő kedvező tendenciák további erősítése érdekében célszerű lenne még nagyobb lehetőséget adni arra, hogy az előregedett nyájakkal rendelkező üzemek az állománycserét meggyorsíthassák.

Társadalmi, politikai és gazdasági szempontból egyaránt fontos szerepe van a *kedvezőtlen adottságú üzemek* külön érkiegészítéses, fejlesztési és jövedelemkiegészítő támogatásának. Ennek alapelvei lényegében változatlanok maradtak, az egyes támogatások feltételeiben és mértékeiben azonban számottevő változások is voltak. A módosított feltételek nem minden területen váltak be.

Különösen sok nehézséget okozott az egyes támogatási formák odaítélhetőségét meghatározó mutatószámok kötelező, mérlegelési lehetőséget nem biztosító előírása és alkalmazása. (Hektáronként 14 aranykorona érték az árkiegészítéses támogatásnál; 37 ezer Ft egy főre jutó bruttó jövedelem a visszafizetési kötelezettség nélküli fejlesztési hozzájárulásnál; 22 ezer forint, illetve a megyei átlagalatt levő egy főre jutó személyes jövedelem a jövedelemkiegészítő támogatásoknál.) Mint általában a mutatószámok alkalmazásánál, itt is a „határ kisebb-nagyobb átlépésével" arányban nem álló következmények okoztak problémát. Ilyen mutatószámokra persze a jövőben is szükség lesz. Célszerű azonban ezeket a mutatószámokat *differenciáltabban alkalmazni*, illetve lehetőséget adni arra, hogy az illetékes *megyei szervek* — meghatározott keretek között — *az egyes üzemek tényleges helyzetét és problémáit jobban figyelembevéve gazdálkodhassanak a rendelkezésükre bocsátott pénzeszközökkel.*

Krucsai Balázs

Megvételre keresünk

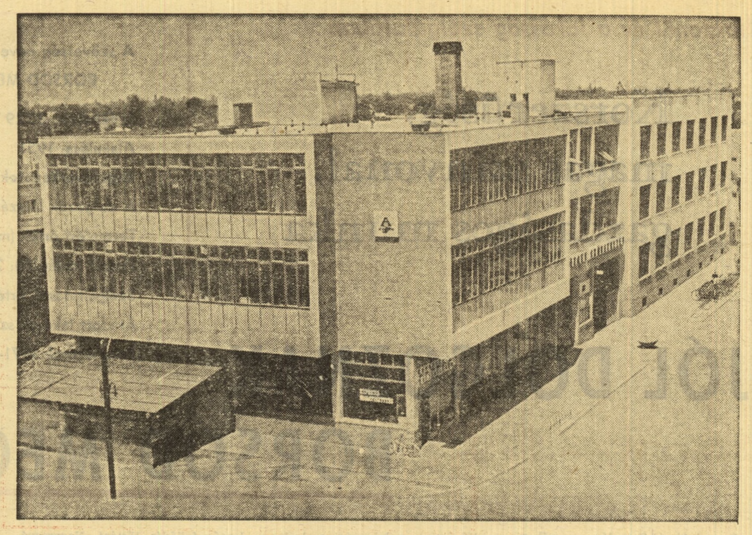
üzemképes,
jó állapotban levő,

SOEMTRON TÍPUSÚ SZÁMLÁZÓGÉPET

FŐV. FINOMMECHANIKAI VÁLLALAT
Budapest VII.,
Nagydiófa u. 14.
Ugyintéző:
Bayné, 429-918.

Szabadpiaci árak: 1976. október 22–27.

	Menny. egység	Békéscsaba	Budapest	Debrecen	Győr	Kecskemét	Komló	Pápa	Szeged	Szolnok	Veszprém	Zalaegerszeg
Élő csirke	kg	32,—	34,—	36,—	34,50	33,30	35,—	36,40	31,50	36,60	33,30	45,—
Élő tyúk	kg	29,20	25,50	30,50	25,—	29,90	30,—	30,—	20,—	23,90	32,—	35,—
Tejfel	lit	40,—	22,—	44,—	36,—	40,—	—	30,—	42,—	40,—	30,—	28,—
Tehéntúró	kg	26,—	16,50	40,—	24,—	32,—	—	25,—	21,—	30,—	28,—	16,—
Tojás	db	2,—	1,90	2,—	2,—	2,—	2,—	2,10	1,80	2,—	1,90	1,80
Burgonya	kg	6,—	4,80	4,80	7,—	7,—	6,—	7,—	6,—	8,30	8,—	7,—
Vöröshagyma	kg	7,—	6,80	5,60	11,—	10,—	12,—	8,—	7,—	7,10	12,—	14,—
Fokhagyma	kg	28,—	40,70	—	—	45,—	30,—	30,—	28,—	45,30	32,—	—
Zöldbab	kg	12,—	13,30	18,—	13,—	14,—	16,—	14,—	6,—	9,—	14,—	20,—
Paradicsom	kg	7,—	6,90	10,—	11,—	6,—	12,—	8,—	3,—	5,30	6,—	9,—
Zöldpaprika	kg	12,—	12,10	10,—	10,—	10,30	12,—	12,—	8,30	11,60	10,—	10,—
Alma	kg	10,—	6,60	5,—	8,50	6,70	9,—	8,—	7,90	7,—	9,—	6,—
Körte	kg	12,—	9,40	10,—	10,—	9,60	12,—	8,—	8,—	8,90	10,—	9,—
Szőlő	kg	16,—	16,—	14,—	18,—	12,40	20,—	12,—	6,80	11,60	14,—	16,—

A Szarvasi „Szirén" Ruházati és Háziipari Szövetkezet üzemháza

Az ipari szövetkezetek szolgáltatási tevékenysége megfelel a követelményeknek. Közel 68 millió forint értékben végeznek lakossági szolgáltató tevékenységet. A megye területén mintegy 460 egység áll a lakosság rendelkezésére, emellett több mint 300 gebines végzi tevékenységét különböző szakmákban. A lakossági igények kielégítését segítette elő a IV. ötéves tervben megvalósított 120 millió forintos szolgáltatásfejlesztés. A megyében, mint kijelölt szolgáltató szövetkezetek állnak a lakosság rendelkezésére a BÉKÉS MEGYEI SZOLGÁLTATÓ ÉS TERMELŐ SZÖVETKEZET és az 1976. január 1-én alakult GENERÁL IPARI SZOLGÁLTATÓ SZÖVETKEZET.

Az építőipari tevékenység eredményeként a tervidőszakban 954 lakást építettek. Az ipari és építőipari szövetkezetek építőipari termelése a tervidőszakban 60%-kal nőtt, és 1975-ben elérte a 210 millió forintot.

Az ipari szövetkezetek termékértékesítésében igen jelentős az export. 1975-ben 23 szövetkezet exportértékesítése elérte a 635 millió forintot. A belkereskedelmi értékesítés 58,2%-kal nőtt, volumene 704 millió forint. A külkereskedelmi értékesítés a könnyűiparra koncentrálódik, ezen belül is kiemelkedik az Endrődi Cipész Szövetkezet 185 millió forintos exportja.

A szövetkezeti dolgozók bére és jövedelme a termelés növekedésével párhuzamosan megfelelő mértékben emelkedett. Míg 1970-ben a bérszínvonal megyei szinten 22 320 Ft volt, addig 1975-ben közel 27 800 Ft-ra emelkedett.

A tervidőszakban megvalósított beruházások megfelelő mértékben növelték a termelőterületeket, nőtt a munkahelyek száma, korszerű technológia alkalmazására került sor. Az oszthatatlan szövetkezeti vagyon 1975-re elérte a 860 millió forintot.

Tovább erősödött a szövetkezetek szocialista jellege, szilárdult az önkormányzati élet, a szövetkezeti demokrácia előbbé és szélesebbé vált. A megfelelő munkahelyi légkör, a tagokról és alkamazottakról való szociális gondoskodás kedvező helyzetet teremtett a gazdaságpolitikai célok valóra váltásához. A szövetkezeti vezetők és az önkormányzati szervek tagjai növelték politikai és szakmai felkészültségüket. Az utóbbi három-négy esztendőben a megyében rendszeressé vált a választott szervek vezetőinek és tagjainak továbbképzése, bentlakásos tanfolyamok keretében. E tanfolyamokon több mint 600 választott tisztségviselő sajátított el olyan ismereteket, amelyek a testületi munka színvonalának emelését eredményezték. A helyi, szövetkezeti szervezésben megtartott továbbképzésben mintegy 3000 dolgozó részesült.

A tagokról és alkalmazottakról való szociális gondoskodás tovább növekedett. Az új üzemcsarnokok és szociális létesítmények építésével javultak a biztonságos munkavégzés feltételei. A szociális ellátás keretében közel 7 ezer szövetkezeti dolgozó részesül üzemi étkeztetésben, a dolgozók szervezett üdülése mellett az elmúlt 2 évben közel 1000 gyermek üdültetésére került sor.

A szocialista munkaverseny és brigádmozgalom nagyszerű eredményeket produkált az MSZMP XI. kongresszusa és hazánk felszabadulásának 30 éves évfordulója tiszteletére. A megye ipari szövetkezeteiben 439 kollektíva nyerte el a szocialista címet, a több mint 5000 brigádtagból 2000 a nődolgozók száma. A szocialista munkaverseny-mozgalom eredményeinek erkölcsi elismeréseként a tervidőszakban 20 szövetkezet részesült országos kitüntetésben, további 20 szövetkezet a szövetség elnökségének vándorzászlaját nyerte el.

Tovább bővült a szövetkezeti dolgozók általános, politikai és szakmai műveltsége, a feltételek biztosítottak a tartalmas művelődéshez. Az ország határain túl is ismertté vált a szövetkezeti közös fenntartású Gyomai Körösmenti Táncegyüttes és a gyulai Körös Táncegyüttes, amely igen magas művészi szinten ápolja néptánc- és zenei hagyományainkat.

Az eltelt időszak alapján megállapíthatjuk, hogy a megye ipari szövetkezeti mozgalma megerősödött, a tervidőszakra kitűzött célok megvalósultak. Dinamikusan növekedett a termelés, fejlődött a szolgáltatás színvonala, a dolgozókról való szociális gondoskodás megfelelő szintre emelkedett.

Az V. ötéves tervet megbeszélték a szövetkezetekben dolgozó tagokkal és alkalmazottakkal. A megye ipari szövetkezetei előtt álló feladatok középpontjában az elkövetkező tervidőszakra vonatkozóan a szolgáltató tevékenység növelése, az áruválaszték bővítése, az exporttevékenység fokozása, az állami nagyipart gazdaságosan kiegészítő tevékenység bővítése, az erőforrások és eszközök jobb kihasználása, a takarékosság, a jövedelmezőség növelése áll.

1980-ra a termelési érték eléri az évi 4 milliárd forintot. A lakossági szolgáltatás mintegy 40%-os növekedését irányozták elő, különös tekintettel a hagyományos szolgáltatások bővítésére. Az exporttevékenység az új terviklusban kétszeresére, ezen belül a tőkés export háromszorosára, mintegy 600 millió forintra emelkedik.

Több mint 1600 lakás építését tervezik a szövetkezetek. Itt kell megemlíteni az Orosházi Vas-Műanyagipari Szövetkezetet, amely a KGST szakosodási megállapodás alapján vákuumformázó gépeket gyárt, 95%-ban szocialista exportra. Az Orosházi Kazángyártó és Építőipari Szövetkezet a thermopres és a thermomodul kazáncsalád sorozatgyártását folytatja, s továbbfejleszti az oxidkerámiai gyártmányok előállítását.

A Mezőberényi Faipari Szövetkezet stíl- és koloniál bútorok üzemszerű gyártását valósítja meg, növekszik a Békéscsabai Bútoripari Szövetkezet intarziabetétes bútorgyártásának volumene. A Körösvidéki Cipész Szövetkezet a tervidőszak végére 800 ezer pár papucsot fog gyártani évente. A textiluhráziati ágazat exportja a megvalósított beruházások alapján dinamikusan nő: a szocialista export 64 millióról 95 millióra, a tőkés export 90 millióról 221 millióra.

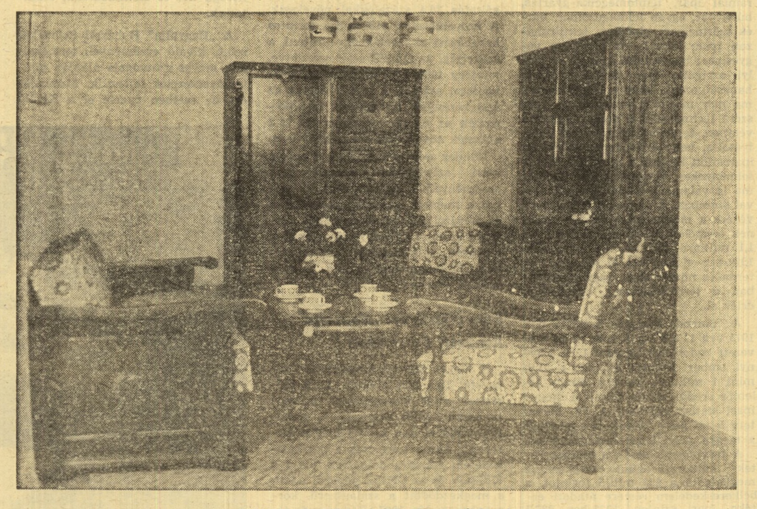
A lakosság igényli a szolgáltatások kulturáltsági fokának emelését. Ezért szükséges a korszerű műszaki, technikai eszközök alkalmazása, mint például a gépjárműjavítás területén modern diagnosztikai sorok beállítása.

Az V. ötéves terv időszakában további fejlesztések valósulnak meg, mintegy 720 millió forintos összegben. Ez lehetővé teszi, hogy valamennyi szövetkezet telephelyeit korszerűsítve modern középüzemmé váljon, növelje gépparkjának minőségét. A fejlesztések megvalósításával az ipari szövetkezetek eszközállománya meghaladja az 1,7 milliárd forintot.

A megye ipari szövetkezetei az országos fejlődési ütemet meghaladó mértékben tervezik növelni termelésüket, a termelésnövekedést 97%-ban a termelékenység emeléséből kívánják megvalósítani.

A IV. ötéves terv során létrejött és az V. ötéves terv időszakára tervezett fejlesztések reális lehetőséget biztosítanak az 1976—80-as időszak céljának megvalósításához.

A szövetkezeti választott testületi szervek, támaszkodva a szövetkezeti kollektívákra, a tagok kezdeményezőkészségére, hatékonyabbá tudják tenni működésüket, s ez az önkormányzat fejlesztését, a demokratikus fórumok tartalmi munkájának javítását eredményezi.

A Mezőberényi Faipari Szövetkezet stílbútorai

Huszonöt év a lakosság szolgálatában

Korszerűség, magas színvonal, gazdaságos munka

A szövetség neve: IPARI SZÖVETKEZETEK BORSOD MEGYEI SZÖVETSÉGE

Székhelye: 3529 Miskolc, Csabai kapu 44.
Alakulása: 1951
Tagszövetkezetek száma: 37
A dolgozók létszáma: 11918
Termelési érték (millió Ft): 1100
Export (millió Ft): 233
Szolgáltatások értéke (millió Ft): 117
Átadott lakások száma 1971–75 (db): 833
Beruházások 1971–75 (millió Ft): 318,5

JÓL DOLGOZNAK BORSOD MEGYE IPARI

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is, mint az ország más területein, az ipari szövetkezeti mozgalom 1946—47-ben kezdett kibontakozni. Néhány vállalkozó szellemű mesterember régi szerszámmal, gépi berendezéssel kezdte meg a munkát, a lakossági szolgáltatást. Az 1948 júliusában megtartott első szövetkezeti konferencia után gyors fejlődés következett, s az akkor megszületett XXXI. törvénycikk már keretet szabott a különféle szövetkezeti tevékenységek összehangolására. A mozgalom fejlődésével egyidejűleg megnövekedtek a feladatok, így 1951. április 1-én megkezdi szervező és irányító tevékenységét a megyei KISZÖV.

Borsod megyében is gazdag eredményekkel ünnepelték negyedszázados fennállásukat a szövetkezetek, amelyek ez idő alatt az ipar szinte valamennyi ágában magas színvonalú munkát végeztek a lakosság, a népgazdaság számára.

Nézzünk néhány jellemző számot! Jelenleg a Borsod megyei Ipari Szövetkezetek Szövetségének érdekképviseleti körébe 37 szövetkezet tartozik, 12 iparcsoportban: gépek és gépi berendezések gyártása, finomkerámiai ipar, fémtömegcikk-gyártás, bútoripar, egyéb feldolgozóipar, bőr- és szőrmeipar; cipőipar, textilruházati ipar; kézmű- és háziipar; vegyesipar; magasépítő ipar és személyi szolgáltatóipar. S ha gyakran hangsúlyozzuk, hogy e szövetkezetek ma már magas színvonalon és korszerű technológiával dolgoznak, nem véletlen, fejlődésüket nagyban befolyásolta, hogy Borsod megye erősen iparosított terület, s ez magas követelményeket támasztott és támaszt ma is valamennyi iparág munkájával szemben. A negyedik ötéves terv végére a megye ipari szövetkezeteinek termelési értéke meghaladta az 1,1 milliárd forintot. (A növekedés 1970-hez viszonyítva 41 százalék.) A termelés növekedését nagy százalékban a termelékenység növelésével érték el.

A Borsod megyei KISZÖV-nek 1975-ben 11 918 tagja volt, az úgynevezett bedolgozói létszám 1500. Enynyi ember állította elő azt a több mint 1 milliárd forintot, amely jelentős eredménynek számít a megye ipari statisztikájában. A IV. ötéves terv tehát nagy fellendülést jelentett a megye szövetkezeti mozgalmában.

A tervidőszak során a szövetkezetek külkereskedelmi értékesítése meghaladta a 233 millió forintot, a belkereskedelem részére átadott értéke, ipari szinten, 1975-ben 237,5 millió forint; a lakossági szolgáltatás volumene 1975-ben 117 millió forint.

Borsod ipari szövetkezeti mozgalma a IV. ötéves terv során 148,5 millió forint összegű beruházást valósított meg, s ennek 42 százaléka építési beruházás volt. A fejlesztéseket a szövetség közel 70 millió forint KFA juttatással támogatta, s több szövetkezet miniszt.érumi és tanácsi támogatást is kapott. Ezeket az összegeket elsősorban Sátoraljaújhelyen, Sárospatakon, Forrón és Mezőkövesden használták fel, ahol erős szövetkezetek működnek több mint 25 év óta.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye szövetkezeti ipara általában eredményesen teljesítette a IV. ötéves tervét, s az eredmények megalapozták az V. ötéves terv sikereit, az új, még nagyobb eredmények elérését. Az V. ötéves terv során a termelési érték 50 százalékkal nő, a külkereskedelmi értékesítés több mint a duplájára emelkedik; a belkereskedelmi értékesítés növekedése is megközelíti az 50 százalékot. Említésre méltó, hogy a tervidőszak során a lakossági szolgáltatás 38,4 százalékkal növekszik. A szövetkezetek 318 millió forintos beruházást akarnak megvalósítani, a szövetség, az OKISZ-szal egyeztetve, mintegy 190—200 millió forint beruházással számol. A szövetkezetek az átlagkeresetek fejlesztését is kidolgozták az új tervidőszakra, és 25,2 százalék növekedést írtak elő 1980-ig.

Mindez csak néhány adat a megye ipari szövetkezeti mozgalmának eredményeiből, de bizonyára érzékelteti a megtett negyedszázados utat és kirajzolja a jövőt is, amely biztonságérzettel tölti el a szövetkezetek dolgozóit, akik ragaszkodnak szövetkezetükhöz, amelyet valóban a sajátjuknak éreznek.

Sátoraljaújhelyi „Hegyalja" Ruházati Szövetkezet

A megye legnagyobb ipari szövetkezete. 1951-ben alakult. 17 szabómester saját felszereléssel, a helyi tanácstól kapott helyiségben, manufakturális módon kezdte meg a termelést. Akkor még csak a belkereskedelem számára dolgoztak, majd a KISZÖV és az OKISZ gépeket adott, s megkezdődött a szalagszerű, korszerű termelés. 1967—70-ben már jelentős fejlődés történt, Nagyrozvágyon, Tiszakarádon és Zemplénagárdon új, korszerű üzemházat kaptak, s megkezdődött az igényesebb termékek gyártása. Megindult a tőkés export, s 1970-re már a termékek 50 százalékát külföldre szállították. A negyedik ötéves terv során kivált eredményt értek el, 1970-ben 76, 1975-ben pedig már 108 millió forint termelési értéket produkáltak. A magas színvonal, a kiváló minőség tette hírnevessé a szövetkezetet, amely ma modern gépekkel dolgozik; a vasalást például lyukkártya-irányítású, automatikus vasalógépek beállítása gyorsítja. Egy szóval: európai színvonalú technikával és technológiával dolgoznak. A termékek 90 százaléka ma már exportra készül, a Szovjetunióba lányka- és bébiruhákat, kabátokat szállítanak, a bérmunkában készített ruházati cikkeik eljutnak sok tőkés országba: Hollandiába, Ausztriába, a Német Szövetségi Köztársaságba, Nyugat-Berlinbe, Angliába, Líbiába, Libanonba, Iránba és még Bosztonba is, ahová kiváló minőségű női és férfikabátokat szállítottak.

A „Hegyalja" Ruházati Szövetkezet, kiváló eredményei, termékeinek magas színvonala alapján mintaszövetkezetté fejlesztik. Munkájáért tíz esetben nyerte el a Kiváló szövetkezet címet, s legutóbb a Minisztertanács vörös zászlaját.

A modern üzem iránt egyre nőnek a követelmények, s a piac is azt követeli: még jobb, korszerűbb termékeket adjanak a belföldi és a külföldi fogyasztóknak. Erre minden lehetőség rendelkezésre áll, az V. ötéves terv során 30 százalékos termelésnövekedést akarnak elérni, változatlan létszámmal és jobb szervezéssel, a modern gépek célszerűbb kihasználásával. Már megkezdték az új üzemház felszerelését, amely még színvonalasabb gyártmányok előállítását teszi lehetővé.

Sátoraljaújhelyi Vas- és Fémipari Szövetkezet

1951-ben alakult, mindössze húsz taggal és néhány alkalmazottal. Különféle mezőgazdasági felszereléseket gyártott és javítószolgálatot végzett. A fejlődés itt is rendkívül gyorsan indult meg, néhány év múlva már a neves, rangos szövetkezetek közé került. 1960-ban már kialakította profilját, bővítette a termelést és 1962-ben 90 taggal dolgozott, s 124 ezer forintra nőtt az egy dolgozóra jutó termelési érték.

Ezután még dinamikusabb lett a

Külföldi tőke az USÁ-ban

Az Egyesült Államokban — akárcsak a többi vezető tőkés országban — a nehezen megindult gazdasági fellendülés egyik fékezője a hazai beruházások elégtelensége, az amerikai tőke tartózkodása a nagyobb mérvű beruházásoktól. Többek között ezért is vált szembetűnővé a külföldi működő tőke dinamikusan növekvő beáramlása az amerikai gazdaságba.

Az ötvenes években, valamint a hatvanas évek első felében — az úgynevezett amerikai kihívás korszakában — Nyugat-Európát és az egész tőkés világot elárasztotta az amerikai tőke, s szinte nem is volt olyan jelentősebb vállalat, amelyben ne lett volna USA-érdekeltség, illetve ne került volna amerikai tulajdonba. Az elmúlt évtized végén azonban fordult a kocka, s az amerikai tőke benyomulásával párhuzamosan megindult a „forgalom" az ellenkező irányba is. Kezdetben Nyugat-Európából és Kanadából, majd Japánból is megindult a termelő tőke inváziója az Egyesült Államokba.

Az amerikai kereskedelmi minisztérium adatai szerint 1962-ben 7.6 milliárd dollár volt az idegen működő tőke összege az USA-ban. (Közvetlennek minősül a beruházás, ha a szerzett érdekeltség meghaladja a 25 százalékot.) Tíz esztendő alatt ez az összeg megkétszereződött, tavaly pedig már elérte a 27 milliárd dollárt. Bár a 27 milliárd dollár csak mintegy ötödrésze a külföldre eszközölt amerikai közvetlen beruházások összegének, mégis igen figyelemre méltó a növekedés üteme. Különösen az elmúlt három évben áramlott sok működő tőke az USA-ba, azaz egyre több részvény kerül külföldi kézbe. (Érdemes megjegyezni, hogy az úgynevezett portfolio befektetések — azaz amikor a részesedés nem éri el a 25 százalékot — összege mintegy 65 milliárd dollárra tehető.)

A külföldi működő tőke többsége az amerikai vegyiparba és gépgyártásba irányul, de számottevő idegen érdekeltségek találhatók az olajiparban és a biztosítás területén is. A nem amerikai befektetők között olyan világcégek is találhatók, mint a Shell, a BASF, a Hawker Siddeley, a Nestle, vagy a Hoffman—La Roche. Az egyik legújabb „jövevény" a Volkswagen, amely 250 millió dollár beruházással létesít összeszerelő üzemet amerikai földön. Bár kezdetben az amerikai nagytőkés körökben bizonyos pánik volt tapasztalható a cégfelvásárlások, a részvények egy hányadának megszerzése, illetve termelő beruházások létesítése miatt, manapság már szívesen fogadják a külföldi termelő tőkét.

Ennek mindenekelőtt az az oka, hogy a külföldi beruházások munkaalkalmat teremtenek, s valamelyest hozzájárulnak a nagyfokú amerikai munkanélküliség csökkentéséhez. Vonzerőt jelent az is a fogadó államnak, hogy a befektetett külföldi tőke profitja általában ismét az USA-ban kerül invesztálásra.

Ahhoz, hogy a külföldi tőkének érdemes legyen beáramolnia az USA-ba, ott olyan feltételeknek kellett kialakulniuk, amelyek kedvezőbbek sok esetben a nyugat-európainál, a kanadainál vagy a japánnál. Miért vonzó tehát az USA a külföldi tőke számára? A több mint 200 milliós hatalmas amerikai piac igen kedvező eladási lehetőségeket kínál, s a helyszínen történő termelés esetén megtakaríthatók az exporttal kapcsolatos szállítási költségek, valamint a vám. Kedvező az is, hogy az USA nem tesz különbséget a bel- és külföldi befektetések között. Ma már az energiaköltségek az Egyesült Államokban alacsonyabbak, mint más vezető tőkés államokban, a munkabérköltségek szempontjából pedig eltűnőben vannak a különbségek az USA és Nyugat-Európa között. Nem elhanyagolható tényező a viszonylagos politikai stabilitás sem, az óceán innensó partján ugyanis egyre emelkedik a sztrájkok miatt kieső napok száma. S ami a legvonzóbb: a dollár korábbihoz képest alacsony árfolyama.

Az 1973-as közel-keleti háborút követő energia- és nyersanyagár-emelkedés következményeként megindult az olajdollárok beáramlása is az USA-ba. Az arab tőke azonban elsősorban a nemtermelő szférába áramlik, jelentősebb részvényvásárlásokra, vagy termelőüzemek létesítésére mind ez idáig nem került sor.

1975-ben Nagy-Britanniából összesen 6,7, Kanadából 5,1, Hollandiából 3,6, Franciaországból 1,1, az NSZK-ból 1,3 Japánból pedig 0,9 milliárd dollár működő tőke volt jelen az amerikai gazdaságban. 1962-vel összehasonlítva az arányokat, megállapítható, hogy a japán tőke megnyolcszorozódott, de hasonló növekedést mutat az NSZK és a francia tőke is. Elsősorban a közös piaci tagállapok dominálnak az USA működő tőke piacán, a kanadai tőke magas értéke pedig a két ország gazdasági életének összefonódására utal. Az elkövetkező években elsősorban a japán működő tőke további előretörésére lehet számítani, számos japán óriáskonszern kíván termelő leányvállalatot alapítani az Egyesült Államokban. (A nagy cégek egyébként az utóbbi időben szívesebben hoznak létre termelőüzemet, mint értékesítő hálózatot az USA-ban.)

1973-ig évente átlagosan 6 százalékkal növekedett a külföldi működő tőke mennyisége az USA-ban, a növekedés az elmúlt három évben viszont átlagosan 20 százalékos volt. Az előrejelzések szerint ez az ütem a jövőben még fokozódni fog. Nem valószínű, hogy az Egyesült Államok a beáramló idegen tőkével szemben lényegesebb korlátozásokat alkalmazna, hiszen ez azzal járna, hogy a külföldön levő amerikai termelő tőke ellen is bizonyos szankciókat vezetnének be a fogadó országok. Az is bizonyos, hogy a jelentős növekedési ütem ellenére az USA-ba áramló idegen tőke mennyisége még jó ideig meg sem közelíti a külföldön eszközölt amerikai aktív tőkeberuházások összegét.

G. Gy.—L. P.

MAGYAR—JUGOSZLÁV KERESKEDELEM

Öt év alatt megkétszereződik az áruforgalom

Jugoszlávia hegyi útjain kitűnően vizsgáztak a Rába-kamionok, amelyek 1971 óta részt vesznek a déli szomszédunk szállításaiban, s ennek eredményeként az idén is már több kamion-karaván hagyta el a győri gyárat déli szomszédunk megrendelésére. Jugoszláviában egyébként keresett magyar exportcikkek az elektromos cikkek, műszerek, különböző vegyianyagok, mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek is. A magyar—jugoszláv külkereskedelem Jugoszláviával többek között speciális vagonokat, építőipari gépeket, alapanyagokat, vegyi termékeket, növényvédő szereket, bútort, textíliát importál.

Az 1976—1980-ra vonatkozó hosszú lejáratú megállapodás kétmilliárd dollárt meghaladó kölcsönös forgalmat irányoz elő, ami kétszerese az előző tervidőszaknak, s a kereskedelem élénkülését jelzi az áruskála bővülése is.

A Magyar Hajó- és Darugyár például 1977—1979 között 16 darab 750 tonnás folyami uszályt szállít az újvidéki hajózási vállalatnak 6 millió dollárért, s a szerződést egy kooperációs megállapodás is kiegészíti: az MHD a szarajevói Famos gyártól Diesel-motorokat vásárol félmillió dollárért, amelyeket beépítenek az uszályokba.

Ugyancsak a közelmúltban állapodott meg a Komplex jugoszláviai partnerével a Generalexport Vállalattal már a harmadik, ezúttal körülbelül 20 ezer m³ tárolási kapacitású hűtőház szállításáról mintegy 800 ezer dollár összegben. A berendezéseket a Komplex egy éven belül leszállítja és vállalta a szerelési és üzembe helyezési munkálat is.

Egyes árukínálatának jobb megismeréséhez, a kereskedelem bővítéséhez jelentékeny mértékben hozzájárulnak a kölcsönös vásári részvételek is. Az idei újvidéki vásáron például a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát az eszéki Export-Import céggel megállapodást írt alá a meglevő 750 ezer dolláros szerződésen felül további 100 ezer dollár összegben előnevelt jércék szállítására. Ugyanakkor a kombinát képviselői tárgyaltak több jugoszláv vállalattal előnevelt jérce és az ugynevezett Tetra SL szülőpár további exportjáról is. Megállapodások születtek magyar könnyűipari és gépipari termékek jövő évi exportjára is.

Ugyancsak kedvező eredménnyel tértek haza a magyar üzletemberek a legutóbbi zágrábi nemzetközi vásáról is, ahol a jugoszláv vállalatokkal 16 millió dolláros magyar exportról történtek szerződések. Így többi között az Artex háztartási porcelánokat, a Chemolimpex vegyipari, a Medimpex gyógyszeripari alapanyagokat, a Konsumex gyermekjátékokat, a Lignimpex faárukat, a Ferunion fémtömegcikkeket, a Lampart ZIM vegyipari gépeket és zománcozott öntöttvas fürdőkádakat szállít.

A két ország kereskedelmében jelentős helyet foglalnak el a kooperációk, így például kedvezően fejlődik az Egyesült Izzó és a jugoszláv EINIS cég, továbbá a DINARA és a Mogürt kooperációja.

A celluzóiparban az együttműködés úgy jött létre, hogy a hazai favagyon nem adott lehetőséget az optimális méretet megközelítő és gazdaságosan üzemelő cellulózgyárt üzem létesítésére. Így olyan megoldást kellett keresni, amely lehetővé teszi a papírfa feldolgozását nemzetközi együttműködés keretében. Ez az érdek találkozott a jugoszláv törekvésekkel, mivel ott több cellulózgyár rekonstrukció előtt áll. Így született meg a megállapodás, mely szerint hitelt nyújtunk két jugoszláv cellulózgyár kapacitásbővítéséhez és papírfát szállítunk részükre. A jugoszláv vállalatok az így létrejött többletkapacitásra alapozva vállalták, hogy 20 éven keresztül évi 80 ezer tonna cellulózt szállítanak Magyarországra.

Hasonló jellegű a műtrágyagyártási együttműködés is, ahol magyar kapacitás létrehozása helyett hitelt nyújtottunk a jugoszláviai kapacitás bővítéséhez. Ennek alapján a magyar vállalatok által szállított nitrogén komponensek felhasználásával a partnerek monoammonszulfátot és tripleszulfátot állítanak elő számunkra. Az együttműködés egyik kiemelkedő példája az obrováci timföldgyárépítés, amely a magyar nehézipar egyik legnagyobb értékű külföldi szerződése. De napirenden szerepel — magyar közreműködéssel — a közlekedés, az út- és vasúthálózat korszerűsítése, valamint további vegyipari és mezőgazdasági, vaskohászati és alumíniumipari együttműködés.

HÉT NAP A VILÁGGAZDASÁGBAN

Szovjet termelési eredmények

Már most nyilvánvaló, hogy a Szovjetunióban jó az idei gabonatermés —, írja vezércikkében az Izvesztyija.

A gabonatermelés eredményeit és a felvásárlások mennyiségét tekintve az Oroszországi Föderáció jár az élen. Az orenburgi területről 5 millió tonna, a volgográdi területről 4 millió 700 ezer tonna, a szaratovi területről 4 millió 200 ezer tonna, a rosztovi területről 4 millió tonna gabona érkezett az állami raktárakba. A kazahsztáni gabonatermelő gazdaságok 1 milliárd 165 millió pud szemestermény (1 pud 16,38 kilogramm) adtak el az államnak. Ukrajnában és más köztársaságokban is kielégítő a gabonatermés.

Szervezetten folyik a gyapot betakarítása is. Minden alapja megvan annak a feltételezésnek, hogy a gyapottermesztő köztársaságok túlteljesítik magas vállalásaikat. Számos más földművelési ágazatban is megfelelő eredmények várhatók.

Az Izvesztyija megállapítja, hogy az állattenyésztők leküzdve a múlt évi súlyos aszály következményeit, nehéz feladatokat oldanak meg. Az utóbbi hónapokban reménykeltő változások tapasztalhatók ebben a mezőgazdasági ágazatban. A gazdaságokban már több a szarvasmarha, mint a múlt évben. A sertéstenyésztés és a baromfitenyésztés területén is javult a helyzet.

Sok gazdaság már most foglalkozik a vetésszerkezet tökéletesítésével, annak érdekében, hogy 1977-ben és az ötéves terv azt követő éveiben emelkedjék a szemestermények termelése, az elegendő csapadékkal rendelkező övezetekben növeljék ezek vetésterületét, a takarmánynövények terméshozamának egyidejű növelése mellett.

Közös Piac — energiaellátás

A Közös Piac tagországai energiaügyi minisztereinek Luxemburgban lezajlott tanácskozása eredménytelenül ért véget. Az éles véleménykülönbségek által jellemzett találkozó középpontjában az a törekvés állt, hogy a tagországok kőolajbehozatalát függetlenítsék a kőolajexportáló országoktól. Az ellentmondások akkor kerültek felszínre, amikor Nagy-Britannia azzal a követeléssel állt elő, hogy állapítsanak meg minimális árat az importált kőolajra.

A tagországok energiaügyi miniszterei elhatározták, hogy statisztikai felmérést kell készíteni az egyes országok rendelkezésre álló energiaforrásairól és fűtőanyagszükségletéről. A felmérés eredményeit ki kell értékelni. A részletesebb későbbi találkozón tárgyalnak majd.

Hengermű Kínának

Hamburgból elindították Kínába a 17 nyugatnémet, osztrák, és belga vállalatból álló konzorcium által épített, 650 millió márkába kerülő hengermű utolsó részét. A hengermű Vuhanban a kínaiak által létesített acélművet egészíti ki.

Francia munkanélküliség

A CGT, a Francia Általános Munkásszövetség statisztikája szerint szeptember végén 1 319 000 volt a munkanélküliek száma Franciaországban. A CGT kimutatása a nemzetközi munkaügyi szervezet normáin alapszik — bár ezt a francia kormánystatisztikák nem veszik figyelembe. A hivatalos adatok szerint a munkanélküliek száma „csak" 955 ezer.

A CGT adatai szerint 700 ezer munkakereső 25 éven aluli. A szakszervezeti statisztika szerint a munkakeresők száma augusztushoz képest 113 ezerrel növekedett — ugyanis a munkaerőpiacon megjelentek az iskolai tanulmányaikat idén befejező fiatalok.

Bulgária a Zsiguli-programban

A bolgár szevlijevói autóbeszerelő üzemek a közelmúltban több új termék sorozatgyártását kezdte meg. A bolgár gyár újdonságai közé tartozik egyebek között a Zsiguli személygépkocsihoz szükséges fékbetétek, valamint az üzemen belüli szállító-rakodó gépekben használatos speciális fékszalag gyártása.

Üzleti csődök az NSZK-ban

A Német Szövetségi Köztársaságban augusztusban 790 csődeljárás indult. Ez a szám 5,1 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban.

Az év első nyolc hónapjában az NSZK-ban 6102 vállalat jutott csődbe.